BIBLIOTECA PENTRU TOȚI COPIII

ÎN CASA BUNICILOR

Ionel Teodoreanu

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI COPIII

Coperta colecției :
DONE STAN

●

Desenul copertei și ilustrațiile :
GYORGY MIHAIL

„Biblioteca pentru toți copiii" apare sub îngrijirea lui Tiberiu Utan.

ÎN CASA BUNICILOR

Ionel Teodoreanu

Cuvînt înainte de
DEMOSTENE BOTEZ

EDITURA ION CREANGĂ – BUCUREŞTI
1979

Ediție pentru copii. Volumul cuprinde, alături de «*Casa bunicilor*», și «*Ulița copilăriei*» apărută anterior în această colecție și a cărei prefață, semnată de Demostene Botez, s-a păstrat, în semn de omagiu, și la ediția de față.

CUVÎNT ÎNAINTE

Negrul cernelei exprimă, în felul ei, mîhnirea gîndului meu cînd, fără să vreau, evoc un trecut care nu este numai al lui. Căci, pe acea uliță ce apare în amintirile lui atît de însorită și de primăvăratică, în viziunea mea de astăzi parcă e toamnă tîrzie, plouă și cade lapoviță. Mi se pare că natura însăși, cu pămînt și cer, s-a pus să îngroape ceva, și nu izbutește. Căci peste tot ce a fost și nu mai este astăzi din acea uliță au rămas aceste pagini, mai trainice decît lucrurile ce ni se par netrecătoare, decît natura ce ni se pare eternă.

Minunea fără seamăn a scrisului poate realiza, iată, miracolul trecerii unei uliți „umilă și neștiută", de acum 50—60 de ani, în sufletul copiilor și adolescenților de astăzi cu toată prospețimea și viața ei, cu simțămintele care o înviorau odinioară.

Fiecare om și-a avut în copilărie ulița lui, sau strada lui, sau drumul lui de țară care duce în *țarnă*. Căci aceasta ne-a fost tuturor primul univers mai larg, după cel încercuit al odăiței noastre, după geamul cu magie de televizor, prin care am privit zile întregi afară o lume întreagă, spre care aspiram și care ni se părea inaccesibilă, ca o lume de basm.

Ulița a satisfăcut, cea dintîi, elanul și dorul de aventură al celor dintîi clipe în care am luat cunoștință de conștiința noastră și am intuit fără spaimă, ci doar cu visare, dimensiunile universului înconjurător, concentrate într-un microcosmos.

Uliţa copilăriei e aceea pe care a început să se desfăşoare firul Ariadnei, firul călătoriei noastre prin viaţă, zadarnic însă pentru a ne scoate din labirintul ei, în altă parte decît acolo unde se frînge pentru toţi. Toată încîlcirea de drumuri pe care le-am bătătorit, sau pe care am trecut o singură dată aici îşi are capătul. Şi amintirea acelei uliţe ne-a urmărit mereu într-atît, de parcă totul e acelaşi drum, şi tot ce-am rătăcit nu ar fi decît pentru a încerca să mai ajungem o dată acolo.

„Uliţă" în înţelesul lui Ionel Teodoreanu nu e doar o străduţă goală şi pustie, ci şira spinării unor vietăţi fabuloase, a unei realităţi înconjurătoare, cu pomi, cu felinare, cu garduri, cu case şi o atmosferă pe care o fac toate acestea laolaltă, oglindite în sufletul virgin al unui copil.

Uliţa aceasta înseamnă şi cel întîi drum spre şcoală, cel întîi drum bătătorit al întoarcerilor zilnice de la şcoală, ca şi drumul cel de pe urmă al bunicului şi bunicii...

E legat de ea un adînc sens al vieţii ; parcă toată definiţia ei ar fi cuprinsă sintetic în dunga neînsufleţită a uliţei, ca pe-o veche fişe de pergament prăfuit.

Uliţa copilăriei a deşteptat şi a călăuzit cel întîi dor de pribegie, care neapărat din ea trebuie să înceapă. Uliţa copilăriei a fost primul peron spre toate zările ; primul debarcader spre toate mările, prima platformă de lansare a tuturor visurilor, rachete minunat de paşnice ale sufletului nostru în explorările lui din propriul nostru cosmos.

Viaţa acestei uliţe a cunoscut forfota vacanţelor, a primelor jocuri, a primelor contacte cu viaţa socială — trăsătura de unire între viaţa de familie şi cea din lumea dinafară.

Pe peisajul ei, ca pe un fundal neuitat, ni se proiectează, după diversitatea amintirilor fiecăruia, trecerea generațiilor, trecerea timpului, fantomele noastre succesive, chipurile celor dragi, așa cum ne-au rămas în amintiri și cum nu mai sînt : Sonia, Ștefănel, Nuni, Suzica, Ioana, Dinu... dragostele noastre pure ca o joacă într-o zi însorită de primăvară, în care nimic nu presimțea de la început amărăciunea mugurilor.

Luată în totalitatea ei, viața fiecărui om pare unică, inedită. Poate că și este. Împrejurările ei sînt multiple ca iarba pămîntului și, fiecare în felul ei, hotărîtoare pentru direcțiile și peregrinările vieții. Dar viața copilăriei, copleșită de procesul de dezvoltare al conștiinței, de curiozitate și surpriză a universului, mi se pare aceeași pentru toți.

Fie că ulița lui Ionel Teodoreanu este o uliță de acum 50—60 de ani, fie că ea este determinată și poartă un nume, că-i spune Zlataust (poate tot așa și astăzi), ea are asemănări în implicațiile ei afective, sufletești, cu ulițele din copilăria noastră a tuturor, și de aceea sînt sigur că toți copiii și tinerii de astăzi vor simți încîntare și fior de frumusețe și puritate în paginile acestei cărți. Și vor simți din plin minunea fără pereche a vîrstei lor și elanul ei măreț, puse în imagine de o mare elevație și bogăție, în care clocotește viață și optimism.

Numai că ea este doar un fragment al Uliței copilăriei, așa cum a trasat-o pe o pînză fără moarte Ionel Teodoreanu.

Mie îmi pare rău. Eu nu sînt dintre acei care socot că Venera de Milo a cîștigat în frumusețe fiindcă nu are brațe.

DEMOSTENE BOTEZ

ÎN CASA BUNICILOR

ÎN CASA BUNICILOR

Ninge naiv.

Poate că pe o fereastră aburită, un deget mic a desemnat o căsuță cu o ușă, două ferestre și hogeacul din care iesă codița unui cîrlionț de fum. Satul fulgilor e numai în ochii copiilor.

Geamul e o filă veche din cartea îngerilor.

Așa începe iarna: într-o dimineață albă, cu copaci moșnegi și alții copii.

BUNICUL A FOST, BUNICA ESTE

E teribilă casa bunicilor !

Uf! de cîte ori trebuie să se ducă la bunici cu părinții, copiii se uită chiorîș unul la altul, strîmbă din buze, dau din cap, și sînt ca zmeele descălecate de pe vînturi și arestate în dulap, cu cozile înfășurate, sfoara depănată și zbîrnîietoarea mută.

Mîinile trebuie să fie curate și dulci la pipăit, unghiile tăiate, părul pieptănat — dar nu cu mîinile —, hainele periate, ghetele lustruite.

— Să nu vorbiți tare și neîntrebați, să nu rîdeți prosteşte, să nu puneți mîna pe lucruri, să nu v-atingeți de pisici, să nu faceți obrăznicii...

— Atunci ce să facem ?

— Să fiți cuminți.

Să nu, să nu, să nu. Asta-i casa bunicilor: zidurile între care nepoții n-au voie să fie copii. E mai rău decît la biserică. Acolo măcar e lume multă, mare și cam surdă, iar copiii — printre babe și moșnegi — sînt ca în pădurea veche: își fac semne și rîd pe furiș și înfundate. Dar bunicii sînt doi, fiecare în cîte un fotoliu; părinții, doi, fiecare pe un scaun; iar copiii, prizonieri între ochelarii bunicilor și ochii părinților.

Bunicul a fost procuror general, adică generalul procurorilor.

Tata spune:

— Nimeni nu crîcnea în fața tatei.

— Stăteau toți smirnă ?

— Toți.

— Chiar și mata ?

— Chiar și eu.

Teribil!

— Și bunica ? urmează logic glasul inocent.

Tata vrea să se încrunte, dar zîmbește cu ochii mici.

— Mama ? se întreabă el. Strașnică femeie !

Rîde și nu mai spune nimic.

Așa e tata : cînd nu vrea să spună ceva, îi vine să rîdă. Cu mama rîde des. Mama se supără, și tata parcă e copilul mamei, ca și ceilalți.

Bunicul a fost și primar și decanul avocaților, bunicul a fost decorat : decorațiile le ține bunica în șifonieră, și portretul bunicului, din salon, pe tot pieptul fracului.

— Tată, bunicul e ca o poveste.

— De ce ?

— Fiindcă începe cu „a fost".

Tata zîmbește. Asta nu înseamnă întotdeuna că e vesel. Dar nici nu se supără.

Acum bunicul e alb și zîmbește. Chiar și primăvara el e tot ca un copăcel nins. Are ceas de aur cu muzicuță,

ochelari cu ramă de aur — şi stă. Stă acasă toată ziua. E foarte bine să fii bunic.

Bunica a fost şi ea tînără, adică a fost mireasă cînd bunicul nu era bunic, cînd tata nu era tată, şi cînd copiii tatei nu erau deloc. Numai gîndindu-se la tinereţea ei, mintea copiilor se înceţoşează de aţe de paianjeni mai colbăite decît cele din pod de pe cărţile cu litere chirilice.

Cînd o fi fost tînără şi bunica ?

Atît de încîlcită-i socoteala tinereţii ei, încît nepoţii se gîndesc la tinereţea bunicii ca la altceva, cum e de pildă portretul doamnei frumose din salon, de lîngă portretul cu decoraţii al bunicului, — dar simt cîtă vechime e în fosta mireasă a bunicului.

Teribil !

Lumea spune bunicii „Coana Elencu" şi bunicului „Cuconu Alecu". Iar bunicii între ei îşi spun Alecu şi Elencu, şi nu-şi vorbesc cu „tu" ca tata şi cu mama, ci cu „mata", ca şi cum ar fi în vizită unul la altul.

Nepoţilor le vine să rîdă.

Dar :

— Să nu...

VIZITA

Pornesc spre casa bunicilor în trăsura comandată de tata. Se cunoaşte ! Un muscal numai de catifea, ca un mitropolit cu şapcă, obrajii de duduie, bici galben ca de aur, roţi cu ochelari de cauciuc, perne moi, covoraş la picioare şi cai negri, cu coamă şi coade lungi de fată care s-a lăut. Dar sînt armăsari, fiindcă numai armăsarii pot fugi cu atîta străşnicie năzdrăvană. Unul dintre copii ar vrea să vadă luceferii de foc, care s-aprind în mers pe pieptul armăsarilor. Dar copiii stau pe scăunaş, cu spatele la muscal, nas în nas cu ochii mamei.

Mama e nervoasă. Pe genunchi are o cutie de bomboane legată cu șnur de aur. Cu toate că sînt în mănuși, degetele mamei fac game pe capacul cutiei. Copiii știu ce înseamnă cînd mama face game fără pian. Deci stau cuminți.

Tata fumează și salută în dreapta și în stînga. Toată lumea îl cunoaște pe tata.

Au ajuns în „Beilic". Dar trăsura nu intră în ogradă. Stă smerită la poartă, ca la mănăstire. Mama în frunte, cu foșnetul rochiei, umbreluța și cutia de bomboane ; tata după mama, cu scîrțîitul ghetelor, uitîndu-se la copaci ; copiii în urmă, unul după altul, tîrîndu-și pașii, cu capetele mereu întoarse după armăsarii de la poartă.

Dintîi intră cutia cu bomboane cu mîinile mamei, apoi mama cu sărutările. Tata aruncă țigara, își șterge buzele cu batista care miroasă frumos a apă de colonie, se descoperă și intră, sărutînd pe rînd mîna bunicilor. Bunicii îl sărută pe frunte. Tata nu mai e tata : e copilul bunicilor.

Copiii, și mai mici, rămași parcă fără tată, așteaptă pe treptele antretului să le vie rîndul la bunici. Treptele sînt de piatră vopsită albastru deschis. Antretul este de lemn gălbui, cu ferestre.

Mîna bunicii e plină de inele cu pietre colorate și ouășoare de mărgăritar. Miroasă ca turtele de Crăciun, a migdale și apă de flori.

— Sărută, nepricopsitule, ca lumea. Așa se sărută ?

Nepotul sărută din nou — apăsat și cu „țoc" — mîna care parcă are un ochi în palmă ca bolta bisericii. Mîna bunicii, chiar cînd o săruți, o simți urzicîndu-ți urechea.

Mîna bunicului bate-n gălbui și miroasă a frunză uscată de nuc.

Copiii ar vrea să fie în casa bunicilor ca la pomul de Crăciun. Dar e altfel.

În casa bunicilor totul e cuminte — ca în somn — și nu se mișcă din loc, începînd cu nepoții așezați la rînd pe trei scaune prea înalte pentru ei.

Stau. Stau. Stau. Le vine să se strîmbe ca la fotograf. Dar : „Să nu"...

Tac. Tac. Tac. Le vine cîte-un „oac" de broască, cîte-un „ham" de cîine, cîte-un „bîz" de muscă-bîzălău, cîte-un „muu" de vacă. Dar : „Să nu"...

Şi nu fac nimic, nimic, nimic.

Degeră de urît.

Unul cască sincer : „Uăăă !"

— Caşti o gură cît o şură ! spune bunica. Are să-ţi intre muştele. Ia să văd : te speli bine pe dinţi ?

— De ce nu-ţi acoperi gura cînd îţi vine să caşti ? intervine mama, trimeţîndu-i o privire mai împungătoare decît acul de pălărie.

Ceilalţi nu mai cască, deşi simt cîte-o gură de peşteră cu balauri în fălcile încleştate.

În schimb, cel mai mic strănută.

— Moaşa-n pod, spune bunica. Da' unde ţi-i batista ?

N-are.

— Nu ţi-am spus, — începe mama.

I-a spus, dar n-are.

— Iaca ţi-o dau pe-a mea, — spune bunicul. Suflă bine.

Mama nu admite batiste străine în mîna copiilor. Dar asta se va vedea acasă, la înapoiere, după ce trăsura cu doi armăsari îl va duce pe tata la club.

Bunica a făcut cafeaua, a umplut filigenele cu semilună, le întinde pe rînd, începînd cu bunicul, varsă ca din greşeală puţină cafea în farfurioara tatei, şi spune, privindu-l pe sub ochelari :

— Ai să iei parale.

— Dea Domnul ! Poate se sparge ghinionul !

— Tot nu te-ai lăsat ? îl cercetează bunica, cu glasul gros şi sprîncenele îmbinate.

Tata rîde, mama oftează, bunica dă din cap a pagubă şi bea cafeaua răcoritoare în farfurioară, făcînd „sfrr" cu buzele, ca o vrabie cînd zboară de jos pe creangă.

— Da' istora ce să le dau ? o întreabă pe mama, ştergîndu-şi cu batista mustăţile de cafea.

— Nu-i mai răsfăţa, mamae. Lasă că au de-ajuns acasă.

Nepoţii îşi încrucişează privirile asupra cutiei cu bomboane. Deşi bunica are ochi şi-n palmă — pentru nepoţi —, nu vede. Strînge cutia cu bomboane proaspete în dulap, şi le dă din cutia cu bomboane vechi.

— Voi aveţi dinţi de lup, gîgîlicilor, nu ca mine, femeie bătrînă.

După cafea, tata se duce în odaia de alături. Nasul bunicii parcă se ascute adulmecînd urma tatei.

Trece cîtva timp cu miros de fum de tutun, şi tata se întoarce, ştergîndu-şi mustăţile cu batista parfumată. Bunica îl priveşte, îşi duce şi ea batista la nas, ia de pe o poliţă cornetul de coajă de brad cu răşină, pune un cărbune din sobă, şi suflînd şi tot suflînd se duce cu fumul albastru în cele patru colţuri ale odăii cum ai face semnul crucii într-un loc spurcat de Necuratul.

Copiii sînt mîndri că tatăl lor a cutezat să fumeze în casa bunicilor.

— Tată, de cînd fumezi mata? îl cercetează ei în taină.

Tata, se uită la mama cu coada ochiului, zîmbeşte ca şi cum ar vrea să tacă, dar răspunde totuşi :

— Parcă de cînd m-am căsătorit. Nu ?

— Da, confirmă mama, ridicînd din umeri.

— Cum credeţi voi — continuă tata mult mai convins — că aş fi îndrăznit să fumez în casa părinţilor mei? Nici acuma...

E teribilă casa bunicilor !

NASUL BUNICEI ŞI PĂCATELE NEPOŢILOR

Nepoţii au crescut şi cresc „văzînd cu ochii", spune mama care trebuie să cumpere din ce în ce mai mulţi metri de stofă pentru uniformele lor. Ghinionul tatei tot nu s-a spart, cu toate că în fiecare zi, după ce tata-şi bea cafeaua neagră, faţa de masă are pete de noroc.

Părinţii nu mai sînt atît de tineri : au băieţi mari, care le scot peri albi.

Dar bunicii au rămas aceiaşi. Numai că nasul bunicei s-a ascuţit şi mai tare şi parcă are lucirea unui acuşor la pîndă, drept în vîrf. Bunica e neam de grec. Nepoţii au aflat din Eminescu despre „grecotei cu nas subţire". În schimb, nasurile nepoţilor se îngroaşă patriotic.

Cînd vin copiii în vizită — tot cu părinţii —, bunica, după ce le spune nepricopsiţilor să nu-şi ia nasul la purtare şi să-i sărute mîna cum trebuie, — îi iscodeşte pe rînd cu nasul ei subţire, aflînd se vede toate miroznele păcatului, căci se uită crîncen la ei, îmbinîndu-şi cu afurisenie sprîncenele stufoase.

Nepoţii sînt într-adevăr plini de păcate. Cînd se uită la ei, din fundul pămîntului, Scaraoţchi îşi linge buzele, şi trei fire din coadă i se zburlesc, ca număr.

Cel mic, care are păr de aur creţ şi graseiază rîzînd cu toată faţa — ca şi cum mereu l-ar bate soarele în ochi — e bătăuş, trage cu puşca în ciorile de pe crucea bisericii sfîntului Ion Gură de Aur, dă cu praştia nu numai în vrăbii şi în gutuile Nănoaiei — care suferă de ficat — dar, şi-n ferestrele oamenilor răi, cum ar fi popa Tuchi şi dascălul Ghiţă-Sughiţă, şi merge cu bicicleta — fără număr, ca şi uniforma — cu mîinile la spate, printre tramvaie şi trăsuri, scoţînd limba şi făcînd schime necuviincioase birjarilor, sergenţilor şi oamenilor serioşi.

Cel mijlociu, cu păr buclat de culoarea castanelor sălbatice și obraji de măicuță, fură țigări din biroul tatei, întîrzie dimineața la școală, are note proaste la matematică, științe naturale, chimie, germană și religie, e îngîndurat ca o salcie ninsă, tăcut ca o oglindă din pod, și nu face nimic : nici la școală, nici acasă. Cînd era mic, visa și cînd era treaz ; acum doarme și cînd nu doarme. Nuferi cresc, sau broaște, în apele somnului lui ? Mai ales el nu știe. Se simte ca un fum care se încolăcește în semn de întrebare, înainte de-a se destrăma.

Cît despre cel mare, să afumi cu tămîie și să stropești cu aghiazmă înaintea și pe urma lui. Trebuie dat la Școala Militară. Altfel nu mai merge. Joacă barbut în banca repetenților din fundul clasei, fumează cu țigaretă de cireș — tabacherea i-a confiscat-o domnul pedagog Jenică Bantaș —, s-a fotografiat picior peste picior cu cărare la mijloc și monoclu cu șnur, vinde cărțile școlare înainte de Crăciun, poartă pantaloni „cloche", primește bilete parfumate, fredonează șansonete, face epigrame, are ticuri — închide ochii, scoate limba și mișcă din urechi —, a fost surprins de profesorul de gimnastică uitîndu-se tocmai în sus, cățărat pe prăjină, cu binoclul mamei în etacul domnului director...

Directorul l-a convocat pe tata la școală și i-ar fi spus :

— Nu mai merge. E un rău. Rușinea unei școli model...

Se vede că i-a mai spus ceva, fiindcă tata, după ce-a reprodus solemn vorbele directorului, a zîmbit cu fața în șervet, și n-a mai spus nimic.

— Nu mai merge. Te dau la Școala Militară, — a hotărît mama.

Dar a rămas tot la liceu.

Răi copii !

Știe mama — și pune la inimă —, știe tata — și tace —, știu profesorii, pedagogii, sergenții, comisarii,

Popa Tuchi, dascălul Ghiță-Sughiță, Nănoaia și toate babele de la ferestrele orașului.

Hueşte tîrgul.

Bieții părinți !

Dar bunicii ? Să afle bunicii !

Ar fi teribil !

ŞI IATĂ CĂ...:

Într-o zi vine cu temperatură cel mai mic. Și după el — sau de la el — și cel mai mare.

Doctor, termometru, rețete, pază, grijă.

Al treilea, cel mijlociu, teafăr ca prin minune — parcă i-a fost lene să se-mbolnăvească — va fi expediat de mama la bunici.

Se pregătește de plecare cu inima mai grea decît picioarele de iarnă, cu ghete și șoșoni. Un geamandan ticsit ; ciorapi cîrpiți, rufele vămuite de ochii mamei, săpun de glicerină, periuță de dinți nouă, două pijamale și trei mandarine. În geantă : cărțile, caietele și o cutie de bomboane trimisă de părinți bunicilor. Iar în buzunar, două pachete de țigări, furate de la tata.

Sania trage la scară. Viscolește. Blanșa se gudură, din coadă.

E foarte solemn. Inima fotografiază tot.

Prin ușa întredeschisă, lumina din casă — de acasă — e caldă și bună ca un samovar aprins alături de cozonaci. Gheorghe aduce cu tărăboanța lemne pentru foc.

Călătorul oftează. Rău e să fii sănătos.

Ninge din toate părțile cu spume de fum.

Cling-cling-cling.

— Și să nu superi pe bunici, — răsună din urmă glasul mamei, suprem ca și crucea bisericii sfîntului Ion Gură de Aur.

Pînă și clopoțeii spun : să nu, să nu, să nu, cling-cling.

Hii, căluţ, hii, un greier necăjit e şi mai greu decît un car cu fîn.

Noapte mare de iarnă. Casele nu se mai cunosc, străzile nu se mai văd. Ferestrele aprinse sînt de aur ca pînea scoasă din cuptor. Fulgii se uită unii la alţii, clipind, pînă cînd ameţesc în scrînciobul viforniţei.

Surghiunitul aprinde o ţigară, cu mare greu, dar o aprinde. N-a fumat niciodată pe stradă. Fulgii vor să-i stingă ţigara. Îi goneşte ca pe ţînţari, suflîndu-le fum. Se lungeşte în sanie ca un boier mare, răsturnîndu-şi ceafa pe spetează. Nu-i mai pasă de nimic. I-atît de pesimist c-a devenit eroic.

Cling-cling-cling.

Dar a uitat că merge la bunici. Dumnezeule! Se leapădă de ţigară. Prea tîrziu. Sania s-a şi oprit la poarta ogrăzii în care trăsurile nu intră.

Şi nasul bunicii...

Se zburleşte ninsoarea ca o pisică rea.

. . . . . .

LA CASTEL ÎN POARTĂ OARE CINE BATE ?

— Eu sînt, bunicule, eu...

Soneria parcă s-a dus hăt departe, ca o vorbă trecută din gură în gură, din strajă în strajă, pînă să ajungă tocmai în fundul cetăţii.

Apoi a nins mult şi bine asupra nepotului cu geamantanul, cu geanta şi cu inima, învechindu-i aşteptarea, moşnegindu-l.

Nu-i tîrziu — acasă nici nu s-ar fi pus la masă, — dar parcă-i miezul nopţii. Ţipenie de om. În brazi, ciorile vor-

besc răguşit într-un fel de ţigănească, făcîndu-şi semne negre. Cîinii nu mai latră. Ninsoarea fîlfîie şi tremură. Vîntul şi-ascultă glasurile cînd de lup şi cînd de cucuvaie.

Mută, întunecată, ninsă şi oblonită, casa bunicilor e zmeiască.

Dacă n-ar şti că înlăuntru sînt bunicii, surghiunitul ar lăsa geamantanul la uşă şi ar fugi fără să mai privească în urmă. Dar fiindcă ştie că-s bunicii, stă, şi-i pare rău că ştie.

Obloanele uşii se crapă pocnind şi scîrţîind ca un dulap care de ani şi ani nu a mai fost deschis. Cu scufă albă de pichet, apare capul bunicului.

— Da, bunicule, eu sînt.

Intră.

— Bagă de seamă să nu te tragă, — răsună de dincolo glasul bunicei.

Nepotul începe, glăsuind zgribulit şi ponosit ca greierul în casa furnicii. Bunicul îl ascultă alb, dă din cap, ridică din sprîncene, oftează şi iar dă din cap.

Miroasă a sobă caldă şi a fum albastru de rîşină. Vine şi motanul, alintîndu-se pînă-n vîrful cozii, de picioarele bunicului.

Bunicul oblonește uşa. Peste cămaşa de noapte are halat lung de pichet cu picăţele roşii. Aşa aveau şi nepoţii cînd erau mici. Halatul a intrat la spălat şi i-a rămas prea strîmt la umeri. Faţa bunicului e mult mai turtită şi boţită decît ziua. Bunicul e ca o băbuţă cu mustaţă albă.

Fiindcă îl are înaintea ochilor numai pe bunic, nepotul povesteşte mai cu uşurinţă despre boala fraţilor şi hotărîrea mamei.

Soba de fier din antreţel are un fel de scufă, ca şi bunicul, o oală cu apă care fierbe, ţîrîind somnoros.

— Noi tocmai ne culcasem, spune bunicul. Dezbracă-te mata, drăguţă.

— Poftim ? ! Şi unde-am să-l culc ? răsună aprig de dincolo, din nevăzute, glasul bunicei.

Bunicul oftează.

Glasul bunicei a venit ca buzduganul Zmeului.

— Bunică, să nu mă dezbrac ?

— Cine ţi-a spus una ca asta, berechetule ? Doar n-ai să dormi cu paltonul !

— Dezbracă-te mata, drăguţă, vorbeşte în şoaptă bunicul, cu mîna la gură, fiindcă n-are dantura.

Nepotul se dezbracă obidit, aşa cum în poveste fata moşului dezghioacă păpuşoii babei.

Bunica se dă jos din pat — răsună, tare frămîntat, scîrţîitul telurilor — şi se îmbracă.

Acum e acum !

Vine, aruncînd o umbră care creşte pe linia nepotului.

Apare. E legată cu tulpan. Numai nas, ochi şi sprîncene.

— Ia să te văd.

Îl înhaţă de mînă, zmucindu-l subt lampă.

— Scoate limba... Alecule, dă-mi ochelarii.

Fostul procuror general aduce ochelarii. Motanul, după el.

— Cască.

— Pentru ce, bunică ?

— Fiindcă-ţi zic. Zi : aaa.

— Aaa.

— Mai tare.

— Uaaaa.

— Vă zghihuiţi toată ziulica. Parc-aveţi viermi în ceia ! Lasă că te satur eu... De ce nu mi-ai pupat mîna ?

Nepotul o sărută.

— Sărută şi mîna lui bunicu-tău.

Sărută.

— Pune paltonul în cuier.

Pune.

— Şi căciula.

Şi.

— Mi-ai feştelit antretul, strînge şoşonii.

— Unde, bunică ?

:— Unde ? Unde ? Unde se strîng șoșonii.

Unde s-or fi strîngînd șoșonii ? Ai bunicilor nu se văd. Nepotul se uită inocent și la cuier.

Apoi la bunica. Or fi avînd șoșonii o colivie sau o cușcă în casa bunicilor ?

— Îi, da' nu te mai codi atîta, mocoșitule. Pune mîna. Pune.

— Ia o gazetă. Dă-i mata, Alecule, o gazetă.

În timp ce bunicul caută o gazetă, bunica ia de după sobă mătura și fărașul, și adună omătul adus de nepot. Apoi șterge bine geamandanul cu o petică.

Bunicul așteaptă cu gazeta în mînă ; nepotul, cu șoșonii.

Nimeni nu știe ce se va întîmpla.

Bunica ia gazeta din mîna bunicului, smucește șoșonii din mîna nepotului, pune gazeta desfăcută jos, șoșonii

peste gazetă, şi bate palmele una într-alta, parcă scuturînd fărmituri.

— Ai văzut ?

— Am văzut.

— Şi-acum ce stai ca prostul ?

— Ce să fac, bunică ?

— Să-ţi duci calabalîcul în odaie, că doar n-are să ţi-l care bunicu-tău.

— Unde-l culci, Elencu ?

— N-ai grijă mata. Oi găsi eu unde să-l culc în casa asta. Mata mai bine culcă-te, că-i tare tîrziu.

Pornesc. Bunica în frunte, bunicul după bunica, motanul după bunic, nepotul după motan.

În etacul bunicilor bate toaca un ceasornic de părete. Arde numai o lampă cu glob albastru de porţelan cu medalioane de trandafiri. Parcă abia s-au stins stelele pe cer şi noaptea începe să zîmbească aburit.

Bunicul se suie în pat. Motanul i se culcă la picioare. Se prăvăleşte un stîlp de stejar în sobă, cu scîntei.

E tare tîrziu în casa bunicilor. Minutarele aurite ale ceasului din părete arată nouă.

Zîmbeşte ceasul ? bunicul ? nepotul ? soba ? sau lampa cu trandafiri ?

Cu somnul motanului la picioare, bunicul adoarme.

— Hait ! spune bunica nepotului, măturîndu-l cu palma.

ŞI L-A PUS BUNICA LA TREABĂ

Parcă a intrat fată în casă la bunica. Numai pestelca îi lipseşte, că încolo-i ca o „proastă de la ţară".

— Pune-un lemn în sobă.

Deprins cu mînile bunicii, lemnul se uită cu mirare la mînile nepotului. Soba rîde cu gura pînă la urechi, şi lemnul zîmbeşte cu jarul, înainte de-a izbucni în flăcări.

— Închide bine gura sobei, — se stropşeşte bunica.

L-a dus în odaia de lîngă etac. E ultima odaie a casei din şirul celorlalte. Acolo a copilărit şi tata. Într-o parte, păretele cu viscolul ; în cealaltă, uşa etacului bunicilor ; şi la mijloc, nepotul în capcană.

Chiar lîngă sobă, în jurul unei măsuţe rotunde, două fotolii cu pernuţe pe spetează şi taburete la picioare joacă tabinet.

În fund e un dulap zbîrcit de lemn mahoniu cu o oglindă de ceaţă în luminiş. Subt piciorul şchiop, bunica i-a pus un călcîi de hîrtie.

Grozavă e însă canapeaua îmbrăcată cu iută întunecat roşie. E mare ca o corabie de pitici. Nepotul simte că are să fie bine pe canapea. E moale şi cufundătoare chiar la privit. Îi vine să caşte. Dar bunica nu-i dă răgaz.

— Scoate-ţi daravelele din ceia. Hait.

Nepotul deschide geamandanul.

Deasupra şi dintîi apar mandarinele ţinîndu-se de mînă. Trei mandarine, trei, la fel gătite, tustrele vesele şi sprintene, gata de rîs în soare.

— Sireacu el, tată-tău, — dă din cap bunica, munceşte şi vă-ndoapă ca pe curcani. Şi voi, trîntorilor, căscaţi şi nu sînteţi buni la nimic. Dă-le-ncoace.

Bunica ia mandarinele. S-a isprăvit cu ele. Au fost odată trei scufiţe aurii...

— Am nişte bomboane pentru mata, bunică.

Bunica dă din cap a pagubă.

— Noroc că ţi-ai adus aminte. Da' asta ce-i ? A dat de pijamale.

— În loc de cămeşă de noapte.

— Auzi ! Da' fustă n-ai, mă rog ?

— De ce, bunică ?

— În loc de pantaloni, — îl îngînă bunica. Auzi dumneata bazaconie ! Să dormi cu surtuc şi pantaloni ! Vă răsfaaaaaţă ! De asta vă luaţi voi nasul la purtare !

Asta-i pentru mama.

— Măi-măi ! Bujmachii de piele ! Hm !

Papucii nepotului află că-s bujmachii : hm !

— Şi sopon de glicerină ! Aista-i de nasul tău ?

Săpunul trece la bunica între mandarine.

— Ce stai cu mînile-n brîu ? Aştepţi să-ţi crească burduhan ?

— Ce să mai fac, bunică ?

— Tot n-ai învăţat ? Da' cu şoşonii ce-ai făcut ?

— Mata ai făcut, bunică.

— Iaca măi, te-ai şi făcut cucoană mare ! Nu-i fi poftind să-ţi pun eu gogeamite ceia la loc ?

— Geamandanul ? Unde să-l pun, bunică ?

— Unde te taie capul ?

— Ştiu eu ? Poate să-l împing sub pat...

— Măi că puturos mai eşti ! se bate bunica cu palma peste obraz.

Apoi se-ncruntă şi izbucneşte răstit :

— Suie-l pe dulap, trîntorule !

Suie trîntorul.

Bunica deschide dulapul din care vine miros de livănţică şi de camforă, rînduieşte pe un raft zestrea nepotului, iar de pe altul adună cele trebuitoare somnului.

Înfaţă perna, — zice bunica.

Înfaţă oghialul, — zice bunica.

Dă ceia, — zice bunica.

Fă ceia, — zice bunica.

Unde ţi-s ochii, — zice bunica.

Nu s-aude decît glasul bunicei şi suspinul alb, cu miros de livănţică al albiturilor somnului.

—Na, c-ai făcut o treabă cît o nucă !

Şi ce-a făcut nepotul, desface şi reface ea.

Va avea nepotul un culcuș de cocon domnesc. Oghialul e un șal turcesc căptușit cu fulgi.

— Asta-i de nasul tău, oftează bunica. Mîndreță de șal de Țarigrad. Cinci galbeni l-a costat pe babaca. Pe unul ca tine n-aș da nici un pitac bortelit... Mă rog, și să nu-mi faci harababură. Te dezbraci cu binișorul, pui tăti-cele la loc...

Bunica se oprește deodată, oțărîtă.

— Nu cumva îi fi sforăind ?

— Dă, bunică, știu eu. Cred că nu.

— Să nu te-aud, că te-arunc în stradă. Oftează adînc.

— Asta-mi mai lipsea ! Buclucuri la bătrînețe ! Ce stai ! Dezbracă-te.

Nepotul se codește.

— Ți-o fi rușine de bunică-ta ! Iaca măi ! Hai, că mă duc.

— Noapte bună, bunică. Sărut mîna.

— Sărută, nepricopsitule. Mare păcat și-o făcut maică-ta cu mine.

. . . . . .

CE E CU NEPOTUL ?

Nepotul s-a dezbrăcat fără să facă harababură, a stins lumina, și nu s-a culcat.

Parcă-i era somn ?

Atunci de ce nu se culcă ? Plănuiește ceva ? Așteaptă pe cineva ?

Nu-nu. E foarte cuminte. A deschis ușița de alamă cu trei ochi a sobei, a tras fotoliul chiar la gura sobei, s-a așezat în fotoliu cu picioarele pe taburet, și nu face nimic. Stă în fotoliul bunicilor.

Știe că trebuie să se scoale și mai devreme decît acasă, fiindcă de la bunici pînă la școală e drum mai lung. Știe că dimineața e atît de somnoros, încît în genele lui și

minutarele adorm. Știe că prima oră e ora neagră a matematicii, și a doua e cea cu miros oțețit a chimiei. Știe că trebuie să plece prin viforniță, știe că nu-i acasă, știe că e în surghiun, știe că frații îi sînt bolnavi, știe că mîine e școală, poimîine e școală, răspoimîine școală. Știe că timpul care vine e plin de ani și ani plini de-atîtea zile școlare, că duminicile, sărbătorile și vacanțele abia se văd. Știe că nu știe nimic la școală, și se întreabă cum de n-a rămas repetent și cum de nu va rămînea. Știe și tot știe numai lucruri cu oftat, cu frig în spate și cu frunte încrețită...

Și totuși zîmbește la gura sobei.

Vine din jar — sobă adîncă — o lumină roșie care se deschide în odaie ca o coadă de păun trandafiriu.

Bunicii dorm.

Afară ninge.

Cît de alb. Bunici, ninsoare...

Motanul doarme la picioarele bunicului. Ceasul cu minutare aurii parcă merge de-a-ndăratele. Odată bunica era tînără, odată tata era copil, în casa asta, în odaia asta.

Odată și el va fi bunic.

Cum să nu zîmbești cînd îți vin astfel de gînduri ?

Nepotul aprinde o țigară în casa bunicilor. Apoi ia cornetul de rîșină, pune un cărbune, afumă.

Fumează în casa bunicilor !

Cum să nu zîmbească ?

Ce-or fi visînd bunicii ? Sforăie amîndoi.

Nepotul azvîrle țigara în sobă, și pornește prin odaie cu cornetul de rîșină, afumînd albastru. Și deodată vede în oglinda fumurie a dulapului un obraz cu zîmbet printre inele de fum. Ceva dulce ca o lebădă trece prin inima lui somnoroasă.

La primăvară pomii vor înflori alb și trandafiriu. Îi simte cum vin spre el, ca un vals de fete pe care le va iubi.

Ce e cu nepotul ?

E tinereța descoperită nu în dragoste, ci în oglinda timpului vechi din casa bunicilor.

Noapte bună, copiilor.

Noapte bună, bunicilor.

Noapte bună, noapte.

Noapte bună, somn.

Eu nu mai dorm.

Încep.

— Bună-dimineața, tinerețe.

CU FIRMAN DE LA MOTAN BUNICII AU NEPOT

Nepotul e ascultător ca o nepoată. Gura nu i se aude. Chiar și motanul bunicului s-a alintat de piciorul lui, de la musteață pînă-n vîrful cozii, sfîrîind ca un titirez.

— Ai văzut, Elencule ? arătă bunicul zîmbind.

— Am văzut, zise bunica. Se scarpină trîntorii unul de altul.

Dimineața, nepotul se deșteaptă mai sprinten. Nu mai întrîzie la școală. De la școală, trece pe-acasă după veşti, și vine de-a dreptul la bunici.

— Să nu-mi umbli lelea pe uliți, haimana, — i-a spus bunica. Ai bani de tramvai ?

Are. Și tata și mama i-au dat la despărțire.

Într-o zi a venit cu sania de la școală.

— Lene cu clopoței, — i-a spus bunica. Numai ciubuc îți mai lipsește.

— Nu-i așa, bunică. Nu mai merg tramvaiele. S-au înzăpezit.

— Da' picioare n-ai ? Bietu' tată-tău trage la jug, și voi...

Iar a doua zi :

— Na, hodorogule, să vii cu sania, că ti-i împotmoli şi tu de năuc ce eşti ! a spus bunica dîndu-i o băncuţă de argint din punguţa ei de piele roşie.

Bunica nu ştie că bunicul i-a dat decuseară bani de sanie, într-ascuns.

*
* *

Bunicii se scoală la patru dimineaţa. Bunicul tuşeşte. Bunica zice :

— Nu-i fi răcit, Alecule ?

— Zici şi mata, Elencu ! Asta-i tusa me.

Aprinde fiecare lampa cu abajur de mătase verde de pe căpătîi. Bunicul citeşte din nou gazeta pe care a citit-o şi cu o zi înainte. Cu glas tare. Dar bunica nu-l ascultă de două ori. Ea se dă degrabă jos din pat şi se iuţeşte la treabă. Dintăi aprinde focurile în sobe, cu surceluşe uscate şi hîrtii pregătite de cu seară de Măriuca. Un străin din odaia de alături ar crede că Măriuca, „o proastă de la ţară", e lîngă bunica. Nepotul însă a învăţat să ştie că bunica şi cînd îi singură parc-ar fi cu cineva pe care-l ocărăşte. Bunica e ca un ceasornic supărat.

După ce odăile s-au încălzit, bunica spune :

— Alecule, da' mata nu te mai scoli ?

— Şi dacă mă scol, ce să fac ?

— Să-ţi iei linguriţa cu miere, să-ţi bei paharul cu apă, să te plimbi frumuşel, — spune bunica cu lînă-n glas, muindu-şi sunetul convingător la substantivele „miere" şi „apă".

Dar imediat blîndeţa dă în clocot :

— Hai, Alecule, comandă ea.

Şi bunicul se scoală, ia linguriţa cu miere de tei, bea un pahar cu apă nu prea rece, şi se plimbă frumuşel. Parcă recită pe de rost vorbele bunicii.

Acasă, la patru dimineaţa, nepotul dormea dus.

Doarme şi la bunici. Dar de la patru dimineaţa somnul nepotului începe să zîmbească. Îl vede pe bunicul. O aude pe bunica, simte cum se aprind focurile rumenind noaptea cu cîte-o gură de zori din fiecare sobă, — şi-ncet cu-ncetul somnul nepotului e parcă transparent. E somn şi nu e somn. Ştie că doarme, dar nu doarme. Motanul bunicului îşi isprăveşte somnul pe canapeaua nepotului. Apoi vine uşurel ca o călugăriţă mirosul de pîine prăjită de bunica la gura sobei cu furculiţa cea lungă. Motanul pleacă mieunînd : e ceasul alb al laptelui din farfurioară.

— Scoală-ţi zic. Doar n-ai să dormi pînă poimîni.

— Bună dimineaţa, bunică. Sărut mîna.

— Cum poţi să vorbeşti cu bunică-ta nespălat ? Hait.

Deasupra ligheanului e o cromolitografie cu cadră de lemn negru. Trei fetiţe cu obraji dolofani şi rumeni, una cu ochi albaştri, alta cu ochi castanii, şi alta cu ochii negri, — suflă balonaşe de săpun. În fiecare dimineaţă nepotul le trimite cîte-un balonaş de săpun, în globul căruia s-aprind curcubee de aur. Şi-n fiecare dimineaţă cele trei fetiţe întineresc cu încă o dimineaţă.

Aşa începe ziua la bunici : cu noapte la ferestre, foc în sobe şi lumini aprinse.

Seara, bunicii mănîncă la şase. Pe la şase fără cinci bunicul spune :

— Elencu, ştii ceva ? Hai să ne luăm de-o grijă.

— Hai, nu sta, se-ncruntă bunica la nepot ; i s-a făcut foame lui bunicu-tău.

Bunicul mănîncă mai nimic : un ou fiert — bunicii ştiu şi numele găinii, şi ceasul cînd şi locul unde —, cîteva linguri de supă, şi un măr creţesc, sau lapte cu orez.

Nici la masă, bunica n-are astîmpăr. Mereu se scoală cu şervetul în mînă. Apoi către nepot :

— Unde mi-i şervetul ?

Ca şi cum nepotul i l-ar fi ascuns. Dar el e „cavaler" şi trebuie să i-l aducă.

— Şăzi, Elencule, şi mănîncă, — o roagă bunicul.

— Ei, de asta-mi arde mie !

Totuşi, bunica mănîncă mai bine decît bunicul.

La şapte începe să fie tîrziu în casa bunicilor.

Bunicii joacă tabinet, în timp ce două bucăţele de zahăr, stropite cu melisă, aşteaptă într-o farfurioară. Într-o zi, bunica a greşit şi a pus trei bucăţele.

— Na şi ţie, — s-a încruntat ea la nepot. Îţi place ?

— Dă... nu prea...

— Iaca, măi ! Nu-i fi vrînd să-ţi placă ? Asta-i doftorie pentru digestia omului, mormolocule. Auzi ? Nu-i place. Parcă-i de nasul lui ? Abe o lepădat biberonul şi se cucoşeşte !

La opt, bunicii se pregătesc de culcare. Căpitanul corăbiei care pleacă pe aripele somnului e bunica. Bunicul încearcă numai dacă uşile sînt încuiate, şi închide obloanele uşilor şi ferestrelor.

— Nu ţi-i ruşine să te uiţi la bunicu-tău cum face treaba şi tu stai ?

Dar bunicul nu vrea. Numai el singur închide obloanele.

— Lasă, Elencule...

Atîta spune.

Şi bunica nu mai spune nimic : despre asta. Dar ochii ei spun nepotului : „Lasă tu, lasă..."

Apoi se sting luminile şi se aprinde luna cu trandafiri a nopţilor din etac. Motanul se culcă la picioarele bunicului. Nepotul sărută mîna bunicilor. Închide uşa. Deschide gura sobei. Aprinde o ţigară, şi-i fericit ca şi cum

tot ce-i fum și abur, și în el și în jurul lui, n-ar fi decît o carte de primăvară scrisă de el cu vorbe de cașmir, de rouă și de toporași.

CE-A SPUS BUNICA

— Ia poftim încoace.

Bunica a venit ca un nour cu grindină.

Bunicul umblă în birou, la casa de fier.

Gura bunicii s-a ascuțit de tăcere : ochii fulgeră ; nasul împunge. Bate crivățul dinspre bunica. Acolo-i nordul nepotului.

Dinții l-a zmucit de umăr ca pe o haimana ; apoi l-a apucat de ureche ca pe un nepot.

— Mă rog, ce-i asta ?

„Asta" e trăsnetul, „Asta" e trîmbița judecății de apoi. „Asta-i"...

— Un pachet de țigări, bunică, răspunde paloarea cu glas alb.

— Așa ? De țigări ?

— De țigări, — repetă aiurit nepotul, ca și cum deodată ar fi devenit ecou în peștera năprasnică.

— Și de unde, mă rog, țigări în casa mea ?

— Știu eu, bunică ? Poate că le-a uitat tata.

Bunica tace ca un tun, astfel privindu-l.

— Tată-tău ?

— Tata, șoptește nepotul blînd ca iedul în gura lupului.

— Tată-tău ?

Unghiile bunicii pun fiorul unui cercel în urechea nepotului.

— Știu eu, bunică !

— Ba știi.
— Știu ? Eu ? !
— Știi. Tu.
— Spune mata : ce știu ?
— Ba spune tu.
Tace ca un gheţar. Și crește.
Nepotul îngheaţă ca picurul unui uluc. Și scade.
— Zi drept : fumezi buruiană. Îmi spurci casa. Îmi fești covoarele. Strici sănătatea lui bunicu-tău. Zi : fumez.
— Fumez, bunică.
— Cine te-a învăţat ? Ticălosu' de frate-tău ?
— Eu singur.
— Auzi ! Și-ţi place ?
— Îmi place.
— Auzi ! Tată-tău știe ?
— Nu.
— Nici maică-ta ?
— Nici.
— Numai bunică-ta, saraca. Ea să le poarte pe toate, Isuse Mîntuitorule !
Oftează cu o înclinare din șale și ochii spre cer.
Ce-are să se întîmple ?
Bunica tresare. S-aude în biroul bunicului zăngănit de chei.
— Na.
Ce ? O palmă ?
Palmă ? Vorbă ? Nu mai știe. E năuc.
— Ia-ţi buruiana dracului, netrebnicule, că-mi frige mîinile. Am să dau o liturghie la biserică pentru sufletul tău.
Îi dă ţigările.
N-au fîlfîit îngerii, nu s-au ridicat lespezi, n-au căzut paznici în genunchi, acoperindu-și cu palmele ochii răniţi de lumina cerului deschis, — dar e ca o înviere.

Bunicul apare în fund.

Bunica îl împinge pe nepot — cu grabă și cu scîrbă — spre odaia lui.

Dar vine după el și mai năprasnică, șuierîndu-i o șoaptă șerpească :

— Da' să nu afle bunicu-tău că-i prăpăd.

CE-A SPUS BUNICUL

Ce-o fi avînd bunicul ? De vreo două seri se uită lung la nepot, cînd crede că nu-l vede nimeni, și parcă mereu uită ceva în odaia nepotului. Abia se scoală de la tabinet, și după ce-și ia zahărul cu melisă, și după ce nepotul îi sărută mîna spunîndu-i noapte bună — iar se întoarce în odaia nepotului.

Se uită în dreapta și în stînga, și parcă vrea ceva, dar se codește.

— Ce faci acolo, Alecule ? îl întreabă de dincolo glasul cu ochelari ai bunicii.

— Îmi caut ochelarii, Elencule.

— Nu-i mai căuta, că-i pe nasul matale. Zi că i-ai găsit și pace.

Și bunicul pleacă binișor ca fumul luat de vînt, cu ochelarii pe nas.

E tare greu să te-ascunzi de bunica, mai ales cînd ești ca bunicul.

Dar se vede că toate lucrurile nu-s numai așa, dar și altfel, chiar și-n casa bunicilor.

Nu degeaba stă și doarme și s-alintă cînd e treaz motanul la picioarele bunicului.

Poate că i-o fi șoptit într-o noapte cel cu coadă și cu „miau", la ureche :

— Cucoane Alecule, seara ţi-i somn, dar cucoana Elencu e grozav de trează. Mata n-ai observat, cucoane Alecule, că numai după dejun... sfrrr... sfrrr... sfrrr...

Adevăr grăit-a. După dejun, cucoana Elencu s-aşează bine în fotoliu — ca pentru drum lung, cu diligenţa — îşi pune ochelarii, deschide o carte veche, cu litere chirilice, şi citeşte cu glas tare din Vieţile Sfinţilor, — în timp ce bunicul se plimbă prin odaie, cu mînile la spate, ş-un fel de huţa-huţa, în scîrţîitul bujmachiilor brodaţi de bunica.

Somnul bunicei vine numai din Vieţile Sfinţilor. Nu-l văd nici ochelarii bunicii. Numai odată-i cade cartea pe braţe, deschide gura, şi doarme sfădindu-se cu aghioasele pe limba somnului.

— Drăguţă... sîsss...

Bunicul e de fum şi şoaptă ca o înserare de toamnă cu răsărit de lună, lîngă o biserică veche.

Somnul bunicei taie lemne în pădure, voiniceşte.

— Drăguţă, ştiu, — oftează bunicul dezmierdînd părul nepotului, ca şi cum l-ar consola de-o mare durere. Ştiu, drăguţă, ai patima tutunului. Păcate omeneşti...

Se opreşte. Trage cu urechea. Somnul bunicei i-o armată a somnului, în marş.

— Mie, drăguţă, îmi pare tare rău, pentru sănătatea matale. Da' să nu te afle Elencu...

— Ce faci mata acolo, Alecule ?

Bunicul parcă a sughiţat. I-au tresărit şi ochelarii, strîmbîndu-se.

— Ce să facem ? Mai punem şi noi ţara la cale.

— Da, dumneavoastră, holteii, — cască lung bunica.

*

* *

CORNETUL CU RÎȘINĂ

Afumă și bunica. În fiecare odaie e un cornet de coajă cu rîșină. Cînd afumă ea, bunica înhață cornetul, pune un cărbune, suflă c-un fel de mînie în nepricopsitul de cărbune, și suflă, și suflă, și merge, și merge, cînd în dreapta, cînd în stînga, aburind, fumegînd, încețoșînd, ca și cum ar fi Zmeoaică într-o poveste, ca și cum ar căuta, ca și cum nu ar găsi, ca și cum cu fum ar fi venit și într-un nour se va duce, lucind departe, sîngeriu, ca și cărbunele aruncat din nou în sobă.

Dar bunicul cînd afumă e blajin ca un sfînt de argint.

El ia încetișor cornetul de brad, ca și cum s-ar teme să nu tulbure un somn într-însul. Simți că se face și mai mare tăcere în bunicul, ca în biserică, atunci cînd preotul deschide Evanghelia. Pune un cărbune mic ca o steluță. Îl descîntă ușurel, cu cea de taină suflare a buzelor. Și steluța se preface în luceafăr care strălucește în ieslele de fum albastru. Astfel, bunicul merge prin odaie, afumînd. Se duce spre fereastră, apoi spre ușa din antret, se oprește în prag, apoi pornește spre odaia nepotului.

A fost la răsărit.

A fost la apus.

La miazăzi.

La miazănoapte.

E plecat și alb bunicul, dar surîde cu ochi albaștri, ca și cum ceața de fum aromitor n-ar fi decît noaptea de taină cînd un copil cu ochi albaștri a colindat cu Steaua.

„Sculați, sculați, boieri mari,

Florile dalbe...“

— Bun miros, bunicule.

— Ei, drăguță, oftează bunicul ; eu îs de la munte, de la Brusturoasa. Am copilărit între brazi. Tare mi-i dor de ei...

Şi bunicul rămîne alb şi stins, ca o ferestruică ninsă, după ce-au plecat copiii cu Steaua.

MĂRIUCA

Bunicul îi spune Măriuca : aşa o cheamă.

Bunica îi spune Mariţa : aşa vrea bunica.

— Măriuco, — o cheamă nepotul.

— Te iei bine cu bunicu-tău, — intervine bunica, aruncîndu-i o căutătură peste ochelari.

— Nu, bunică, dar aşa o cheamă pe ea, şi-i şi mai frumos.

— Iaca, drace, de unde-o sărit priceputul ! Şi de ce-i mai frumos, mă rog dumitale ?

— „Măriuca" e de la ţară, bunică ; „Mariţa" e de la mahala.

— Şi cucoana Mariţa Chiunoaia de unde-i, nepoate ? Şi cucoana Mariţa Ciuntu de unde-i, nepoate ? Şi cucoana Mariţa Şendrea de unde-i, nepoate ? Şi cucoana Mariţa Hălăceanu de unde-i, nepoate ? Şi cucoana Mariţa Chirniscaia de unde-i, nepoate ? Şi cucoana Mariţa Scobai de unde-i, nepoate ? Şi cucoana Mariţa Bozian de unde-i, nepoate ? Şi cucoana Mariţa Sacheti de unde-i, nepoate ? Şi cucoana Mariţa Măcădău de unde-i, nepoate ? Şi cucoana Mariţa Turculeţ de unde-i, nepoate ? Şi cucoana Mariţa Softa de unde-i, nepoate ? Şi cucoana Mariţa Gheţău de unde-i, nepoate ?

Plouă cu Mariţe, şi toate cucoane.

— Bunică, îndrăzneşte nepotul, nu-i păcat s-o pui pe Mariţa între atîtea cucoane mari ?

Bunicul zîmbește de profil, citindu-și gazeta. Ce-ai făcut, bunicule ?

— Îți merge gura ca o moară hodorogită, — spune bunica, recăpătîndu-și suflarea. Așteaptă dintîi să-ți crească musteața, și după aceia om vedea noi. Și ia mă rog să-ți cauți de treabă și să nu te mai amesteci în treburi femeiești... Mariță, — trîmbițează scurt glasul bunicii.

Măriuca vine, zdupa-zdupa. Cînd merge parc-ar avea un sac în spate.

— Cum îți spune ție, fato ? o cercetează bunica.

— Hî-î, rîde „proasta", lăsîndu-și galeș bărbia în gușă.

E roșie ca o lună răsărită în păpușoaie, și are tulpan tivit cu mărgele albastre.

Își încovrigă degetele de flăcău, unul într-altul, ș-o ia de la început.

— Nie, di la mămuca, îmi zîci Măriuca...

— Și de la boieri cum îți zice ? scurtează bunica.

— Marița, sărut mîna matale ș-a boierului.

— Și cum ți-i mai bine ? o iscodește bunica.

— Ei, nie ni-i bine ș-așă, ș-așă. Da' ni-i mai drag di Măriuca, — s-alintă cu fața numai crețuri și lumini, ca gîdilată de-o musteață.

Bunicul zîmbește de profil.

Nepotul se uită la bunic.

— Și tu ce-ai încremenit ? Du-te, fată-hăi la treabă, că nu te-am poftit la cumătrie.

Zdupa-zdupa, zdupa-zdupa.

— Stric orzul pe gîște ! cum spunea biata cucoana Marița Ciulei, — oftează bunica cu demnitate, intrînd singură în salonul Marițelor.

*

* *

MOTANUL BUNICULUI

Dimineaţa, bunica-i dă în farfurioară lui— mă rog — lapte cu miez de pîine.

Adică bunica numai îi pregăteşte farfurioara.

— Mai pune, Elencule, — zice bunicul.

— I-ajunge.

— Pune-i de la mine, Elencule. E bătrîn săracu' !

— Şi mata eşti tinerel, cucoane Alecule ?

Dacă n-o vede bunicul, bunica mai toarnă ş-un gîlgîit de apă în laptele motanului.

Bunicul aşază farfurioara lîngă soba de fier din antreţel, pe muşama, bineînţeles, şi spune :

— Pîs-pîs-pîs...

— Miau...

Vine alb ca din lună. Clip-clip, clip-clip.

Stă şi se uită la bunic, nins c-un fulg pe rozul nasului.

Bunicul îi întoarce privirea, cu ochi albaştri, alb şi blînd ca un Dumnezeu al laptelui.

— Alecule, ţi se răceşte cafeaua, oftează bunica, privindu-i c-o zburlire masivă de dulău.

*

* *

La masă, motanul stă lîngă scaunul bunicului, ca în genunchi, privind cerul albastru de după ochelari.

Mult se mai uită-n jos bunicul !

— Ţi-a căzut şervetul, Alecule ?

Bunicul se uită-n farfurie, regăsind-o pentru el. S-aud numai furculiţele, şi cîte-un sughiţ cu alean, de-al Măriucăi.

— Miau...

— Cîţ, împieliţatule ! Şi la masă mă asurzeşti ? Cîţ, se mînie bunica.

Motanul se strînge sub scaunul bunicului.

— Scînceşte de foame, săracu' ! îl apără fostul procuror general.

— Îi chiorăie burduhanul de huzur ! replică bunica. Am să-l înţărc eu. Na, satură-te, — îi aruncă ea piatra unei bucăţi de friptură.

După ce şi-a mîncat-o, motanul mulţumeşte bunicului, îmbrăcîndu-i picioarele cu lînă toarsă din fuiorul lui.

Cînd e peşte la masă, motanul cade în mintea copiilor.

— Numai că nu mă trage de mînă, spune bunicul. Tare-i deştept.

— Tare-i neobrăzat, răspunde ecoul bunicii. Parcă o îmbătrînit la grajd, nu în casa noastră.

Furculiţa bunicului dă peşte la doi : motanului şi bunicului. Cînd se duce spre motan — mai pe furiş — mîna bunicului parcă strecoară un bileţel de dragoste, pe subt nasul bunicii.

— Bunătate de peşte ! oftează bunica.

— Tare bun, Elencu, tare bun.

— Da' mata de unde-i aflat ? se miră bunica.

Şi după ce-a isprăvit de mîncat peştele, bunica aruncă oasele motanului.

— Vai de mine, Elencule, dacă se îneacă ?

— L-om îngropa cu popă, Alecule.

— Aşa, glumeşte Elencu, — o apără bunicul către nepot...

*

* *

Dimineaţa, după ce toată noaptea a dormit la picioarele bunicului, şi mai apoi încă puţin la picioarele nepotului, şi încă puţin cîte puţin în toate părţile, pe lîngă sobe, pe covor, pe canapele, cadelniţînd cu somn prin toată casa, — motanul miaună la uşă.

— Se cere, — zise bunicul, ridicîndu-se cu grabă.

— Ducă-se, — zice bunica, lepădîndu-l în omăturile iernii care şterge urmele.

Bunicul îi deschide ușa.

— Pune-i șoșonii, Alecule, să nu răcească la picioare.

Bunicul îl așteaptă la ușă pînă ce-și isprăvește tabietul lui motănesc, cu ochii țintă la fereastra aburită.

— Iaca vine, anunță ușurat bunicul.

Motanul n-are nevoie să sune. Bunicul îi deschide ușa.

— Alecule, cît îți dă pe lună ?

— Cine ?

— Cine ? Stăpînul matale cu coadă. Nu vezi cît îi de fudul !

*

* *

Într-o dimineață, la ceasul laptelui, răsună oarecum războinic glasul bunicei.

— L-am prins.

— Ce-ai prins, Elencu ?

— Pe dumnealui, pe dumnealui care-mi bate darabana în nuci.

Toboșarul nucilor bunicii e un șoricuț prins în capcana din cameră. Sare între gratii ca o fetiță cu mingea. Țup-țup, țup-țup. Nu știi bine dacă se joacă, sau se teme. I-atît de mic că pare un mărțișor la gîtul spaimei.

— Acuma-i acuma, zice bunica devenind uriașă cu capcana în mînă.

Pune capcana alături de farfurioara cu lapte.

— Chiamă-ți fiara, Alecule.

— Pîs-pîs, pîs-pîs...

Vine agale ca un boier în papuci.

Bunica se uită cu întrebare la mustețile motanului, dar numai ale bunicii se zburlesc.

Motanul se alintă de piciorul bunicului — ca și cum dintîi s-ar fi grăbit să dea o scrisoare la cutie —, vede laptele, vede capcana, nu clipește, ochii nu i s-aprind, coada n-are sfîrlă-n vîrf, ci se tîrîie ca o teacă fără sabie.

Se uită cu ochii în capcană, se uită și prin ochelarii nărilor.

Parcă cearcă să-și aducă aminte un cîntecel din tinereță, de pe vremea zaiafeturilor.

N-are să se scarpine cu laba-n cap ?

Șoricuțul pîlpîie cenușiu, cu ace-n ochi.

Dar motanul bunicului, după ce s-a uitat la amintirea cu codiță, s-a întors c-un fel de „nu cunosc, nu știu, nu-mi aparține" în expresia feții de lună veche, și s-a dus la farfurioara dimineților lui albe.

Clip-clip, clip-clip.

— Tare-i bun, — exclamă bunicul din toată inima.

— Papă-lapte ! spune cu năduf cucoana Elencu. Mariță, caută o pisică pentru șoarece.

*

* *

CEAȘCA ROȘIE

La patru și un sfert după-amiază, bunica și nepotul, față în față la măsuța rotundă, beau cîte-un pahar de ceai.

— Rom vrei ?

— Dacă vrei mata, bunică.

— Iaca nu vreu.

— Bine. Cum vrei mata, bunică.

— Da-ți place ceaiul cu rom ?

— De plăcut îmi place.

— Dă să ți-l aghezmuiesc, moară de vînt. Nu-i de nasul tău, da' face bine la stomah.

Bunica soarbe cu zbîrnîitoare de zmeu mare ceaiul clocotit, și după fiecare sorbitură face „haaa".

Ceaiul fumegă. Paharul frige. Nepotul clatină în pahar linguriţa cu inițialele bunicei. Sună lin, cu cling subțire, o linguriță de zestre într-un pahar de ceai, cînd la fereastră cad fulgi mari, și ești în casa bunicilor.

— Faci muzică, politakia, zice bunica.

— Răcoresc ceaiul ; e prea fierbinte.

— Măi că viteaz mai ești, șoldane. Da' eu de ce nu l-oi fi răcorind ?

— Știu eu ?

— Tu nu ști nici cît a uitat puricele. Bea ceaiul fierbinte, că de asta-i ceai, și de asta-l bei.

Între timp, bunicul se plimbă prin odaie, bîndu-și laptele din ceașcă. O înghițitură de lapte, face cîțiva pași, parcă meditînd, se întoarce și iar mai bea puțin.

Ceașca e ovală și roșie. Și mai roșie, fiindcă laptele e alb, ca și bunicul. E plină și sprintenă. Parcă respiră adînc, după fugă, abia oprită.

— Și matale-ți place, zîmbește bunicul. Asta-i ceașca me. Am cumpărat-o eu odată cu fragi...

A fost la cules fragi ceașca bunicului.

Cînd va iubi întîia oară, inima nepotului își va aduce aminte de ceașca cu fragi din casa bunicilor, dacă fata sa avea obrajii rotunzi ca ceașca și zîmbet alb ca laptele.

POPA PĂDURE

— În Iordan botezîndu-Te Tu, Doamne...

S-a întunecat antretul, de mătăhălos ce-i popa Pădure venit la bunici cu zi-ntăi.

Popa Pădure ar putea fi popă și la urși : la cei negri. Zbîrnîie ca furtuna glasul lui de bas, în stare să cutremure și o mitropolie.

Dascălul e un fel de țîr holbat lîngă mîna popii. Și el are nasul roș.

Nu numai ochii și urechea au aflat năprasnic c-a venit popa Pădure, dar și nasul. Parcă s-au descărcat poloboace cu vin în casa bunicilor, parcă au trecut recruți în marș prin odăile motanului.

La picioarele cu cizme ale cuviosiei-sale s-au făcut două băltoace mari, și mai încolo alte două mai sfioase, căci și apele cerului știu că una-i popa Pădure, și alta dascălul Niculae Pupă-Lumînare.

Cînd aghezmuiește, popa Pădure parcă dă cu buzduganul în ceva cumplit ca și cuviosia-sa. Sar țăndări pe fruntea bunicilor și-n ochii nepotului.

— Ai luat-o de dimineață, părințele, — zice bunica venind din camară cu două păhărele de rachiu.

— Ceasu' cel bun, coană Elencule, — zise părintele dînd dușcă aghiazma dimineții harnice. Nepotu' dumneavoastră — mai zice el cu foc. Să vă trăiască. Bun rachiu. Mă ține un junghi în șale, coană Elencule.

— Pune pahare, părințele, îl îndeamnă bunica, luîndu-le pe cele deșertate.

— Îmi pune el Blăgeanu, oftează cuvioșia-sa, cu ochii după sticla cu rachiu.

— Nu-i mai meșteră nevasta lui Blăgeanu, părințele ? îl iscodește bunica, aruncîndu-i niște ochi.

— Ei, lume ră, coană Elencule. Te potrivești mata ? Da' conu Alecu cum o mai duce cu sănătatea ?

După ce plecă popa Pădure, ușa antretului rămîne deschisă, ușa etacului se-nchide, iar Măriuca mătură, șterge și freacă de zor, în timp ce bunica afumă cu rîșină.

— Auzi haram...

— Cu cine-o fi vorbind ?

Bunica simte privirea nepotului.

— Păgînule ! se oțărăște ea, de ce n-ai sărutat mîna sfinției-sale ?

DUMINICĂ

— Trai, nineacă, zice bunica de cu sîmbătă seara. Mîni, ai să te umfli de lene.

Dar îl deșteaptă ca și luni, marți, miercuri, joi, vineri și sîmbătă.

— Hait, scoală. Du-te la Hală cu bunicu-tău.

Duminică dis-de-dimineață bunicul tîrguiește la Hală. Numai viscolul l-ar putea opri, adică bunica. Dar afară ninge liniștit.

Bunica asistă la pregătirile de ducă.

— Închide șoșonii lui bunicu-tău.

Bunicul are blană de niurcă.

— Ajută lui bunică-tău să-și puie blana.

Bunicul are fular de mătasă ecoseză, căciuliță de lutru și guler la fel.

— Măi ce frumos te-ai făcut, — îl admiră bunica. Cavaler gîndac, șapte la pitac : asta-i pentru tine, măi ter-

chea-berchea, — se-ntoarce ea către nepot, examinîndu-l din cap pînă-n picioare. Trage căciula peste urechi, urechiatule.

Afară-i aşteaptă cu panerul bărbatul bucătăresei, domnul Buţirchi care-a fost mereu aprodul bunicului : pe vremuri vechi.

Domnul Buţirchi a îmbătrînit deschizînd uşi solemne, cu spinarea plecată. Bătrîneţea lui parcă e roasă de şoareci ca hîrţoagele arhivelor. Acum cară lemne la bunici, bea cafea, răsuceşte o ţigare, dă grăunţe la păsări, ştie cînd se ouă găinele, şi tîrguieşte la Hală singur în timpul săptămînii, iar duminica îl însoţeşte pe bunic.

E duminică. O duminică în fiecare fulg care cade pe căciuliţa de lutru a bunicului. Ninge vesel. Au venit Floriile iernii.

Bunicul şi nepotul apar zîmbind alături printre fulgi, ca bunicul şi nepotul într-o fotografie veche, de pe care sufli colbul îndesit.

Panerul lui Buţirchi e uşor şi vesel ca şi cum ar fi zburat din el hulubii iernii, fulguind.

Merg pe uliţi de omăt.

— Bună dimineaţa, coane Alecule.

— Cu plecăciune, coane Alecule.

Numai oameni bătrîni.

Cei tineri trec tineri, fără să se uite la conu' Alecu.

Dar conu' Alecu se duce cu nepotul la Hală.

Nişte copii se bat cu bulgări de omăt. Au glas de vrăbii şi mişcări de vrăbii. Mîni sau aripi ? Încă puţin şi zboară. Acolo iarna-i zurgălău. Parcă n-o vezi, ci o auzi chiar şi cu ochii.

La Hală, precupeţii şi precupeţele îl cunosc de mult pe conu' Alecu. Îl întreabă de coana Elencu, de sănătate, îi spun necazurile lor, îi cer sfaturi. Conu' Alecu nu se tocmeşte, şi-i mulţumit mereu ca şi cum ar căpăta numai daruri de la negustori.

Panerul s-a umplut.

Conu' Alecu își freacă mîinile și zîmbește :

— Ce oameni de ispravă !

Apoi către Buțirchi :

— Du-te mata acasă, că te așteaptă Elencu.

— Noi nu mergem, bunicule ?

— Cu-ncetu', drăguță, cu-ncetișorul...

Și-l duce pe nepot la un negustor cu fes.

— Să trăiești, coane Alecule, de mult n-ai mai dat pe la Iancu... Nepoțelu' matale ?

Bunicul dă din cap, și pune mîna pe umărul nepotului.

— Să-ți trăiască.

Pe masa negustorului fără dugheană, dar cu sobă — pe care se coc castanele —, stă halviță tolănită ca o cucoană mare pe-o blană de urs alb, sclipesc rubinele iepurașilor de caramel roș, se zburlesc numai zulufi de floricele îndulcite cu sirop, și-s trase-n țeapă cîte trei smochine cu glazură și cîte cinci miezuri de nucă în pojghiță de zahăr.

Nepotul nu mai are de-ajuns vîrsta acestor bucurii. Dar dîndu-i-le bunicul îi dă și vîrsta lor naivă.

— Ma'a ai dinți, drăguță, spune bunicul oarecum scuzîndu-se, ca și cum l-ar fi pus la treabă.

Așteaptă coana Elencu.

Și tot nu merg acasă.

— Slobod ? întrebă bunicul, ridicînd în sus bastonul cu baltag.

E un baston străvechi, de pe cînd drumurile Moldovei erau negre de tîlhari, și bunicul, procuror tînăr, umbla după ei.

— Slobod, coane Alecule, — răspunde cel de sus, dintre aripile ninsorii.

Și sania pornește cu bunicul și nepotul la plimbare.

E o duminică în fiecare fulg, și un bunic ; e o duminică în fiecare zurgălău, și un nepot.

Și se tot duc, și se tot duc, pînă cînd casele rămîn în urmă, și nu mai e nimic decît alb, alb și tot alb.

. . . . . .

Pe pragul casei se scutură unul pe altul de omăt.

Bunica le deschide uşa căldurii cu miros albastru de rîşină. Oala cu apă ţîrîie pe soba de fier. Bunica şi-a pus rochie de matasă neagră, cu guleraş şi mînecuţe de dantelă, o broşă cu mărgăritare. În jurul şalelor e înfăşurată cu şalul cenuşiu. Se vede c-a făcut grijitură mare cu ferestrele deschise. Simţi că aerul rece n-a plecat de mult din odăi. Dar e cald.

— Şi pe unde mi-aţi fost, mă rog ?

— Venim de la biserică, Elencule.

— Bine, coane Alecule, spune bunica. Bine-bine...

Bunicul îşi scoate botinele, îşi pune bujmachii brodaţi, se întinde pe canapeaua din etac şi începe să citească gazeta cu glas tare.

Deodată tace. Gazeta cade.

Bunica se ridică din fotoliu, făcînd o strîmbătură — o dor şalele —, se duce spre bunic, alungă pe motan care s-a şi suit, cu o pălmuţă — hait — îşi scoate şalul şi înveleşte somnul bunicului.

— Şi tu ce stai ca peştele-n proţap ?

— Ce să fac, bunică ?

— Citeşte bunică-ta gazeta, că doar atîta carte îi fi ştiind tu şi fără ochelarii mei.

*

* *

Şi-n sufragerie e duminică. Podelele sînt ceruite. Măriuca are pestelcă albă, ciuboţele cu scîrţ şi glanţ, şi mărgele roşii la gît. De obicei bunicii mănîncă pe muşama. Astăzi însă bunica a pus faţă de masă cu broderii.

— Nu cumva să mi-o feşteleşti că te vîr în sobă, — îl anunţă pe nepot.

Bunicul însă a vărsat vin roşu pe faţa de masă.

— Pune sare, Alecule, repede, — spune bunica. Vezi, dacă nu băgați de seamă !

O pățește și bunica, tot cu vin roș.

— Și mata, Elencule, — zîmbește bunicul.

— Lasă, Alecule, că-i de noroc. Și de pătat tot era pătată înainte.

— Bunică, să nu picur și eu din paharul meu ?

— Tuu ? se uită lung bunica la nepot. Tu să nu te-amesteci în vorba oamenilor bătrîni. Nu-i de-ajuns că-ți dau vin la masă ? Acuma vrei să-l și verși ?

De ce-o fi adus bunica la masă sticla cu rom ? Răspunsul sosește cu Măriuca. Vine din bucătărie cu budinca. O pune pe masă, la tacîmul bunicii și se pregătește de privit ca la panoramă.

— Dă-te mai încolo, fată hăi, că-mi sufli în obraz.

Bunica toarnă rom pe budincă, și-i dă foc. Flăcările dansează cu arome pe zahărul vanilat, topindu-l.

Din gura Măriucăi ar putea să scoată capul patru pui de vrabie.

Bunicul dă din cap cu veselie.

Bunica se uită încruntată, și umblă cu lingura printre flăcări, împărțind dreptate budincii de orez.

— Să-ți lingi buzele, — spune bunicul după prima înghițitură răcorită cu suflarea.

— Și tu ce taci ? Îți place, măăăi ? Vorbește, — se răstește bunica la nepot.

— E grozavă, bunică.

— Hm-hm-hm ! oftează hurducat bunica. Să spui și tu, măi, cînd îi fi mare și ți-o da Dumnezeu un dram de minte : „Săraca bunică-mea, Dumnezeu s-o ierte, bună budincă mai făcea".

— Ia lasă, Elencule, spune bunicul.

— Mata mînîncă pentru mata, Alecule, și nu mai strica bunătate de budincă pe-o haită de motan.

*
* *

A venit Nănoaia — cea cu gutuile — în vizită la bunici.

Nănoaia e mai bătrînă decît bătrînețea. De aceea, sania Nănoaiei intră în ogradă, ca dricul, și trage la scară.

— Nănoaia, — zice bunica către bunicul.

— Lasă că-ți mai ține de urît, Elencule, — zise bunicul, și se duce la birou, închizînd ușa după el.

— Da' tu unde-mi pleci, potaie ?

— Mă duc să-mi fac lecțiile, bunică.

— Ia, mă rog, nu-mi mai umbla cu tertipuri. Stai și deschide Nănoaiei. Deprinde-te să te porți ca lumea. Hait.

Trece timp pînă cînd servitoarea Nănoaiei s-o dee jos din sanie și s-o urce pe scară.

— Iaca, am mai venit pe la tine, Elencule, — zice Nănoaia.

Țoc. Țoc.

Țoc. Țoc.

Se pupă cu răsunet una pe alta, pe fiecare obraz.

Nepotul sărută mîna Nănoaiei, care e mai cu piele decît a moaștelor Sfintei Paraschiva, și vînoasă.

— Aista care-i ? zice Nănoaia privindu-l cu ochi de curcă, spălăciți, lăcrămoși și clipicioși.

— Cel mijlociu, — răspunde bunica.

— Aha, cel mare, — zice Nănoaia. Da' parcă era mai mare ? Ce-o pățit ?

Bunica dă din cap. Nu zîmbește.

— Ha ? zice Nănoaia.

Bunica o ia de mînă și o conduce — ferind-o la prag — în etac, așezînd-o pe fotoliul ei, după ce i-a potrivit pernuța la scobitura mijlocului. Suferă de ficat Nănoaia.

— Mersi. Șăd bini.

Își potrivește sacul de catifea pe genunchi, ia din el o hîrtiuță de mătasă, își scoate din fiecare ureche cîte-un

ghemotoc de vată, și le înfășoară în hîrtiuță cu grijă ca pe niște nestemate.

— Elencule, să-mi aduci aminte să nu uit vata. Da' aista care-i ?

— Cel mijlociu.

— Ahaa ! Acuma știu. Cînd l-o făcut mă-sa, eu eram cu cărămidă caldă pentru maiu meu. Of ! tare mă mai duré ! Da' cum învață ?

— Bine, — zice bunica.

— Da' nu-i ștrengar ?

— Nu, — zice bunica.

— Da' ce cată la tine ?

— Stă la bunicii lui.

— Da' di ci ?

— S-au îmbolnăvit frații lui.

— Așaa ! Și di ci s-o îmbolnăvit numai ii ?

— Răceală.

— N-au astîmpăr, — zice Nănoaia. Aista-i mai cuminte.

— Așa-s copiii, — zice bunica.

— Îi strică părinții, zice Nănoaia. Iaca i-am prins zvîrlind cu chetre în gutuili meli.

— I-auzi ! zice bunica. Da' matale ce să-ți dau, coană Catincă ?

— Ce-mi-i da, dă-mi, da' moale și bun să fie. Auzi, Elencu ?

— O cafeluță ?

— Da, o ceașcă mare, și cu dulceață de caise, și c-o linguriță de rom, da di cel bun, Elenco, nu di cel cu zahăr ars.

A dracului Nănoaia !

Bunica se duce la camară. Nepotul rămîne singur cu Nănoaia. Dar Nănoaia l-a uitat. Își ia ochelarii din sacul de catifea, mai scoate un colțun de lînă cu andrele în el, se pune la împletit, murmurînd nu știu ce ; nume ? numere ? rugăciuni ?

Cînd se întoarce bunica, Nănoaia n-a murit cu bărbia în piept : doarme galben.

Bunica numai se uită la ea, face cafeaua, o toarnă, acoperă c-o farfurioară filigeana Nănoaiei, își pune ochelarii, și deschide Viețile Sfinților.

— Și tu de ce stai ! Adu-ți buchile și pune-te la învățat.

Vorbește numai ceasul din părete.

Ninge. Ninge. Ninge.

Parcă nici n-ar fi Nănoaia, dacă n-ar fi atît de galben somnul ei.

De la o vreme se trezește. Își ia dulceața cu lăcomie, o rumegă cu toată fața, bea cafeaua — o fi avînd rom ? și de care ? — stă ce mai stă, îl descoperă pe nepot, și-ncepe :

— Da' aista care-i ?

Noroc că-i iarnă, și noaptea vine mai degrabă. Sosește și servitoarea Nănoaiei, cu sania.

La despărțire, nepotul sărută mîna Nănoaiei :

— Da' parcă erai mai mare ?

N-a uitat să-și puie vata în urechi.

Toc. Toc.

Toc. Toc.

— Mersi. Tari bini am petrecut. Am să mai vin, Elencu.

După ce pleacă Nănoaia, bunica face o cruce mare.

— Ferește-mă, Doamne...

Nepotul zîmbește.

Dar gîndul lui spune la fel : Ferește-o Doamne...

PASIENȚA BUNICULUI

Bunicul face o pasiență pe canapea, cu motanul la spate.

Bunica-i prin casă. Aici. Dincolo. Vine. Pleacă. Face. Drege.

Nici un copil bolnav în pat cu jucăriile nu-i mai cuminte decît bunicul cu pasiența și motanul. Nu se grăbește. A pornit la drum lung, ca țăranii cu carul cu boi. Își potrivește cărțile una cîte una, le așază frumos, cu grijă și evlavie, stă, se uită, se socoate, pune o carte peste alta, iar poposește, se uită la ninsoare — pasiența albă a ferestrelor —, se uită peste umăr să vadă ce face motanul — doarme — și iar rămîne cu pasiența. Uneori parcă se supără, abia, o supărare care nu-i un nour, ci un abur care trece peste fața lui. Alteori dă din cap, ca și cum ar spune : „Te-am prins, hoțomane, aici mi te-ascundeai !“ Așa vorbesc și copiii cînd sînt singuri cu păpușile lor.

Vine bunica. Îl vede pe bunic. Se uită la pasiență, vultorește.

— Nu așa, Alecule. Nu vezi mata ce-ai făcut ?

Și iute-iute, degetele bunicii descoperă, acoperă, potrivesc, așază, rînduiesc, combină, dezleagă.

— De-acum te lăs, că nu-mi văd capul de treabă. Te-am descurcat.

Bunicul nu spune nimic. Dar se vede bine că amestecul bunicei i-a zăpăcit și mintea și bucuria de a se juca liniștit.

O dată.

De două ori.

De trei ori.

— Mă rog, Elencule.

Bunicul s-a sculat cam roș la față. S-a ridicat și motanul cu coada-n sus.

— ... fă mata pasiența.

— Lasă, Alecule, nu te supăra mata, că mă duc.

Bunica pleacă. Bunicul rămîne.

— Tare-i iute Elencu ! o explică bunicul către nepot.

Dar nu-și mai continuă pasiența. Stă îngîndurat, trăgînd cu urechea la zgomotele — cam cu șfici — pe care le face bunica în cameră.

— Elencu !

Bunica, dintre zgomotele ei, nu răspunde.

— Elencu, ai să răcești în camară.

Zgomotele continuă.

Bunicul oftează, se uită la motan, la nepot, la fulgi, stă ce mai stă, și se duce spre camară.

— Elencu, — începe bunicul de pe prag, cu dojană în glas.

Dar bunica nu-i dă timp să isprăvească.

— Mă rog, Alecule, fă mata gospodărie, că de pasiență văd că te-ai săturat.

ȘPIȚERIA BUNICEI

Vine Măriuca cu broboada strîmbă ș-un sughiț în piept.

— Coniță, țața trage să moară.

„Țața"-i bucătăreasa : nevasta lui Buțirchi.

Bunicul se ridică în picioare, gata să se clatine și să cadă din nou în fotoliu.

Bunica nici nu se clintește.

— De unde-i vine ? întreabă bunica.

— I-o chicat vătămăturî.

— De unde-i vine ? repetă bunica, tăios.

— Sî vaitî di inimî, — zice Măriuca, apăsîndu-și mult mîinile pe burtă.

— O mîncat mult curechi ? întreabă bunica.

— Zîci că numai o gustat, zîci țața, da' nie ni-o ramas o ni'ca tătî.

— Adă un pahar cu apă, — poruncește bunica.

Vine Măriuca cu paharul — zdupa-zdupa — de parc-ar aduce cofele de la fîntînă.

Între timp, bunica a descuiat dulapașul de lemn auriu, cu medalion pictat, de lîngă fereastră.

Nepotul vine încetișor la spatele bunicii care umblă în dulap.

Trei rafturi pline de sticle, sticluțe, șipuri, flacoane, flaconașe, ploscuțe, albastre, verzi, trandafirii ; cutii, cutiuțe, pachete, pachețele, gavanoșele...

Mare lucru nu-i de văzut. Dar mirosul dulapașului e tulburător. Ca și mînile bunicei, miroasă a turte de migdale cu apă de flori, și încă a ceva. A ce ? Nepotul caută, caută, — parcă prin amintiri...

Bunica a găsit pachețelul cu sare-amară.

— Hop și tu ca musca la arat, — zice ea, dînd cu ochii de nepot.

— Ce e în dulap, bunică ?

— Șpițeria mea. Am de toate, — amenință ea ; și pentru tine.

„Ţaţa“ a înviat cu sare-amară.

Odată şi Măriuca s-a văetat că moare, chemînd-o pe mămuca. Bunica iar a umblat la şpiţerie, şi iar nepotul a fost ca musca la arat. N-a mai murit nici Măriuca.

Altădată nepotul s-a plîns că-l supără un coş.

— Hai la şpiţerie, bubosule. Îţi iesă pacatele. Închide ochii să te dreg.

I-a pus bunica ceva, cu vîrful unui dop de sticlă ; o pecete rece, din ce în ce mai rece. Şi coşul s-a uscat.

— Cum se cheamă, bunică, doctoria matale ?

Bunica nu i-a răspuns îndată. S-a uitat la nepot cu încruntare şi adîncire, vrînd parcă să se încredinţeze dacă-i vrednic de un astfel de secret. Apoi a spus scurt :

— Afion.

Nepotul nu ştie dacă „Afion“ e numele unei doctorii, sau o glumă de-a bunicei. Dar a păstrat cuvîntul care-i va aduce aminte ca o vorbă magică, după ani şi ani, de mirosul acela de turte de migdale cu apă de flori, poate şi de bomboane englezeşti, şi de mai ce ? şi de mai ce ? al şpiţeriei bunicei, — miros pe care niciodată nu-l va regăsi printre parfumurile pămîntului.

O VORBĂ DE-A BUNICEI

— I-auzi !

Bunicul s-a oprit cu gazeta în mijlocul etacului.

Începe să citească din nou, cu glas şi mai tare, articolul despre Vasile Alecsandri.

Bunica şi bunicul l-au cunoscut pe „Conu’ Vasile“. Vorbesc despre el numai cu preamărire.

— Auzi, Elencu ?

— Aud.

„Tinerelul“ de la gazetă îl ia foarte de sus pe Vasile Alecsandri. A fost — zice el —, i-a trecut vremea, nu mai este.

— Auzi, Elencu ?

— Aud.

Bunicul citește c-un tremur în glas. Nu poate isprăvi.

— Cum de rabdă pământul pe-un astfel de ticălos ?

— Stai binișor, Alecule, — îl potolește bunica. Ia să vă spun eu una. O știu de la babaca. Era pe vremea ceea un doctor mare la Iești, da' foarte bețiv. Într-o noapte îl ia la un bolnav, chiar de la crîșmă. Se duce doctorul de voie, de nevoie, și cum dă cu ochii de bolnav, dă să-i ia pulsul. „Măi“, îi spune el, „n-ai nimica. Te-ai îmbătat ca un porc“. Și dă să plece. „Stai, domnule doctor“, îi spune omul, „că nici n-ai pus mîna pe mine. Ți-ai luat pulsul dumitale“... Așa-i și cu condeierul tău de la gazetă, Alecule. El îi prost, nu Conu' Vasile...

Bunicul respiră adînc și zîmbește împăcat.

— Deșteaptă mai ești mata, Elencule.

O FILĂ VECHE

Are bunica în etac, chiar lîngă patul ei, un scrin cu trei saltare. Deasupra scrinului e icoana Maicii Domnului, cu candela mereu aprinsă.

Nepotul n-a văzut-o niciodată pe bunica umblînd la vreun saltar. În schimb, ea singură, cu mîna ei, îngrijește straiul de nuc al scrinului. Îl șterge de colb, îi lustruiește încuietorile, și o dată pe săptămînă îi dă luciu proaspăt, frecîndu-l cu o petică plină de rumeguș de miez de nucă.

— Bunică, nu vrei să-ți ajut ?

Nu-i răspunde. Parcă nici nu l-a auzit de-acolo unde-i ea, departe. Freacă bunica, dă și dă și dă și dă, suflînd și dînd, pînă ce-i picură fruntea.

— Bunică, nu mai poți. Lasă-mă pe mine.

Bunica își îndreaptă trupul, se uită la nepot, apoi la scrin, își scoate ochelarii, închide ochii, și-și trece dosul palmei peste față, apăsat, ca țăranii după ce-au prășit în arșiță.

— Ce ții mata în scrin, bunică ?

Nu-i răspunde. Iar începe să-l lustruiască.

După ce-a isprăvit, se așază pe marginea patului.

Scrinul lucește ca o violină atunci scoasă din culcușul ei de catifea și piele de căprioară. Ar vrea parcă să cînte lemnul scrinului.

Bunica potrivește mucul candelii și oftează.

*

* *

Bunica face pîne la bucătărie.

Bunicul stă și tace.

Nepotul stă și tace.

Azi-noapte a fost senin de ger, cu un tăiuș de lună nouă. Ferestrele au ars alb, cu scîntei. Au scîrțîit în tăcere străvezie pașii — cui ? — pe omătul Căii Laptelui.

Ca să nu uite soba că afară-i ger, etacul a făcut din motan nod alb la picioarele bunicului.

Dar dimineața s-a înnourat. Zborul ciorilor a desfrunzit parc-o pădure de mangal, pe cer, pe brazi și pe acoperișuri.

Ș-a început să ningă vechi.

Bunicul și nepotul se uită pe fereastră. Nu-i vînt deloc. Trece cîte-o cioară cu fustă neagră, rîșnind. E lene. Somn în fiecare fulg.

Bunicul își scoate verigheta de pe deget, o privește în lumină, citește inscripția, pune verigheta la loc pe deget și iar se uită la fulgi. Dar astăzi mînile bunicului și-au pierdut liniștea lor blajină. Așteaptă ceva ? Caută ceva ? Doresc ceva ? Bunicul nici nu citește gazeta, nici nu face pasiență ferită de amestecul bunicei, nici nu umblă la casa de fier, nici nu dezmiardă blana motanului. Bunicul e și nu e în etac la fereastra cu fulgi. Se uită și vede altceva decît ce vede nepotul. Mînile bunicului parcă s-ar hotărî să zboare. Se ridică pe genunchi, pornesc, cad, iar se ridică.

Bunicul se scoală, se duce la scrinul bunicei, care lucește castaniu, și stă ca în fața unei uși închise.

— Ce-i acolo, bunicule ?

— Jucăriile ei, cărțile ei, papucașii ei, de lînă...

„Papucașii ei de lînă" ?

Dar bunicii n-au avut decît un copil, pe tata. Nepotul își aduce aminte de Nănoaia, privindu-l pe bunic, și i se strînge altfel inima.

— Eu o pieptănam, — spune bunicul. Avea păr dulce și mătăsos cum ai mata, drăguță.

— Cine, bunicule ?

— Fata noastră.

— Sora tatei ?

— Da, drăguță. Era mai mare decît băiețelul. Avea nouă ani. Iarna o duceam la fereastră și desena cu degetul ei căsuțe ca la țară... Mînile bunicului piaptănă luciul lemnului mort.

Nepotul, care seamănă la păr cu fata bunicilor, simte că-i o oglindire a celor care nu-s.

Fereastra cu ninsoare e o filă veche din cartea îngerilor.

*

* *

MUSCA

Bunicul a aţipit pe canapeaua din etac, cu motanul la picioare, şi gazeta pe covor, la căpătîi. Bunica l-a acoperit cu şalul cenuşiu şi a vrut să alunge motanul c-o pălmuţă, hait, dar s-a răsgîndit. Şi motanul îi ţine cald bunicului. Lasă-l, cucoană Elencule.

Bunicul e mai palid ca de obicei. Mai alb, nu mai palid. Cînd doarme ziua, parcă e de argint.

Şi somnul bunicului e cuminte astăzi, ca şi pasienţa lui. Nu face mişcări. Nu sforăie. Nu tresare. Abia i se aude respiraţia. Parcă începe să apară o lumină în somnul bunicului.

Bunica s-a aşezat în fotoliul ei, ţinînd în mîni Vieţile Sfinţilor. Citeşte cît citeşte, şi deodată stă, cu ochii dincolo de carte. Parcă ascultă somnul bunicului. Iar citeşte, iar stă, iar ascultă.

Dar deodată nu se mai aude nimic decît tăcerea.

Bunica tresare şi se uită cu fruntea încreţită spre canapeaua bunicului.

Doarme.

Doarme ?

I-atît de alb ş-atît de stins, că nu mai ştii.

Şi deodată se aude : bîzzz.

O muscă.

O muscă în casa bunicilor ! Şi încă în toiul iernii !

Dar bunica nu ascultă decît tăcerea de icoană a bunicului.

Bîzzz...

Musca se aşază chiar pe nasul bunicului, cîntînd din drîmba ei.

Bunicul tresare.

Bunica respiră cu tot pieptul.

Musca zboară rîzînd gîdilicios, şi intră în urechea bunicului. Prin somn, bunicul o alungă cu un deget.

Dar musca nu se lasă. E o muscă între muște, e cu vitejie muscă. Căldura sobei i-a redat temperamentul. Se afirmă deci, pe fruntea somnului bunicului, mușcă în numele mușteloг : pecete.

Bunicul se strîmbă, deschide ochii, o vede, o aude, o urăște, se scoală, pune mîna pe gazetă, dă, n-o nimerește, își scoate papucul, îl ridică...

— Las-o, Alecule, mi-i drag s-o ascult.

— Zău, Elencule, nu te mai înțeleg, — oftează bunicul încălțînd papucul cu care era să omoare o muscă.

Bunica nu-i răspunde, dar surîde, ca și cum, într-adevăr ar asculta o muzică.

HRUBA

Bunicii se coboară în sufragerie, fiindcă sufrageria e dedesubt. Prin fața ferestruicilor ei trec numai picioarele celor de-afară, pînă la genunchi, fără de trup.

Din antretul de dindos pînă la coridorul sufrageriei, pornește o scară cu balustradă de fier, care cotește, răsucindu-se. Plafonul e boltit. Zidul gros. Treptele scîrțiie a vechi.

Vorba răsună cavernos, pîndită de ecouri. Și scara și coridorul sufrageriei sînt bisericește întunecate. Parcă au fost sfinți cu aureolă pe acolo, acum posomorîți, de fum și de funingini.

Cînd pleacă la masă, bunicul își pune paltonul și căciulița, bunica se acoperă cu șalul, iar nepotul aprinde lumînarea anume pregătită în antret, cu chibriturile alături, făcînd lumină pentru pogorîrea bunicilor.

— Bagă de seamă, Alecule, să nu luneci, — spune bunica. Prea o iei mata fuguța la vale.

Nepotul, cu lumînarea îndreptată în urmă, vede cu aur zîmbetul bunicului și ridicarea lui din umeri. Căci bunicul și la vale, tot ca brazii de pe munte vine, nins : iar bunica și la deal, tot ca o veveriță vrea să fie.

Merg, merg, merg, treaptă cu treaptă, pas cu pas.

Au ajuns.

Față-n față cu flacăra lumînării răsare ca de os lepros ușa tainiței din zid. Ce-o fi acolo ? Ca și cum ai spune : cine-o fi acolo ?

Bunicii îl ajung. Se dă deci la o parte, stingînd lumînarea care fumegă, și intră în sufragerie după bunici.

Dar secunda de întuneric în coridorul privit de ușa tainiței cu orbite negre, în coridorul care miroasă a pîndă de guzgan și a piatră sihastră, deșteaptă-n el vechimile copilăriei mici, de-acolo de unde încă n-au plecat balaurii, strigoii, zmeii, iadul, vîrcolacii și vampirii.

Zimț de spaimă. i-ar atinge inima, dacă îndată — cam pripit și c-un fior în spate — n-ar intra după bunici, cu motanul — ptiu, satană ! — strecurat printre picioare, fără „miau".

— Ce-o fi acolo ?

Camara bunicilor e sus. Beciul e tocmai în fundul grădinii. De-afară se văd, la picioare, ferestrele sufrageriei scufundate în pămînt ; dar alt ochi de fereastră, deschizătură sau răsuflătoare nu s-arată.

De două ori pe zi, la dejun și la masă, pîlpîie semne de-ntrebare, cu aur și cu fumegări de lumînare stinsă, în sufletul nepotului.

N-are să știe niciodată ce-i acolo, fiindcă cel-și-mai-mic din el se teme și se roagă : „Nu întreba. Așa-i mai bine. Altfel mă pierzi".

L-a ascultat pe cel mai mic, și n-a întrebat.

— Ce-o fi acolo ?

...Acolo e clopotnița de subt pămînt, în care numai amintirea va intra, sunînd ultima spaimă a copilăriei, lîngă bunicii ei, aduși cu umbrele de-o flacără de lumînare dintre umbre.

LECȚIA DE ISTORIE

Cu ceai, cu lapte și cu rom — o linguriță —a trecut și ora ceaiului.

Bunica citește Viețile Sfinților ; bunicul, gazeta ; nepotul, lecția de istorie.

— Ce-mi faci acolo tolănit ca un bey ?

— Învăț, bunică.

— Zici tu, fariseule.

— Lasă-l să învețe, Elencu.

Toți trei stau în etacul bunicilor. Firește, și motanul. Dar motanul nu e al patrulea, ci tot al treilea, în numărul bunicului, deși-i pe canapea la picioarele nepotului.

Focul din sobă-i ca octombrie : numai de aur și miere.

Fîlfîie foșnind gazeta bunicului.

Nepotul ridică ochii dintre regi și împărați, mitropoliți, papi, generali și sfetnici. Toți sînt supărați unii pe alții, zburliți de armate și noroade. Ș-acum toți au murit și stau cuminți cu osul lor încununat și miruit. Dar cartea de istorie îi supără din nou unii pe alții, în fraze lungi și încîlcite, cu zăngănit de ani.

— Uăăă !

— Nu știu pe unde-o fi intrînd învățătura, dar de ieșit are pe unde, — zice bunica.

Nepotul duce un zîmbet regilor și împăraților ; dar după ce bunica nu-l mai vede, iar se uită la bunici.

— Măi cațaoane, pe unde-ți umblă ochii ?

— Repet lecția, bunică.
— Cu ochii pe pereți ?
— Uite cartea, bunică.
— Hait.

Ochii bunicei se duc între sfinți.

Afară e senin. Soarele apune. Zarea asfințitului arde portocaliu, suflînd un trandafir pe ferestre, pe obraji și pe filele cărții de istorie.

Nepotul suspină. În cartea de istorie stau zeci de regi și împărați încrucișînd fierul războiului. În etac sînt numai doi bunici și pacea lor cu pecetea motanului. A început să-i știe pe bunici. Pe fiecare-n parte, și pe-amîndoi laolaltă. Îi vede cum stau în cîte-un fotoliu, luminați de floarea ferestrelor, și simte că fiecare dintre ei e litera cu care-ncepe o poveste...

Bunicul...

Bunica...

Cînd va veni povestea ? Nu știe. Dar e-n el.

Bunicul e așa...

Bunica e așa...

Zîmbește. Mijește aur vechi în umbra etacului.

Și lecția de istorie stă.

N-au decît s-aștepte regii și împărații.

— Nu pot. Sînt cu bunicii.

Și tocmai mîini îl ascultă la istorie. Are un patru. Profesorul vrea să-l mai încerce înainte de-al pecetlui sub cinci.

Parcă trec aburi prin lumină, îndulcind-o albăstrui. Ca și cum un alt bunic și mai vechi decît acesta, vechi de cînd nu era nici lumea, mai străvechi decît lumina care-i bătrînețea lui, — ar veni din ceruri afumînd cu brad, cu pașii albi ai lunii după el.

Dar lecția ?

Iar o ia de la început, cu fruntea încrețită.

Şi deodată simte că din cer i-a strălucit aur pe gene. Gene-n gene cu luceafărul.

Etacul s-a întunecat.

— Aprinde lampa, — spune bunica nepotului.

— Mai lasă, Elencule, aşa se vede mai bine Luceafărul.

— Vezi mata luceafărul, cucoane Alecule, da' întreabă-l pe dumnealui de colo : vede lecţia ?

— Am isprăvit-o, bunică.

Nepotul a mai luat un patru la istorie — patru sau trei: cam tot pe-acolo —, dar a păstrat luceafărul de-atunci, ca să-l aprindă-n candelă pentru bunici, din viitor spre trecut.

DESAGUL CĂLĂTORULUI

De cînd e la bunici, nepotul trăieşte pe altă lume. Se duce la şcoală, ca şi cînd era acasă. Are note proaste, tot ca atunci. Cînd se întoarce de la şcoală, trece pe-acasă să vadă ce mai fac fraţii lui. N-are voie să intre în casă : boală molipsitoare. Stă la fereastră, cu Blanşa lîngă el, şi de acolo schimbă semne cu mama. Fraţii şi mama sînt subt sticlă. E ca la panopticum. Fraţii slabi, mama şi mai trasă decît ei, fereastra plină de flacoane, sticle, portocale, mandarine, alămîi. Fraţii clipesc, scot limba şi fac schime. Apoi mama îi ia de gît, ca pe două păpuşe, cu resort, şi-i închide în cutie. Rămîne mama la fereastră. Îi trimite o sărutare, îi face semn să plece că îngheaţă stînd afară, şi buzele ei mute spun : „să nu..."

Mama nu ştie că bunicii...

Fiul pleacă zîmbind, ş-ajunge iar nepot, la casa bunicilor.

Tata vine uneori la bunici, cu sania cu doi cai. Apare, sărută, dă — întotdeauna dă —, și pleacă risipind pe urma lui argint de zurgălăi.

Vra să zică numai atîta e schimbat ; în loc să fie fiu acasă, e nepot la bunici. Școala a rămas aceeași, catalogul la fel, orașul tot așa, părinții asemenea, frații acuși-acuși îs sănătoși.

Și totuși nu-i la fel.

Toate-i apar altminteri. E mult mai mic și mult mai mare decît cel ce-a venit să stea la bunici. În loc să fie tînăr, pierzîndu-și copilăria, întinerește cu copilăria-n el. Nu-i tulbure. E transparent. Atît de transparent încît bunicii nici nu-l văd, privind prin el numai nepotul cam bleguț, care, cu toate că fumează, tot copil e.

Ninge naiv pe casa bunicilor.

Nepotul simte că acuș începe viața : drumul printre alții. Inima lui e grea ca un desag pe umăr, în care-și va purta bunicii, iarna veche și copilăria lui.

DIALOG

Frații s-au săturat să fie doi.

Mama s-a săturat să n-aibă trei.

E ultimul somn în casa bunicilor. Nepotul a scoborît geamandanul de pe dulap. Bunica i-a dat o petică, punîndu-l să-l șteargă de colb. Apoi l-a priveghiat cum își adună calabalîcul.

— Mă rog, și de ce-ai să te-apuci tu cînd îi fi mare ?

— Știu eu, bunică ?

— Te-i pomeni că te tocmești nepot la bunici, — zice bunica, c-un zîmbet urzicat de harțag.

Nepotul zîmbește.

— Rîzi tu, rîzi, harapule și haramule, da' bietu' tată-tău ce zice ?

— Tata nu spune nimic.

— Muncește, sireacu' ! Ce să spue tatu-tău ? Tu să spui. Toate să le facă tatu-tău ?

— Am să mă mai gîndesc, bunică.

— Da' pînă acuma ce-ai tot făcut ?

— Ce-am făcut ? Ce-am făcut ? se socotește nepotul, încordîndu-și fruntea ca la matematică.

— Ce tot dai din plisc ca cocostîrcul pe casă ? N-ai făcut nimic.

— Cum, bunică ? N-am învățat la școală ?

Brațele bunicei zboară. Îndură-te, Hristoase.

— Înveți tu, pe dracu' ! Dormi în bancă. Parcă te văd.

— Citesc, îmi fac lecțiile, — înșiră nepotul.

— Caști, te freci la ochi, dai din buze, te duci, te întorci, te foiești, — continuă bunica. Măi terchea-berchea, bunică-ta te-ntreabă ce faci cu scăfîrlia ta de cap, nu cu gogeamite picioarele tale de trîntor.

— Gîndesc, bunică.

— Iaca drace, de unde sare iepurile ! Și la ce te gîndești mă rog ?

— Ei, e greu de spus...

— Da' vorba pentru ce-i făcută ? S-o ții ascunsă-n sîn ca busuiocul ?

— Parcă mata, bunică, spui tot ce gîndești ?

— Ba bine că nu ! Nu-i crede că m-oi pierde cu firea pentru unul ca tine ? Iaca-ți spun verde : gîndesc că ești un neisprăvit, un papă-lapte, un „da' muieți ți-s posmagii ?" Iaca, dacă vrei să știi.

— Lasă-l, Elencule, e mititel, — vine și bunicul cu motanul după el.

— Cum mititel ? Ce vorbă-i aiasta ? Eşti mititel ? îl întreabă bunica înşurubîndu-i o privire care ajunge pînă la păcatul tutunului.

— Nu mai sînt, bunică.

— Bine că spui macar, — oftează bunica. Eşti mare, măăăi. La vîrsta ta învîrteam lumea pe degete.

— Ş-acuma, Elencule, — zîmbeşte bunicul.

— Lasă mata, Alecule, că nu-mi arde de şuguit.

Bunicul se retrage.

— Ei, ia spune, — revine bunica.

— Ce să mai spun, bunică ?

— Ce nu mi-ai spus. De ce-ai să te apuci cînd îi fi mare ?

Nu uită bunica de unde-a plecat şi pace !

— Poate c-am să scriu, bunică.

— Să scrii ? Tu ? Ce să scrii, mă rog ?

— Cărţi.

— Iaca măi ! Cărţi ! Şi cu ce-ai să le umpli ?

Nepotul zîmbeşte, şi se bate cu vîrful degetului pe frunte.

— Nu-ţi sună a gol, nepoate ?

— Mie nu, bunică.

— Şi ce-i, mă rog, acolo ?

— Mata, bunicul, motanul bunicului, casa bunicilor, vorbele bunicei, cînd voiau să intre în gîndurile nepotului, fără să bată la uşă...

Bunica ascultă, ascultă. Apoi priveşte departe, pe fereastră. Iar ninge alb în noapte. Vin fulgii Crăciunului.

— Mai ştii, — oftează ea.

Se apropie de nepot.

Se privesc ochi în ochi, adînc. Se vede c-a zărit ceva bunica. Face o cruce mare spre icoana lui Iisus, frîngîndu-se din şale :

— Dă, Doamne.

Apoi își trece, pentru întîia oară, degetele cu miros de floare de migdal prin părul nepotului, care seamănă cu părul fetei bunicilor și întreabă cu glas scăzut :

— Și ce-ai să scrii, mă rog, despre bunică-ta ?

*

* *

Ani și morminte dorm între întrebare și răspuns.

O nouă iarnă începe la fereastră, cu copaci, moșnegi și alți copii.

— Și ce-ai să scrii, mă rog, despre bunică-ta ?

Ninge naiv.

— Ce-am scris, bunică.

ULIŢA COPILĂRIEI

BUNICII

Era într-un început de primăvară.

În casa bunicilor aceeași tăcere blajină — pe care o știam de mic copil — îmbătrînită parcă.

Pe la geamurile albăstrii de noapte rîdeau merii înfloriți, ca niște copii cu obrajii clăbuciți de săpun. În depărtare, luna apărea printre nouri, ca un zbor luminos de hulub.

În odaia de culcare, adunați în jurul unei măsuțe, stăteau bunicii și cu mine.

Ei jucau cărți : o concină.

Eu, aplecat asupra caietului, cu părul învolburat, cu creionul în mînă, mă tot gîndeam la hulubii albi și scriam :

Corăbioare de hîrtie
Cu cîte-un alb și fin catarg,
Pe care vîntul le răstoarnă ;
Ceșcuțe mici de porțelan,
Ce cad de sus și nu se sparg.

Bunica : Concina mare și doi fanți ! Piii ! Ce mai noroc!...

Zîmbeam și scriam :

Crenguți de liliac în floare
Pe care o mînă visătoare
A început să le-mpresoare.

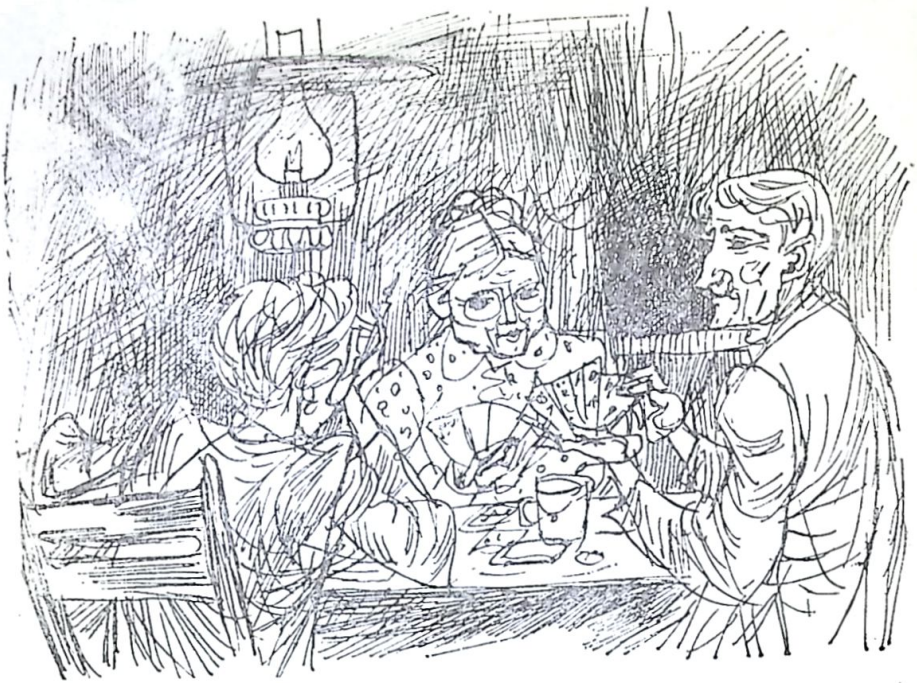

Bunica : Ionel! Spune tu drept: o cafeluță sau o dulceață de caise ?

Eu : Și una și alta, mamae.

Și scriam :

Dar iar se-mprăștie-n văzduh
Cu palpitări dezordonate,
Aplaudînd în chip frenetic,
În loja nopții de-ntuneric,
Cu mîini în alb înmănușate

Bunica : Ionel ! La noapte să-ți aprind candela ?

Eu : Cum vrei mata, mamae...

Și scriam :

Pe catifeaua nopții sînt dantelă vie,
Sau printre buclele ei brune, șuviță argintie,
Balet improvizat de lună,
Un foșnitor balet de spumă.

Bunica : Stăi, că nu mai merge așa ; ai luat de două ori cu zece !
Eu (emoționat) : Papae ! Hulubii zboară noaptea ?
Bunicul (distrat) : Nu. Am treflele și concina mică ! Aha!
Eu (în gînd) : Zboară, nu zboară, eu tot scriu :

Și-mi par minuscule căldări de var
În care un pitic zidar
Amestecă lumina lunii,
Pentru a clădi în noaptea pură
O zi de-argint în miniatură.

Închideam ochii, îmi aplecam fruntea pe caiet, surîzîndu-mi mulțumit...
Bunica : Ionel ! Ai s-adormi, măi băiete !
Eu : Eiii, mamae !
Și iar scriam :

Dar osteniți de-atît zburdat
Pe o alee din grădină definitiv s-au așezat
Ș-așa îmi par
Un șir de copilași, într-un etac de pensionat,
Cînd seara — îmbrăcați în cămășuțe lungi —
Pe pături moi de lînă îngenunchează-ncet,
Împreunează mîinile
Și se închină.

Bunica : Ne culcăm, Ionele ?
Eu : Bine, mamae ! Să ne culcăm.
Bunica : Ionel !
Eu : Ce-i, mamae ?

Bunica (zîmbind șiret) : Să nu-ți mănînce motanul hulubii !
Eu : Eiii...
Bunica : Noapte bună !
Eu : Noapte bună !

ULIȚA COPILĂRIEI

I

E o umilă și neștiută uliță de margine de tîrg.

Nu răsfață ochiul cu mlădieri de rîu gătite-n salturi de verdeață și nici nu ispitește pasul cu caldarîm sonor. E firavă și goală : numai pămînt și pietre.

Dau năvală celelalte uliți, înghesuite una într-alta, cot la cot, s-ajungă mai degrabă la ulița cea mare cu pîntec de piață, căreia îi duc larma grămădită pe tăvi de piatră.

Ea e pustnică. A strîns pios tăcerea aruncată de celelalte uliți și s-a dat la o parte de ele. Năzuia poate să iasă din tîrg, să se îndrume departe, spre munți : să fie acolo o potecă prin brădet. Dar au părăsit-o puterile la marginea tîrgului și s-a lungit la pămînt în dreptul bisericii, a cîtorva căsuțe liniștite, alături de căsuța bunicilor și de a noastră. Acolo a rămas.

...Odinioară, pe meleagurile acestea, stăpînea un sat gospodar. Pe-atunci, ulițele de astăzi erau ale pămîntului și se numeau brazde și frățește viețuiau, rodind. În satul acela e obîrșia tîrgului, în acele brazde e obîrșia ulițelor — obîrșii uitate și nesocotite.

Acum, ulițele înstrăinate de pămînt s-au învrăjbit : se sfădesc între ele cît le lasă gura căruțelor și a trăsurilor și se hărțuiesc, smulgîndu-și una alteia smocuri de colb cărunt.

Uliţa mea e paşnică, tăcută. Rareori o tulbură năvala tîrgului. Prin ea străbat carele cu boi venind de la ţară. Convoiul lui tihnit e o rugăciune murmurată cu buzele ei, şi colbul care le-nsoţeşte e un surîs blajin.

Uliţele de căpetenie ale tîrgului au slujitorii lor : măturătorii care le piaptănă, stropitori care le spală, meşteri care le sulimenesc cu smoală şi asfalt.

Ea se slujeşte singură. Îşi toarnă apă de ploaie prin uluce ; îşi potriveşte părul cu vrăbii ; şi chipul ei firesc e.

Trufaşe de numele lor, celelalte uliţi au silit porţile caselor să li-l înveţe şi să li-l rostească statornic. Şi porţile, cu guri de tablă sau de lemn, îl au în toată clipa pe buze.

Ea a şoptit doar casei noastre numele ei. Ploile l-au şters ; poarta l-a uitat ; şi ea l-a uitat.

E o umilă şi neştiută uliţă de margine de tîrg.

II

Cînd a venit pe lume fratele meu cel mic, uliţa îl aştepta la poartă. El nu ştia : era aşa de mic !

Căsuţa lui de-atunci era un leagăn alb ; palmele mamei erau singura uliţă prin care putea păşi ; ochii mamei — singurele ferestre prin care putea privi. Pe-atunci ştia doar să scîncească şi se numea Scîncea-Voievod.

A trecut vreme pînă cînd, cu mîinile şi cu picioarele, a prins să meargă de-a buşelea prin molatica împărăţie a covorului.

Acolo a hoinărit, în voie, în tovărăşia unui mieluşel de lemn potcovit cu rotiţe, bucălat şi fumuriu la trup, ca un strugur de lînă. Îl purta prin luncile de ţesături şi parcă mai degrabă mieluşelul era păstorul, căci el privea doar, iar copilaşul păştea covorul, mozolind.

Acolo s-a rătăcit prin codrul picioarelor de scaune și de măsuțe, sălaș al urșilor, al lupilor, al tigrilor și al altor sălbăticiuni de pîslă sau carton.

Acolo a privit cele dintîi păsări și a ascultat cele dintîi ciripiri : muștele cu bîzîitul lor.

Acolo s-a trudit zădarnic să treacă dealurile taburetelor, pe sub care motanul își croia tunel. De cîte ori coada motanului, fum alb, n-a încercat pornirea mîniei de floare !

Acolo i s-au minunat ochii, privind vîntoasa pădure de aur a flăcărilor din sobă potolindu-se, prefăcută în toamnă arămie, moțăind scuturată în rodii de rubin — și adormind cenușă.

III

Copilăria, iscoditoare ca un copil în fața ușii care ascunde pomul de Crăciun, se înălța, în trupul lui, în vîrful picioarelor : creștea. Putea urni un scăunel, înhămîndu-și toată puterea prin brațe : era întîiul avînt.

Putea, urcîndu-se pe scăunel, să-și moaie degetul în gavanosul cu dulceață de pe măsuță, ca mai apoi, după ce și l-a supt, el, să-l întindă și mamei : era întîia dărnicie.

Putea păși singur prin cerdac : era întîia pribegie.

*
* *

În curînd, pașii lui se căzniră prin ogradă ; ulița îl privea înduioșată pe sub poartă, făcîndu-i semne cu portița: îl chema la ea. El nu putea ajunge pînă acolo.

Supărarea curcanului îl speria ca o furtună ; se-nnoura curcanul în pene — el fugea în cerdac.

Purta rochiță pe atunci și se numea Puiuțu.

IV

Straiele băiețești îi fură întîia armură ; chivăra de hîrtie, întîia coroană ; o vargă, întîiul sceptru ; și alungarea curcanului, întîia biruință.

În chipul acesta ajunse voievod al ogrăzii : ograda era El. Și i se supuneau toți, căci colții dulăului, care-l însoțea supus, erau pravilă temeinică și temută.

Asemeni tuturor voievozilor, a vrut să întreacă hotarele care-i îngrădeau puterea. Astfel a ajuns la portiță. Ulița, străjuind în prag, l-a oprit să-l întreacă. Era prea mare pentru a se mulțumi cu ograda, dar prea mic pentru a se încumeta pe uliță. Gata să plîngă, s-a așezat pe prag. Fără să vrea, mîinile lui au cules pietricele de jos, risipindu-le, ciocnindu-le, ascultîndu-le : erau săgile șoptite lui de buzele uliții. Și el a uitat plînsul, și a rîs, și s-a jucat zile de-a rîndul cu buna și bătrîna uliță. Era prietenul ei răsfățat. Ea îi făcea mingi minunate, pe care doar le privea și săreau : vrăbii. Ea îi înălța zmeie mititele, felurit colorate, care zburau fără de vînt și se cîrmuiau fără de sfoară : fluturi.

Ea îi dăruia mătănii de os întortocheat, care se înșirau singure : melci.

Ea, mînuind mîni nevăzute, le juca umbrele prin văzduh ca pe un zid : ciori.

Ea îi zugrăvea, cu cridă, pe acoperișurile caselor, sate pentru păpuși : hulubi.

De Crăciun, ea îl aducea din cer, la poarta casei, pe darnicul Moș Crăciun.

De Paști, ea îi cînta — cu glas tînguitor de clopot — basmul creștin al deniilor, cu blîndul Făt-Frumos-Isus și cu Dumnezeu.

...În ochii ei de apă, copilul prețui cerul : jucăria lui de mai tîrziu.

*

* *

Era într-un început de aprilie, într-o dimineață din acelea care împrejmuiesc pămîntul, ca un nimb vioriu — capul unui Sfînt-copil.

Ulița se îmbrăcase cu soare. Copilul ședea în brațele ei. Îi rîdeau ochii, îi rîdeau buzele ; îi zburda inima în piept, ca un buratic pe iarbă. Ulița îl învățase să privească primăvara. Știa acum că primăvara e o Duminică a pămîntului și că florile pomilor sînt drăgălașe ca surîsul unui copilaș din leagăn ; căzute de pe crengi, ele tot rîd.

*

* *

Ulița avea și un felinar, pripășit printre rarii ei copaci. În fiecare seară, un moșnegel ghebos venea șchiopătînd pînă la felinar ; îi vorbea ceva la ureche, ocrotindu-și vorbele cu mînile, și felinarul îi răspundea cu o lumină care dăinuia toată noaptea.

Într-o zi, copilul care ședea de la prînz pe uliță văzu pe moșnegel venind ca de obicei. Asemeni moșnegelului, venit pentru felinar, venise și Septembrie pentru copaci. Copilul îi știa numele, dar nu-i știa rostul.

A doua zi, felinarul era stins, copacii aprinși. Ochii copilului nu se dumereau. Chibzuia el : „O fi vorbit oare moșnegelul și copacilor ? Dar de ce ard ziua ?“

Și ulița l-a învățat că toamna e o lumină blîndă aprinsă de copaci, să fie candelă de veghe pămîntului trudit.

*

* *

„Papae ! Papae ! !“

Bunicul venea spre casă. Copilul îi zărise, de departe, punga de hîrtie — pe care bunicul uitase s-o ascundă din vreme — și o luase la goană înspre el. Era gata-gata să-i sară în brațe, cînd se împiedică de o piatră și căzu. Bunicul, deschizînd brațele să-l prindă, scăpă jos punga din mînă. Copilul, cu obrajii colbăiți, cu ochii înlăcrimați, începu să scîncească : „Papae, mi-o eșit un cucui...“ Cînd se aplecă să-l ridice, să-l mîngîie, bunicul îl văzu rîzînd : Ulița îl împăcase, dăruindu-i cireșile risipite din punga adusă de bunic.

Și ulița și bunicul erau bunicii unui rîs de copil.

V

Cînd l-au trimis părinții la învățătură, ulița l-a întovărășit pînă la colț ; mai mult nu putea. De acolo l-a privit o clipă și s-a întors spre casă, lăsîndu-l singur.

Pașii lui se sfiau pe celelalte uliţe ; ochii îi erau uluiți de vălmășeală, urechile asurzite de larmă ; sufletul, înfricoșat.

Și sufletul, fără să-i ceară încuviințarea, s-a furișat acasă.

Cînd s-a deșteptat din toropeala de care fusese cuprins, trupul îi înghețase pe o bancă, sufletul îi era departe, în brațele uliței.

*

* *

La școală, își strînse prieteni mici ca și el și-i aduse la joacă pe uliţa lui ; era așa de prielnică !

De atunci, uliţa se înavuți cu o droaie de copii, care de care mai golași, mai zdrențăroși, mai zburdalnici. Iar el, căpetenia lor, odrasla uliței, urmînd îndemnul ei, le îndrumă joaca spre casa părintească, ferind-o de a se irosi pe uliţe străine.

În fiecare zi, cozonacii și dulcețurile casei piereau în gurile flămînde, care năpădiseră ograda, ca vrăbiile. Mama și bunica erau măgulite văzînd atîta voioșie în oastea odorului, și o răsplăteau cu ce avea mai bun cămara.

Acum, pe uliță rîurea veselia gureșă ca un pîrîu în matca lui ; și uliţa o dăruia căsuței.

Și nu rîvnea nimic alt copilul, decît ce avea : o casă cu părinți și cu bunici ; o ulîță cu joacă și cu jucării.

*
* *

Uneori numai pe înserate, cînd rămînea singur, ascultînd șuierele trenurilor străpungînd slăvile, ca niște plopi sonori, îi pierea zburdălnicia. Atunci uita de uliță, deși alături de ea. Dorea ceva : nu știa ce.

Copilăria lui creștea spre viață, ca zborul unei ciocîrlii spre soare.

VI

Isprăvise liceul.

De mult nu mai ședea în brațele uliței, de mult nu se mai juca pe ea. Era mare. Acum pășea pe uliță, și atît : drumeț.

Dorul de pribegie zvîcnea în el ca avîntul mării în pînzele unui însuflețit cataarg : îngîndurîndu-i ochii, bombîndu-i fruntea, fluturîndu-i visurile, aplecîndu-i tinerețea spre viață.

În mersul ei spre casa noastră, ulița nu mai avea tovarăș : era o albie secată.

VII

Urma să plece în țară străină, să-și întregească mintea, să se călească. Dorul de pribegie i se-mplinea.

„Ești bărbat de-acum", îi spuneau părinții. „Tot copil ești, măi băiețelule !" oftau bunicii.

Era în ajunul plecării. Lăsase pe mama să-i rînduiască lucrurile, și ieșise afară să-și răcorească fruntea în largul vîntului.

Zburau cocori goniţi de toamnă, gornind. Cădeau frunzele prea grele de aur pentru istovul crengilor. Apunea soarele, prea greu de lumină pentru creanga zării.

Îl purtau paşii spre poartă. Ajuns acolo, îşi sprijini coatele de poartă, îşi cuprinse capul în palme.

Era atîta povară în falnica bucurie care-i umplea sufletul, de-i părea că palmele lui sprijineau un soare de asfinţit. Şi sufletu-i cînta de nădejdi, ca cerul toamnei de cocori.

Se însera. Prin faţa lui, moşnegelul felinarului trecu, descoperindu-se : „Drum bun, cuconaşule ! Să te întorci cu bine !“

Surîse înduioşat moşnegelului : „Să te găsesc sănătos, moş Neculai !“...

Se înserase de-a binelea. Deodată se trezi faţă în faţă cu bunicul care se întorcea acasă. Nu-l auzise venind ; tresări. Un scîncet scîrţîitor : portiţa. Bunicul îl privi lung, oftînd : „Pleci mîni, măi băieţelule...“ I se strînse inima.

Răsăritul lunii îl prinse tot la portiţă. Se apropiau paşi grăbiţi : era tata. Iarăşi scîncetul scîrţîitor... Tata intră, îl dezmierdă cu privirea, cu mînile : „Te duci de-acum, măi băiete...“ I se umeziră ochii.

— ...

— ...

Rămase la portiţă, cu ochii înlăcrimaţi. Uitase de uliţă, şi ea îi vorbise : „Vezi ! Toţi vin spre casă, numai tu te duci !“ În lumina lunii o pietricică, zărită printr-o lacrimă, sclipea ca o lacrimă.

Şi trupul lui, fără să vrea, se plecă. Şi mîinile lui, fără să vrea, se opriră deasupra uliţii, în locul unde, odi-

nioară, abia ajungea creștetul copilului prea mic să se încumete pe uliță.

Și sufletul lui dezmierdă prin noapte, jos, aproape de pămînt, capul unui copil care plîngea : Copilăria lui.

VIII

Plecase de mult.

Bătrîna noastră bucătăreasă vorbea la portiță cu bucătăreasa vecinilor : „Dragul lui băiat ! O plîns cuconița de bucurie, cînd o primit scrisoare cu portretul lui. Să vezi ce mîndrețe de flăcău s-o făcut !“

Ulița asculta.

IX

Veni războiul.

Zile și zile de-a rîndul mașini ferecate, copite de cai, cîntece și chiote, goarne și fanfare, răcnete și sudălmi sfărmară și pîngăriră tihna uliții. Se scofîlcea văzînd cu ochii, ca un obraz bolnav — prăpădită.

X

Ieșiseră credincioșii de la denii, din biserica uliții.

Bucătăreasa noastră și cu moș Neculai, fanaragiul, mai zăboviră puțin în prag.

— Mamă Mario ! Ce vești mai aveți de la copil ?

— Ei, moș Neculai ! L-o prins pacostea asta de război și o intrat acolo la oaste !

— I-auzi !

— Doamne-Doamne ! Ce pustiu de gînd l-o mînat să se suie în mașinile cele care zboară pe sus ? Sărăcuțu' de el !

— Să-i ajute Dumnezeu, mamă Mario !

— Să-i ajute, moș Neculai, că amarnic mai plînge cuconița !

În lumina lunii, ulița se făcuse albă, albă...

Pașii bătrînilor răsunară ca bătăi grele de inimă amărîtă...

XI

Toi de noapte cărunțită de lună.

Prin fereastra deschisă de la odaia părinților se zărea capul mamei aplecat pe măsuță : scria copilului.

Desigur că în aceeași clipă copilul, cu capul aplecat pe genunchi, scria mamei dintr-o cazarmă, adormită, sau de pe un cîmp de luptă, potolit.

Prin noapte țîrîiau greierii.

Și ulița asculta, în țîrîitul greierilor, ecoul plîngător al celor două penițe, atît de îndepărtate, schițînd două doruri risipite în nemărginirea nopții.

XII

Piuiau cuiburile pe sub streșini. Un cer de primăvară plutea învolt pe apele aurii ale văzduhului atît de ușor, că l-ai fi spulberat cu o suflare dinadins.

Vîntul, dezmierdat de soare, se alinta cald, fumegînd de flori prin pomii albi.

Bunicul, așezat pe o bancă, își ștergea ochii cu o mînă tremurătoare. O vedenie îi înlăcrimase : ochii copilului, răsărind încercănați în sufletul lui — ca două zorele pe un zid năruit.

XIII

Vestea se prăbuși în noi ca o ciocîrlie fulgerată de soare ; la fel pierise copilul, între străini.

Ulița știu. Căci peste puțin, poarta ogrăzii s-a deschis larg, așa cum deschide bocetul o gură de om. Bunicul, în coșciug, își urma nepotul.

Curînd cei rămași părăseam căsuța ; fugeam de acolo

XIV

Trecu vremea, trecu...

Și într-o zi, eu cel sortit să fiu cel de pe urmă din copiii de odinioară m-am pornit spre ulița părăsită, să împărtășim împreună spovedaniile unui trecut atît de scump nouă. Și n-am găsit-o !

O viață întreagă o știusem de veghe la poarta casei ; acum nu mai era. Plecase după morminte.

Și-n locul ei era o altă uliță, pe brațele căreia rîdeau alți copii.

VACANȚA CEA MARE

„L'ormeau viril monte en droite ligne
Mais toi, liant, déliant les tours
Et les retours de ta molle vigne,
Dis nous un chant de rêve et d'amour".

Charles Maurras

I

Dinu cercă să-și întredeschidă iscoditor pleoapele neliniștite.

Zări obrajii lucii ai merelor domnești culcate pe rogojină la căpătîiul lui, rumeneala lor hîlară ; clipi stîngaci și abia desluși — prin tremurul de ploaie subțire al genelor — gleznele goale, sandalele mici...

Îi înțepenise gîtul și-l săgeta brațul drept pe care-și spijinise capul, dormind ; totuși nu îndrăzni să se miște.

Obrazul descoperit i se înroșise treptat, sub privirile pe care le bănuia îndreptate asupră-i ; și-l simțea — după fierbințeală — deopotrivă de aprins, cu pleoapele străbătute de lumină. Îl rușina roșeața obrazului, nu goliciunea trupului. Ar fi vrut să-l acopere cu mîna stîngă, rămasă slobodă alături de șold ; dar, închipuindu-și ochii care-l măsurau în voie, socotindu-l adormit, depărtarea de la mînă la obraz îl spăimîntă.

Îl ispiti din senin un gînd copilăros : — Dac-aș striga : Cu-cu ! Oare s-ar speria ? S-ar supăra ? Un cîrcel îi străbătu umărul : — Dacă i-aș spune : Doamnă, iertați-mă, dar... nu mai pot sta așa... vă rog, plecați... vreau să mă îmbrac !

— Ș-apoi ?...

Sfruntarea gîndului îl înmărmuri și-l împurpură de-a binelea.

Auzi zornăitul ușor al sandalelor : se îndepărtau. Folosindu-se de acest răgaz, își tîrî anevoie brațul amor-

țit de sub cap, rămînînd cu obrazul culcat de-a dreptul pe rogojină.

— Oare pleacă ?

Tăcerea sandalelor îi răspunse. Se oprise.

O adiere de vînt zbucnită fără veste, ca un joc de ape din pămînt, înfioră gleznele Ioanei ; îi înflori mirat rochia albastră, golindu-i pînă peste genunchi tulpinele vii ale picioarelor și-i întortoche luminos șuvițele aurii, ca pe o boabă mare de polen într-o roire de bondari.

O văzuse !

Îl copleși o bucurie vioaie, care-i înfrigura inima spre trupul din preajmă : zbor viu de pe o creanga de cireșe coapte.

Și surîse copilul, îmbujorat și viclean, și la fel cu merele domnești care-i meneau la căpătîi.

Dojană a pădurilor, un nour posomorît învineți soarele, îngîndură valurile, încruntă ierburile și trecu — uitat...

În urmă-i lumina zvîcni din nou. Și iazul oglindi orbit albastrul salt al cerului, cu coama lungă de soare.

Ioana nu se îndura să plece.

O ademenise înspre iaz orăcăitul broaștelor : dîrz și hărțăgos și necurmat, ca o sfadă într-o șatră de țigani.

Și începuse să colinde malul, cu pasul lenit de mîlul smolit și molatic. Mergînd, zărise într-o scobitură adăpostită a malului trupul gol al lui Dinu, întins pe rogojină, cu fața în jos, la umbra unui arin.

Dintru-ntîi, neașteptata arătare o hotărîse să plece îndărăt spre livadă.

După o scurtă șovăire, se răzgîndise :

Prea era de copil trupul lui Dinu care dormea ; prea era nevinovată învecinarea merelor cu grămada de castane roșietice a cîrlionților burați ruginiu prin frunzele arinului !

Ş-apoi nu făcea altceva decît să-şi urmeze drumul !

Şi nu era nimeni să vadă şi să-i tălmăcească roşeaţa obrajilor ei !

O broască înfricoşată se bunduci lîngă o piatră, cu trupul zbuciumat de hopurile inimii. Ioana o atinse cu piciorul, stîrnind un salt bleg, împlinit în apă.

— Doarme... sau se preface ?

Întoarce capul. Era atîta tihnă surîzătoare pe chipul şi pe trupul gol, încît merele de la căpătîi păreau singurele gînduri deştepte, rotund întrupate din frăgezimea somnului.

— Doarme !

Se apropie de Dinu. Îi venea să-l dezmierde, fără gînd vinovat.

...Abia învolt din sfiala copilăriei, trupul se mlădia biruitor spre adolescenţă. Începînd de la glezne era o armonioasă împletire şi despletire de muşchi lungi pe fuioarele oaselor subţiri, sub pielea uscată, netedă, bronzată de soarele verii : părea un trup de gitană tînără.

Privindu-l, Ioana ascultă sunetele pe care le vor scoate din el mîngîierile sau loviturile vieţii ; îşi închipui glasul lui de mai tîrziu : va avea, desigur, sonoritatea gravă a bronzului care-i acoperea trupul şi stridenţa pătimaşă a nodurilor de aramă care-i îngreuiau capul.

Şi loviturile inimii în trupul de bronz răsunau în urechile ei ca bătăi de clopot pentru slăvirea acelei clipe de vară şi de tinereţe...

Vîslit de foşnete domoale, soarele pogora spre apus.

Şi părea că Arhanghelul Toamnei, izgonit din slăvi, în acest sfîrşit de vară, plutea mîhnit şi singur deasupra pădurilor, boltindu-şi, tot mai albastre, largile aripi de cer...

Ioana privi cerul : era tîrziu. Trebuia să se întoarcă la conac.

Dinu tresări. Gînduri nebune îi alergau prin goana sîngelui : Ioana îngenunchease pe rogojină lîngă el.

Simți pe grumaz, ca o bură de furtună, vîrfurile degetelor reci, și-n trup o ploaie fărămițată de fiori.

. . . . . .

Dinu simți mînuțele ude pe obrazu-i fierbinte ; le simți apoi apăsîndu-i buclele ca pe un strugure cu boabe mari, pe care vrei să-l storci.

O bulboană roșie îi sorbea sîngele spre tîmple ; și buzele-i erau mușcate de așteptarea sărutării.

Întreaga lui ființă se prefăcu într-un țipăt pe care-l sfărîmi cu dinții, îl înăbuși cu pumnii, și tot străbate.

Deschide ochii, apucă un măr în neștire, își îngroapă dinții adînc, sălbatic, în trupul acru...

Ioana fugise ; îi auzi pașii repezi. Ochii lui tulburi o urmăriră pînă pe dîmb, de unde Ioana întoarse capul deodată, descoperindu-l.

Își ascunse chipul pe rogojină.

Dar inima lui neînfrînată fugea după Ioana, ca un galop de faun spre crîngul cu ispite...

*

* *

Pe plaja vînătă a cerului, fuga luminii scăldată spre apus în insule de mărgean risipise scoicile trandafirii ale norilor de seară.

Dinu, cu trupul potolit de înot, pășea spre mal, urmat de valuri, ca un păstor al turmelor strălucite cu spinări de amurg.

Și picăturile de apă prelinse, scuturate de pe el, cădeau cîntînd cu sunete de fluier.

*

* *

— Ioana ! Mi-e dragă Ioana !

— Mi-e dragă Ioana !

Mergea spre conac, prin livada cu pomii robiți de rod, călcînd harfele ierburilor.

Cădeau poamele coapte de pe crengi, cu zvonuri pline, și de pe buzele copilului cădea — greu ca gutuile și aromat ca naramzele — numele celei dragi.

...Departe, spre soare-apune, mucenicii Amurgului, aureolați de nouri pe boltirea zării și luminați de candele tăinuite prin păduri, binecuvîntau noaptea.

Umbrele veneau ușoare, purtînd cu ele cățuile de-argint albastru, din care fumega pe dealuri răsăritul lunii...

— Ioana ! Mi-e dragă Ioana !

Mergea cu pas zvîcnit, cîntînd puterea unui nume.

Sireapă dănțuire de nomazi în jurul unui foc, dragostea lui juca în jurul unui nume.

Și gîndurile-i fluturau ca plete negre de nomazi și răsunau ca salbele țigăncilor, căci sufletul și gîndurile-i se roteau la jarul unui nume :

— Mi-e dragă Ioana...

*

* *

— Mănîncă, Dinule ; nu vezi că te-ai sfrijit ? !

— ...Ori ești bolnăvioară, drăguță mioară ?...

— Ei, Dinule ! Acuși începe școala și o să tînjești după mîncările de-acasă !

— Lăsați băiatul în pace ! Nu vedeți că-i îndrăgostit ? !

— Idioților ! le răspunde răstit tuturor ; dar în gînd, cu ochii plecați în jos.

De ce nu-l lăsau în pace ! Îi venea să plîngă. Zărise la celălalt capăt al mesei pe Ioana : zîmbea — pesemne și ea se distra pe socoteala lui.

Se simțea umilit, stînjenit... Tăcuse mereu, cu gîndul închinat Ioanei, și tăcerea îl împotmolise ca o ninsoare.

I se păru că a uitat sunetul oricărei vorbe, rostul oricărei mișcări. Și felurile nu se mai isprăveau ; și glumele... glumele neroade !

...Masa lungă de brad întinsă afară sub umbrarul de verdeață, „de unde se vede frumos", huia de rîsetele multor oaspeți din jurul ei, de ciocnetele paharelor, de zarva tacîmurilor și a farfuriilor.

De-a lungul mesei presărate cu flori de luncă, flăcările lumînărilor, închise în globuri de cristal, se învăluiau în neliniștea fluturilor de noapte.

...În vale, pe valurile iazului, sclipeau paftalele lunii. Pe cîmp, încolo, ardeau focuri de coceni, ca tufe de bujori...

— Bravooo !... Toate fețele se îndreptară spre capul mesei, unde o uriașă harbuzoaică, tolănindu-și făptura de idol al broaștelor pe o tavă de argint, venise să desăvîrșească ospățul.

Începură de-a valma prinsorile și prorocirile :

— Roș ; ba galben ! Aș, e roz ! Vom vedea ! !

Mama lui Dinu îi ciocăni coaja cu familiaritate : îi tăie capacele, crestîndu-le pe dinăuntru cîte o cruce rubinie — era doar jertfă creștinească ; și începu înfelierea meșteșugită a pîntecosului trup.

— Aaa !

— Minunat !

Pe tot cuprinsul tăvii se înălțau — răsfrînți în luciul argintului — ghețari de jar zimțat, prin care luceau viclean ochii de diavoli ai sîmburilor.

Comesenii părură deodată niște giganți cu chipurile înveselite de arătarea acestui iad pitic.

...Dinu trase cu coada ochiului spre Ioana. Îi zări mînile mici, luînd din mînile groase ale bărbatului ei o felie de harbuz.

— Cum poate Ioana să sufere lîngă ea un om așa de păros !

Se gîndi la trupul lui — curat ca un trup de fată — pe care Ioana îl privise ; îl dezmierdase, și se bucură ca de o biruință.

* * *

„Dinule, adă-mi, te rog, ceva să mă învelesc ; mi-e frig !“ Cu aceste vorbe îl întîmpinase Ioana, ghemuită pe scara de jos a cerdacului din fața casei. Ședea acolo singură, cu părul aprins din văpaia lunii, zgribulită de răcoare, ca o domniță a caiselor : privea stelele, asculta greierii — era fermecătoare !

...Îi adusese pelerina lui cea groasă și o pernă să nu răcească, stînd de-a dreptul pe scara de piatră.

„Noapte bună, Dinule.“ Îi sărutase mîna cu sfială, cuviincios, abia atingînd-o cu vîrful buzelor. Dar pelerina lui era pe umerii ei, o strîngea în brațe.

...Și Dinu, adăpostit sub plapumă, în odaia lui, cu ochii închiși, se simți înduioșat, fiindcă pelerina lui era fericită pe umerii Ioanei.

...Se deșteptă din somn, buimac, înfrigurat, cu inima strînsă. Privi clipind poiana de lună din odaia lui ; încreți fruntea, cercînd să deslușească, să-și amintească... se visase în dormitorul școlii, așteptînd, lungit în patul strîmt, clopoțelul deșteptător.

Cum îl chinuiau visurile acestea, spre sfîrșitul vacanței... atunci cînd nopțile văratice se coc în vînăt, la lumina toamnei ; le culegea viermănoase de gîndul școlii.

— Ioana !

Amiaza de la marginea iazului îl năpădi amețitoare, ca suflarea unui lan de crini.

. . . . . .

II

Cu zborul îngreuiat de polenul soarelui — cules de pe stînjeneii atîtor zori şi de pe macii atîtor amurguri — roiul celor de pe urmă zile de vară îşi purta gloriile de aur spre înaltele prisăci ale lui Septembrie.

...Dinu se mistuia.

Amiezi de-a rîndul o aşteptase pe Ioana, la marginea iazului. Nu venise : de ce ? Ştia doar că el o aştepta !

Lacrimi mocnite i se strîngeau treptat în suflet şi-i atîrnau grele. De ce nu venea Ioana să le culeagă, să le sfarme ? Să spumege iar în trupul lui mustul bucuriei.

...Răzvrătit, se smulse de pe malul pustiu. Paşii lui se muiară în aurul apei ; trupul i se împlîntă în valuri, hotărît, întîlnindu-şi oglindirea — două spade, încrucişate printre scuturi.

Începu să înoate.

Nu văzuse că pe celălalt mal trupul Ioanei, umbrit în tricoul negru, îi îngînase mişcările.

...Pe clătinarea valurilor, capetele lor depărtate ardeau ca doi nuferi de rugină rostogoliţi pe tipsii de soare.

*

* *

Te dogora, de după fiecare pom, suflarea faunului ceresc cu chip de soare şi îi vedeai lucind prin frunze ochii de chihlimbar.

Inima toamnei zvîcnea pe aproape : o auzeai necontenit, în căderea roadelor. Şi trupul toamnei era gol : aromele calde şi mirosul frunzelor de nuc îl vesteau astfel.

Şi te înfiora aprigul vîjîit de sînge prin vine, care rîdea în ierburi...

...Tupilîndu-se pe după trunchiurile pomilor, Dinu o urmărea pe Ioana. Conacul cu storurile lăsate oblăduia

somnul unora, jocul de cărți al celorlalți. Ei singuri erau afară.

O văzuse ieșind cu pledul subțioară : ieșise după ea.

...Își lipi obrazul de trunchiul unui pom bătrîn.

Îl stăpîneau îndemnuri păgîne : s-o ajungă dintr-un salt ; s-o cosească scurt cu brațul ; să-i frigă buzele cu dinții ; ș-apoi să fugă...

...Ioana mergea ritmat, cu pași dănțuitori. Ierburile nalte îi încolăceau șerpuitor gleznele goale.

Deslușise pașii lui Dinu pe urmele ei. Îi simțea saltu-rile de lăcustă mare. Avîntul lui o înviora.

. . . . . .

Și începu să alerge, zvăpăiată, cu ochii abia întredeschiși, cu părul fumegat în vînt... pîndită de ochii lui Dinu.

Fără suflare, se opri sub un nuc, zvîrli pledul pe iarbă și se prăbuși rîzînd pe el.

Trecură clipe crețe de zumzetul albinelor.

O veveriță cu coada de tutun roșcat lumină frunzișul unui alun și se stinse.

— Dinu !

— ... !

— Dinu ! Haide ! !...

Ieși din ascunzătoare și se apropie de Ioana. Se opri lîngă ea, stingherit : se simțea prea înalt — un plop-copil dojenit de un spic.

— Te-am prins, Dinule !

— ... !?

— Drept pedeapsă ai să-mi culegi fructe : da ?

— Cum nu... doamnă ! Îi pierise vitejia !

Într-o goană ajunse la conac, luă un coșuleț din sufragerie și se întoarse în livadă s-o despoaie : răzbunare !

Întinsă cu fața în sus, cu mîinile sub cap, Ioana aștepta.

În livadă, o furtună scundă, dar vajnică, biruia crengile pomilor.

...Ațipise de-a binelea, cînd simți tresărind o rostogolire la urechile ei. Dinu își răsturnase coșul, și tot soiul de fructe alergau vesel pe iarbă, ca o mascaradă de pitici-prunci, momiți de focul părului Ioanei.

— Ești ostenit ! Așază-te lîngă mine !

Se supuse stîngaci, lungindu-se pe iarbă, dincolo de fructele care mărgineau pledul.

— Nu acolo ! Vin-aici, pe pled : ai loc ! !

Se apropie, așezîndu-se turcește, sprijinit într-o mînă, la picioarele Ioanei. Nu se simțea în largul lui. Neîndrăznind s-o privească în față, se uita la fructe.

Ioana mușcă dintr-o pară. Mărgele dulci se rostogoliră din miezul moale, udîndu-i bărbia și rochia. Dinu

îi întinse batista : se șterse, mulțumindu-i. Îi vedea limba roșie, mlădiindu-se între buzele îmbrobonate de suc.

Simțindu-se privită, Ioana îndreptă spre el o prefăcută întrebare :

— Să-ți dau ?... Să nu-ți dau ? Știi ce ? Îți dau numai fructele pe care le vei ghici după aromă : te învoiești ?

— Cum, doamnă ?

— O să vezi !

Se ridică în genunchi, tîrîndu-se legănat lîngă el, și-i legă ochii strîns cu batista.

— Acum întinde-te pe pled și stai cuminte !

Îi apropie de nări o piersică.

— Ghici !

Dinu respiră adînc suflarea de tămîie acrișoară.

— Piersică ?

— Da : e a ta.

Mai ghici un măr naiv și o renglodă cu miros de miere topită. Apoi începu să șovăie. Răspundea încet și greșea : parfumul Ioanei copleșea aromele fructelor și îl tulbura. Fără să-și dea seama, își mușca mereu buzele și cu mînile smulgea apucat smocuri de iarbă.

Îngenuncheată lîngă el, Ioana se apleca în răstimpuri, ducîndu-i rînd pe rînd fructele la nări ; părea că alege și potrivește pietre scumpe, să le încrusteze pe chipul unui idol.

...Căzu o nucă, speriindu-i, și rămase pe pled amărîtă, cu craniul ei pleșuv, ieșit din broboada verde.

Jocul, oprit o clipă, începu iară. Ioana îi întinse o prună. Așteptînd răspunsul, îi privi cu de-amănuntul nările rumenite de lumină, rotunjite de arome... tresărirea dinților pe buzele umede... pielea feței, mai brună din pricina batistei care-o curma... și o vînă, sperios albăstrită, pe gît...

Se aplecă mai tare... mai tare... nu se putu stăpîni : își lipi gura închisă de buzele lui Dinu. Pruna îi căzu din mînă. Stătură așa, fără suflare, nemișcați.

Cînd se ridică, amețită, deslușì o șoaptă ; răspunsul lui Dinu :

— Coarnă.

— A ta e coarna !

Și rîzînd, îl sărută pe amîndoi obrajii.

*

* *

Cu coatele rezemate de pervazul ferestrei deschise, Dinu veghea — obraz în obraz cu noaptea.

Își murmura tainic după-amiaza din livadă : „S-a aplecat... șuvițele ei mi-au învăluit fruntea, obrajii... și i-am simțit gura udă pe buzele mele... avea gustul coarnelor coapte..."

— De ce mi-a fost teamă ? De ce n-am sărutat-o ?

Buzele lui, jilave de amintire și de răcoarea nopții, se deschideau și se închideau tremurător, străpezite de adînca neliniște a mugurilor care vor să înflorească timpuriu.

*

* *

Lumina soarelui bătea strîmb.

Căpițele de fîn păreau un norod de broaște țestoase, supus unei vrăji. De sub carapacele bombate de chihlimbar verzui, gîturi de umbră turtită se întindeau tot mai departe, pe măsură ce soarele se încovoia spre apus...

Lîngă o căpiță, Dinu se odihnea, cu capul pe genunchii Ioanei, împăcat și bogat de bucurii. Nu gîndea nimic : sufletul lui era miros de sulfină spre Ioana.

Veniseră acolo împreună. Ioana se culcase pe un braț de fîn, el alături. Ioana îi luase capul pe genunchi.

Poate dormise de-atunci. Nu-şi mai aducea aminte.

Ioana îi netezea fruntea, îi inela părul pe degetele ei : trupul lui era un fuior ascultător în mîinile Ioanei.

Cînd deschidea ochii, zărea deasupra lui un cuib de aur aureolat pe cer : părul Ioanei, soarele...

Visul galbăn, de lene, al fînului, umplea văzduhul.

...Trecură raţe sălbatice, cîrduri, cîrduri...

Soarele întrezărit pe dealuri era subţioara arămie a Toamnei, al cărei braţ gol alinta molatic cerul despletit pentru noapte... O clipă cîmpia fu mai blondă... soarele apuse...

...Porniră tăcuţi, mînă în mînă, spre conac.

Deasupra capetelor lor tomnatice, cerul cu tîmplele albastre gîndi limpede, luna plină : înseninarea apelor, a frunzelor, a umbrelor...

*

* *

Dezgheţul lunii umpluse streşinile, crengile : picura tăcere în uluce ; prin glasul păsărilor, cîntec.

Plopii... fumuri ascuţite de argint.

Priveliştea era tremurătoare, şi greierii — ca picături de rouă în aţe de păianjen.

...Dinu închise ochii umezi de lună ; sufletul îi aţipi pe părul Ioanei : o căpiţă mică de soare, moale de miresme calde.

Somnul izvorî surîzînd : un rîu de argint, în care ziua şi Ioana se oglindiră îmbinate, ca jocuri de luceferi galbeni prin frunzare de aur.

*

* *

Zările erau gîngave de fulgere. Deasupra livezii, albastrul cerului răcorea zăduful soarelui. Era o înfricoşare grea : se pregătea parcă pîngărirea icoanei Domnului.

...Dinu se prefăcea că doarme, cu capul pe genunchii Ioanei. Ioana se trudea să citească, veghindu-i somnul.

Bubuitul furtunii se apropia răsunător, ca un galop de taur sub bolți de catacombe.

Dinu tremura ; îi dîrdîiau dinții.

Privi din nou piciorul gol, descoperit de vînt pînă sus, peste genunchi : rîvnea să-l apuce, să-l strîngă, să-și umple mîna strîngîndu-l...

Venea furtuna : înfiorări și spaime...

Trebuia să se hotărască odată.

Se îndemna : — Haide... — Haide !

Își lunecă brațul. Se opri. Degetele mîinii erau în îngheț crispat. Înaintă iar. Cuprinse rotunjimea tare a genunchiului : încremeni, așteptînd. Îi fugise toată viața din trup, în braț, în mînă. Își simțea brațul străin, ieșit din el ca un șarpe dintr-o scorbură.

Mîna se tîrî mai jos... cuprinse pulpa... smuci trupul după ea... și Dinu se deșteptă cu buzele pe piciorul gol.

Cădeau din cer picuri grei, ca de pe un trup nădușit de groază.

Ioana își trase piciorul încet. Cuprinse apoi cu mînile capul lui Dinu și începu să-l clatine ușor :

— Deșteaptă-te, somnorosule ! Ne prinde ploaia !

Se ridicară. Amîndoi aveau obrajii aprinși, ochii lucioși.

Ioana îl privi lung :

— Cîți ani ai, Dinule ?

— Cincisprezece...

— Știi, Dinule, că-s bătrînă ! Pot să-ți fiu mamă ! !... O oceanică pîrîitură de dezgheț polar zgudui cerul. Porniră în goană, ținîndu-se de mînă.

Ploaia începu.

*

* *

Ud pînă la piele, Dinu fugi de-a dreptul în odaia lui, să se schimbe.

Minţise Ioana ! Minţise ! Ştia el bine că nu avea decît douăzeci şi doi de ani !

De ce-l minţise ?

Îi sărutase piciorul ! Piciorul Ioanei !

Se privi în oglindă, cu dragoste, cu evlavie, ca pe o flamură glorioasă.

Sub cerul afumat, Vara, despuiată de tot avutul, de toate podoabele, gonită din casa ei, plîngea amarnic şi blestema, scuturîndu-şi şi smulgîndu-şi părul lung...

III

...Pesemne, departe, departe — pe acolo, de unde în zilele de vară soarele se avînta voinic pe cer — coborau acum, în străvechi odăjdii de lumină, zilele Toamnei : cu Zorii care înalţă, în mînile lor galbene, racla străvezie a răsăritului de soare, în care odihnesc moaştele de aur ale celei dintîi Toamne pămînteşti ; cu Amurgurile gîrbove de zare, purtînd prin păduri toacele corbilor ; cu Vîntul alb de anii lunii, cădelniţînd pe înserat tămîia brumei...

Pesemne, de aceea pădurile îngenuncheau în frunzele lor ; de aceea castanii îşi începeau lungile mătănii ; de aceea tălăngile cirezilor sunau vecernii pe cîmpii ; şi de aceea ochiul de raze al cerului privea îngîndurat prin triunghiul cocorilor...

*

* *

Era o deznădejde de crengi răstignite deasupra pămîntului, în zborul cîrdurilor călătoare.

Un pîlc de păsări se frînse pe zare şi soarele căzu şi el, scuturat în nori galbeni, ca o vremelnică poamă, coaptă pe creanga pribeagă, între frunzele pribege.

...Dinu își întoarse capul spre Ioana, din mers ; o întrebă încet :

— I-adevărat că plecați în străinătate ?

— Da, Dinule, peste o săptămînă.

Tăcură. Înserarea era palidă ca un ceai de tei.

— Și eu plec... la școală...

— Așa !...

— Plec mîne dimineață !

Strînse mai tare brațul Ioanei.

Îi era milă de crîng, de toamnă, de ei. Toate erau abătute, întristătoare : satul din vale, cu grămada sărăcăcioasă de căsuțe albe, ca un cimitir evreiesc ; copilașul desculț care-i privise lung, cu căciula în mînă, ca la o înmormîntare ; mugetul unei vaci, deasupra cîmpiei pustiite...

Se apropiau de conac.

— La cîte ceasuri pleci, Dinule ?

— La cinci jumătate.

Îi tremurase glasul.

...Ioana îl cuprinse în brațe, își lipi obrazul de lacrimile lui, și rămaseră fără de grai, strînși unul în altul de gîndul despărțirii, ca un pom umed de sevă, despicat în două.

*

* *

După-masă își luă rămas bun de la oaspeții conacului, de la părinții săi, de la Ioana : îi sărută mîna, față cu ceilalți. Apoi fugi afară.

Colindă livada scuturată, se coborî la iaz și regăsi, pe locul unde Ioana îi dezmierdase trupul, amintirea cea dintîi.

Rătăci pretutindeni, umil, îndurînd o altă toamnă pe fiecare loc scump.

Tîrziu, se îndreptă spre conac. Lumina lunii îl împovăra ca tăcerea unei mulțimi. Grămezile de frunze îi cuprindeau pașii, însoțindu-l cu oftări uscate.

„Ioana !“ Zgribulită într-un șal, cu capul descoperit, îl aștepta pe scări : ca și odinioară, cînd o întîlnise tot acolo...

Veni spre Ioana, întremat de cea din urmă bucurie. Îngenunche la marginea scărilor ; își aplecă fruntea pe genunchii ei...

Ioana îi sărută părul, fruntea, ochii, buzele ; apoi fugi.

Era singur. Lîngă el, un greier scîncea subțire.

IV

Își aștepta „rîndul“ pe scaunul cu spetează de lemn, rotunjită la capăt cu un rotocol de hîrtie.

Surîse amar, amintindu-și vorbele directorului : îi adunase pe cei din „cursul superior“ în amfiteatru. Între altele, le spuse :

— Sînteți băieți mari acum ; vorbesc cu voi de la om la om, nu-i așa ? ! Pentru respectarea igienei și pentru a da pilda cea mai bună celor mai mici, din cursul inferior, *trebuie* să vă tundeți cu numărul *unu*...

Și i se păruse că directorul îl privise pe el mai cu dinadinsul : părul lui era vestit între colegi, fiindcă „friza natural“. Ceilalți se răzvrătiseră : înjghebaseră întruniri în repetitor, cu discursuri ; făcuseră tainic, în dormitor, legămînt de nesupunere față de această „nemaipomenită persecuție !“

El se resemnase ; îi era lene să mai lupte : prea era abătut !

...Îi țiuiau urechile de cîntecele sprintene ale foarfecelor. Alături de el, un domn — care-și ținea pîntecele pe

genunchi, ca pe altcineva mai mic — își răsuci musteața, întinse gîtul spre oglindă, încruntînd sprîncenele ; se dădu îndărăt, se mai unse cu cosmetic ; iar se apropie de oglindă, cercetîndu-și cu băgare de seamă fața pudrată, ca pe un pergament cu buchii mici ; și în sfîrșit începu să-și încheie gulerul crohmolit, oftînd.

Prin oglindă, Dinu mai văzu două capete : unul chel, cu frunte pîntecoasă, al cărui craniu era curmat din tîmplă în tîmplă de un portativ sur ; celălalt, cu păr negru scurs pînă jos pe ceafă, în șuvițe murdare, ca și gulerul care le acoperea.

Închise ochii, scîrbit. Își revărsă sufletul, ca un vînt departe... și cuprinse într-o îmbrățișare de largă duioșie toate amintirile, pe toate locurile...

Cînd deschise ochii, își privi părul, lung : părea neliniște de-aramă, strîns de pe grîe, din toamna crîngului, din amurgurile soarelui pe iaz ; părea dezmierdare întrupată din părul Ioanei...

— Doriți să vi-l scurtăm ?

Tresări : îi venise rîndul.

— Cu numărul unu.

— Aaa !

Țăcănea mașina rece, șerpuind, și buclele roșietice cădeau în valuri mici și plîngătoare, înfiorîndu-i obrajii.

Cădeau, cădeau, frunzele toamnei lui.

I se despuia sufletul. Închise ochii. Începură să-i picure lacrimi pe obraji.

— Sînteți suferind ?

— Da... toamna am migrene.

Un băiețel soios, la un semn al „patronului", începu să mătură la gunoi părul care lumina podeaua.

Ieși de acolo, mai singur. Se strînse în paltonul de uniformă, își ridică gulerul și se îndreptă spre școală.

*

* *

Un copilaș mărunt, cu geanta în spate, cu cîteva castane într-o mînă, cu călimara în cealaltă, se împiedică din goană și căzu, scăpînd castanele și călimara pe trotuar.

Cerneala răspîndi pe asfaltul prăfuit un buchet de violete umede.

Copilașul se ridică plîngînd, zguduit de suspine, cu pumnii pe ochi, așteptînd parcă osînda...

Dinu îi ridică șapca, i-o puse pe cap, îi alintă obrajii aprinși și trecu mai departe, păstrînd în ochi drăgălașa mîhnire a copilașului, ca pe un mărțișor găsit în stradă, pentru mîhnirea lui.

I

Somnul începea de la păpuşi. Nuni şi Suzica se culcau pe urmă.

Păpuşile se pregăteau de culcare cu mînile fetiţelor, întocmai ca ele : îşi scoteau pantofii şi şosetele ; îşi dezbrăcau rochiţele înfoete, cămeşuicile scurte de zi, cu iniţiale potrivite poreclelor şi le pătureau pe taburetele dinadins aduse pentru aceasta ; îşi desfăceau fundele din păr ; se legau cu cîte un tulpan, ca să-şi ocrotească roiul buclelor în timpul somnului ; îmbrăcau lungi cămeşi de noapte, care din albe deveneau roze pe trupul lor ; îşi făceau rugăciunea ; păpuşile aveau cîte o iconiţă prinsă de pătucul lor ; şi apoi se culcau.

Suzica, mai duioasă, îşi adormea păpuşa, legănînd-o în braţe. Cînd îi venea somn Suzicăi, păpuşa se culca.

Nuni, mai autoritară, după ce şi-o acoperea părinteşte cu oghialul, îi închidea pleoapele pe rînd, cu vîrful degetului.

— Nani-nani, şoptea dezmierdător Suzica, purtîndu-şi păpuşa pe toată întinderea covorului.

— Să dormi, Puşo ! cuvînta sever Nuni, care ştia prea bine făţărniciile ochilor închişi cu de-a sila.

— Nuni, parcă ar fi timpul să te culci şi *tu*, îi răspunse din odaia de alături doamna Balş, arătîndu-se în prag.

— Mă culc, mămăică... da' Suzica de ce nu se culcă ?

Suzica îndreptă spre Nuni o privire piezişă. Avea doi ani mai mult decît Nuni.

— Numai să adoarmă păpuşa, şi mă culc îndată, mămăică.

Nesocotind-o pe Nuni, îşi căută mai departe de păpuşă. Tocmai atunci intră şi Sonia. Nuni îi sări în braţe.

— Sonia, îi şopti ea la ureche, fă-mi un iepuraş !

Doamna Balş făcu Soniei un semn, pe furiş.

— Nuni dragă, tare mi-i somn...

Şi căscă doveditor, abia stăpînindu-şi zîmbetul.

— Îţi fac mîne doi iepuraşi... trei, cîţi vrei tu ! Acuma ne culcăm, nu ?

— Ei, Sonia ! Stai măcar să-mi fac rugăciunea !

— Hai şi tu, îndeamnă doamna Balş pe Suzica.

...Fetiţele se suiră în paturile lor ; doamna Balş şi Sonia ridicară fileturile de la margini ; apoi fetiţele îngenuncheară.

Suzica începu domol :

— Tatăl nostru, carele eşti în ceruri...

Şi Nuni după ea, fuguţa :

— ...în ceruri...

Călcîile lor rotunde, rumene, răsărite de sub cămeşuici, se alăturau cuminţi, ca merele căzute în iarbă după ploaie.

De la mijlocul rugăciunii se iscă o luptă de întrecere între cele două glasuri. Evlavia pieri...

Rugăciunea începu să alerge, zvonind învălmăşit, ca zurgălăul unei sănii la vale.

Suzica rostea mai uşor, fiindcă ştia mai bine rugăciunea ; o lăsase pe Nuni în urma ei.

Trăgînd cu coada ochiului la Nuni — care făcea la fel — sări un cuvînt, două, trei...

— ...şi nu ne duce pe noi... ispită... cel rău...

— Amin ! se îmbufnă Nuni, văzînd că nu mai are încotro.

— Nu mă ţin, Nuni. Ai sărit ! Hai înc-o dată de la început.

— Eu mă culc. Mîne seară... dacă vrei !

— Mamă...

Ştefănel intră la fetiţe, din odaia doamnei Balş ; zărind-o pe Sonia, se opri.

— Ce vrei, Ştefănel ? Îţi trebuie ceva ?

— Nimic-nimic... noapte bună.

— Tefănel ! Nu mă săruți ?

Glasul lui Nuni îl opri din drum. Uitase deprinderea fetițelor. Se îndreptă spre patul ei, resemnat. Nuni îl luă de gît și-l sărută din răsputeri pe amîndoi obrajii.

Dădu să plece.

— Și eu vreau să te sărut, Tefănel !

Se aplecă stînjenit și pe patul Suzicăi.

Alte două sărutări răsunară, arătînd că Suzica știa să facă cel puțin atîta zgomot cît și Nuni !

Ștefănel se înroși. Ieși din odaie, privind în pămînt.

Intrînd la el, auzi pe coridor pașii Soniei. Așteptă să treacă, apoi se întoarse îndărăt.

— Ce-i, Ștefănel ?

— Mamă, dă-mi, te rog, o cămașă de noapte.

— A ! Pentru asta ai venit adineaori ? De ce nu mi-ai cerut atunci ?

— Dă... nu puteam...

— Îți era rușine de Sonia ? Măi-măi !

Ștefănel tăcu, dar simți bine că Sonia asta *îl plictisea.*

*

* *

„Any, sînt la Medeleni...

Auzi tu ce plin și ce învolt sună : Medeleni !

Te-ntrebi : E numele firesc al unui clopot florentin ? Al unui șipot de munte ? Al unei cantilene ?

...În amurg, cînd se întorc cirezile de la pășune, tălăngile destramă un vaier plîngător, prin care lămuresc, silabă cu silabă : Medeleni... Medeleni... Medeleni...

Și-mi pare că ascult în glasurile acestea clopotele deniilor păgîne, prin care ogoarele, pădurile și apele jelesc pe nimfa sau zeița Medeleni...

Înțeleaptă Any, te-ai încruntat : știu !

Nu mai încape vorbă că mai ales acum, după o atît de lungă despărțire, imnul Medelenilor te interesează mai prejos decît o «succintă relatare a vieții și planurilor mele !» Iartă-mi un surîs maliţios ! Această rețetă antihiperbolică, pe care mi-ai prescris-o odată, se potrivește apucăturilor mele epistolare, întocmai ca ochelarii, prin care se încruntă bunicul, pe nasul nepoțelului ghiduș... și cîrn...

Iată ce se cuvine să reții din palavrele mele : Că, în sfîrșit, am scăpat de tifos ; că doctorul m-a îndemnat — cu multă părere de rău și lepădare de sine : o să-ți istorisesc îndată — să stau măcar o lună la aer curat ; și că... iată-mă la Medeleni. E un făcut : toate gîndurile duc la Medeleni.

Doctorul tifosului meu se numește *Jenică :* diminutiv mai exotic decît Ionică !

Miroase, ca mai toți doctorii, a dop de sticlă cu iod, și mai miroase, fiindcă e și june, a parfum de lăcrămioare : *une larme de Muguet !* Mînuiește termometrul cu delicateță, ținînd degetul cel mic încovrigat în sus ; după ce-ți ia temperatura, spune *merci,* ca și cum i-ai fi oferit o linguriță cu dulceață.

Nu-i chip să-l privești în față — poate fiindcă n-are ochelari : de îndată roșește și bîlbîie, obligîndu-te astfel să-ți cobori privirile : și așa îi descoperi și îi măsori, cu de-amănuntul, ciorapii de lînă albă, tricotați, legați cu funda subțirică a *pantalonilor* aduși *ad-hoc* pînă la glezne : o, nevinovăție ! Cînd stă pe scaun, ghetele lui Jenică stau pe covor cam într-o rînă, cu urechile scoase în afară. Diavolul rîsului necuviincios îți suflă în ureche că sînt priponite numai de picioarele respective și că acuși-acuși or să pornească razna, tîrînd ciorapii după ele.

M-a îngrijit cu un «devotament îngeresc» : expresia e a mamei. El e «un băiat de aur» : corolarul e tot al mamei. Iar eu sînt «nerecunoscătoare și clevetitoare» : iarăși mama. Lui nici nu-i trecea prin minte una ca asta.

El *(palid, dar hotărît)* : Dudue Sonia, am admirat în repetate rînduri distinsul dumneavoastră talent de pianistă : ce sublim lucru e muzica, dudue !

Eu *(modestă, dar convinsă)* : Adevărat !

El *(prinzînd culori)* :...

Eu :...

El *(pe cărbuni)* :...

Eu :...

El *(roş ca sfecla cea mai clasică, luîndu-şi inima în dinţi)* : Sînteţi ostenită... vă las...

Într-un cuvînt, s-a *înamorat* de mine. Mă socoate melancolică, visătoare şi mă poartă la el în suflet ca pe un fel de cromolitografie a Damei cu Camelii ! E sublim !

Bietul Jenică ! Mai pomenesc o dată numele lui şi îl arunc ca pe un nas ţuguiat de hîrtie — şi am scăpat de el, răbdătoare Any !

Închipuieşte-ţi că tocmai lui îi datoresc Medelenii. E de prisos să-ţi istorisesc totul. Pe scurt, iată :

Curînd, după ce intrasem în convalescenţă, ne pomenim într-o zi, acasă, cu doamna Zoe Balş : prietenă cu mama întru vîrstă şi cu mine întru muzică. Aflînd de la Jenică — acesta îngrijise pe Nuni, o delicioasă fetiţă a ei, bolnavă de tifos cam în acelaşi timp cu mine — că am neapărat nevoie, pentru a mă întrema, de «binefacerile aerului de ţară» — venise să mă poftească la Medeleni (află, la urma-urmei, că Medeleni e o moşie), unde pleca şi ea dimpreună cu copiii.

Popas ! Nu mai am cerneală în stilou. Puţintică răbdare, Any."

Se auzeau bătăi în uşă, întovărăşite parcă de o dojană bărbătească.

— Cine-i ?

— Eu, duducuţă !... Ga-ga-ga...

Sonia ascultă nedumerită...

— Intră, Pachiţo !

— Îndată, duducuță, se răsti ciudat glasul de dincolo. Și iarăși :

— Ga-ga-ga...

— Ușa-i descuiată, Pachițo ! De ce nu intri ?

În sfîrșit, prin ușa zgîrcit întredeschisă, se ivi învăselitor, menind a belșug și voie-bună, chipul de lună-plină-de-sacară al Pachiței : zîmbea cu dichis, stînd locului.

— Hai, Pachițo, intră odată !

— Văleu !... Ptiu, spurcatule !

Pachița se mistui, trîntind ușa.

De la măsuța de-o șchioapă, pe care scria așezată turcește pe covor, Sonia sări sprintenă, se repezi la ușă, o smuci în lături, privi o clipă prin umbra coridorului.

— Ce-i, Pachițo... ce s-a întîmplat ?

Ținîndu-și șorțul sumes, cu o mișcare de formidabilă pudoare, groasa Pachiță lupta cu un gînsac. Încăierată cu el, se năpusti șchiopătînd spre fundul coridorului... Sonia se înapoie în odaie, surîzînd. Luă stiloul de pe măsuță, destupă flaconul cu cerneală... începu să rîdă :

„...Asta trebuie să i-o scriu... Idila pedepsită de zei să fie căsnicie : Leda ajunsă țață, și Lebăda gînsac — sfădindu-se !"

— L-ai văzut, duducuță ? ! S-a luat după mine, afurisitul, și m-a apucat de picior !

Înfierbîntată, cu tulpanul strîmb de sub care viscoleau șuvițe cărunte, cu ochii aprinși, Pachița intrase în odaie.

— Da' acolo ce ai, Pachițo ? o întrebă Sonia, arătîndu-i șorțul pe care tot și-l mai ținea sumes.

— Eiii !... Ți-am adus și eu ceva ! Da' să umbli binișor cu *ei* !

Desfăcîndu-și șorțul, Pachița răsturnă încetișor pe divanul înfățat pentru dormit o grămadă aurie și piuitoare de trupșoare pufoase : puișori de găină și boboci de gîscă.

— Vezi ! M-am ținut de cuvînt, duducuță !

— O, mititeii, drăgălașii... piu-piu-piu...

Îngenunchind lîngă divan, cu o vioiciune de fetiță, Sonia începu să-și alinte obrajii de blănițele de caise ale puișorilor. Buclele ei negre, cu afunduri roșcate ca ruginiul din blana de lutră, se învălmășeau printre puișori, împodobindu-se cu vii cununi de lalele.

— Na !... că erai să mi-l răstorni.

Pachița opri pe marginea divanului un boboc cutezător. Sonia zîmbi. Era mai mare dragul să-l vezi atît de mic și atît de inimos ! Adevărată miniatură, în miez de cozonac, a gînsacului.

— Ei, duducuță, de-acu' ți-i iau... Că mă gătește afurisitul cela de gînsac !

Începură culesul. Rînd pe rînd puișorii, cu spaime blonde și soprane, treceau din pumnul Soniei în pumnul Pachiței.

— Mai lipsește unul, duducuță !

Îl căutară... și-l găsiră tupilat după o pernuță, rotund și luminos ca un luceafăr de sulfină.

— Lasă-mi-l mie, Pachițo !

— I-auzi !

După ce ieși Pachița, Sonia se întinse îmbrăcată pe divan, cu ochii închiși, cu mîinile sub cap. Se gîndea la puișorii care trecuseră prin odaie, înviorînd-o grațios... Și-i închipui ciugulind iarba fragedă... Murmură gînditoare :

„Vine primăvara, vine primăvara..."

Se sculă, își acoperi umerii cu un șal turcesc, răsfrînt pe speteaza unui scaun, micșoră lampa încet-încet, pînă se stinse de la sine.

În încăperea albă, cu ziduri groase și bătrîne, noaptea își răspîndi clara frăgezime ca un parfum de violete într-un arhondaric de schit...

Sonia deschise o fereastră. Se așeză de-a curmezișul, pe pervazul adînc. Răcoarea crudă îi sărută nările, îi

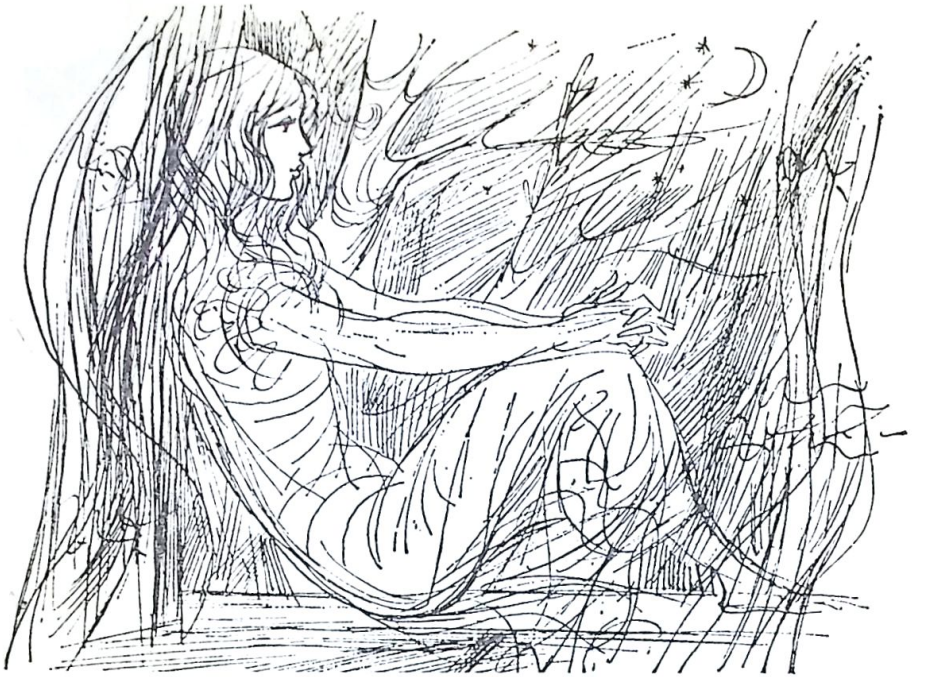

umezi tîmplele, înfiorînd-o toată, din creştet pînă-n glezne.

Primăvara...

Atîta neliniște se însufleţea de pretutindeni, încît neclintirea nopţii părea încordare pentru o năvală — tăcerea, preajma unui muget sfîşietor.

...Livada moşiei, livezile satului din vale îşi înălţau crengile abia înmugurite, străpungînd umbra : pîlcuri-pîlcuri de cerbi sihaştri, fugiţi grămadă din păduri, opriţi la pîndă pe hotarul nopţii... Vedeai suflările lor calde, aburind văzduhul. Simţeai pămîntul scurmat de neastîmpărul copitelor ; simţeai nările lor căscate adulmecînd, cu boarea, zările, depărtările ; simţeai dîrza încruntare a coarnelor ruginii.

Și așteptai din clipă în clipă. Și așteptai, izbăvitor să răsune galopul plin al Celei-mult-rîvnite, dezlănțuind prăpădul : prăbușiri de copite ; trosnet de coarne izbite, sfărîmate ; mugete jalnice sau biruitoare ; ...și sînge cald, bogat ca umbra de rubin a toamnei... sub ochii blînzi și umezi ai Cerboaicei nălucită în argint de lună și în purpuri de măcel...

. . . . . .

*
* *

Sonia tremura. Închise ochii, se făcu mică, zgribulindu-se în ea, spăimîntată și firavă în fața primăverii.

„Reîncep. M-am odihnit puțin : ostenesc atît de ușor !

Mi-e inima o minge nervoasă, cu care nu știu să mă mai joc : o strîng în mine cu teamă, parcă să nu se spargă, și-mi scapă, și sare pripit, cu hopuri tot mai repezi, mai mărunte, pînă ce stă, dureros de încordată.

...Any, mi-e dor de sănătate cu obraji de măr domnesc : de robusta sănătate care scutură viața rîzînd, în clipe coapte și elastice ca zarzărele arămii, din pomi bogați ; de sănătatea care-adoarme și deșteaptă hărniciile cuminți — mi-e dor de mine de odinioară.

O ! Preajma primăverii e Povară pentru o biată convalescentă ! !

Tu nu mai știi, tu ai uitat urgia primăverii de la țară ! ! Abia de-o mai zărești pe cea de la oraș ! Și cum s-ar putea asemui drăgălașa, zburdalnica fetiță cu ochi verzi și grai ciripitor, care de-a lungul ulițelor voastre, dănțuind, își oglindește rîsul alb în zarzări și în pruni, și pune pete de carmin pe gura florilor de piersici, ș-apoi se înfășoară și se desfășoară în vălul florilor de măr, cu apriga ibovnică a ogoarelor !

Încolăciți sub cerul larg, pămîntul și cu primăvara sînt două trupuri goale — două guri flămînde, care se mușcă adînc.

Văzduhul tot miroase a iarbă, şi crîngurile-s vinete de violete.

Sonia."

— Unde eşti, duducuţă ?

— St... că doarme, îşi răspunse Pachiţa cu glas tare, rînduind tablaua cu lapte, apă şi dulceaţă, pe măsuţa de noapte.

După ce îndreptă mucul candelei aprinse sub iconostas, se apropie, în vîrful picioarelor, de divan :

— Doarme !... Frumoasă-i, bat-o norocul ! Cam slăbuţă, numai !... Lasă c-o îngrăşăm *noi !*

Îşi scoate din păr, de sub broboadă, o panglicuţă roşie, pe care o agaţă cu un bold desprins de la piept în scoarţa păretelui mărginaş :

— Ptiu-ptiu ! Să nu te deochi !

Iscodind cu o căutătură ageră prin toate ungherele odăii, zări pe măsuţa de scris o cutie deschisă. Luă din ea, fără şovăire, un pumn de ţigări aurite, pe care le ascunse în sîn. Mai luă din treacăt o sticluţă rătăcită printre cărţi, pe o poliţă-colţar, o duse la nas, destupînd-o, şi se oţărî : era iod. Apoi ieşi, oftînd.

Sonia deschise ochii împovăraţi de nesomn, se ridică sprijinindu-se într-un cot, întoarse perna pe dos şi se culcă iară.

...Capetele perdelelor de borangic se înfiorară alene, se mlădiară spumos : odaia se umplu de noapte şi de lună proaspătă. Luminiţa candelei se stinse deodată : buzele sfinţilor de pe icoane o suflară ? Perdelele oftară adînc, răscolite, şi cu o filfîire şerpuitoare strînseră, în braţe moi, trupul fugar al vîntului...

II

...Do-re-mi-fa-sol-si-do... do-si-la-sol-fa-mi-re-do...

Sunetele gamei alergau unele după altele, mereu-mereu, ca un cîrd de şcolăriţe în cămeşi de noapte, pe paturile dormitorului : dintr-un capăt în celălalt şi iar îndărăt.

Ştefănel se deşteptă, neluînd în seamă gamele. Gîndi doar atît : „Nu cîntă Suzica". Asta însemna cîntă Sonia.

Deşi treaz de-a binelea, nu se hotărî încă să deschidă ochii ; mai zăbovi în el.

Clipa care-i acoperea ochii cu mînuţele era darnica şi leneşa domniţă a clipelor lui. Cînd era mic, ea îi spunea că peste noapte au venit şi au rămas sub perna lui : alune prăjite, migdale zăhărite, grămădite în cornete de hîrtie colorată ; sau mere, calde ca dintr-un cuibar ; ori soldaţi de plumb, ori răţuşte de celuloid pentru băile de frunză de nuc. Şi nu-l amăgea ! Pe atunci trăiau bunicii ! Trecuseră anii copilăriei — avea cincisprezece ani trecuţi, acum. Sub pernă, firește, nu mai găsea nimic, decît doar cartea din ajun, dar aceeaşi clipă ştiută de mult îi aducea bucuria ori supărarea pe care celelalte clipe ale zilei nu făceau decît s-o împartă între ele, ascultătoare...

...Do-re-mi-fa-sol-la-si-do... do-si-la-sol-fa-mi-re-do...

Delaolaltă cu gamele, năvăliră bucuriile ; vacanţa abia la început ; cărţi de citit din belşug ; libertate nestînjenită ; şi mai era ceva... parcă... poate...

Nemaigăsind nimic, deschise ochii : holdiţe de soare îmbelşugau covorul.

Coborîndu-se din pat, se îndreptă spre fereastră, călcînd leneş căldura de pe jos. Deschise geamul, răsturnînd în odaie urciorul de răcoare, uitat de noapte pe pervaz.

Se auzea cotcodăcitul găinilor, guruitul hulubilor, piuitul vrăbiilor și alte sunete blajine sau istețe. Ștefănel privi o clipă pe afară și, lacom și înfrigurat, începu din nou să-și adune, să-și socoată bucuriile lui. Și le înșiră pe toate, prețuindu-le una cîte una ; și pe măsură ce și le înșira simțea că-i piere voioșia de la început, că se posomorăște. Era nedumerit : ce i se întîmplase ? Se întoarse gînditor spre pat...

Lăsînd la o parte bucuriile, se gîndi la supărări... dar nu prea avea !

De la o vreme, descoperi că într-adevăr ar avea o pricină de nemulțumire, dar atît de neînsemnată : Sonia. Odată cu venirea ei, își pierduse mai întîi odaia lui de totdeauna : odaia cu zarzărul de la geam, apoi — întîietatea în casă. Sonia îi fermecase pe toți : începînd cu mama lui, pe care — de cînd venise Sonia — n-o mai înăbușea fumul de țigară, numai fiindcă Sonia fuma... urmînd cu Suzica și cu Nuni, care hotărîseră cu mintea lor copilărească, ce-i drept, că Sonia cîntă la pian mai bine „chiar decît mămica" și că e „mai deșteaptă decît Tefănel"... și încheind cu Pachița, care se jura „pe ochii ei" că „duducuța se îndoaie pe spate mai tare decît cuconașul Ștefănel".

— Fleacuri !

Atunci ?...

Ostenit de-atîta trudă în deșert, necăjit că-și stricase dimineața și poate ziua întreagă, Ștefănel hotărî cu glas tare :

— Bine ! Atunci sînt trist ! ! N-am decît să mă culc!!

Se culcă fără chef : nu-i mai era somn... Și nemaigîndindu-se la nimic, se pomeni, din senin, vesel, ușurat, ca un ștrengar pus *la colț* pentru vreo ispravă, cînd zărește, trăgînd cu coada ochiului prin oglindă, surîsul îngăduitor al părinților.

...Do-re-mi-fa-sol-la-si-do... do-si-la-sol-fa-mi-re-do...

*
* *

Dimineața era naivă cu soarele și cuiburile ei.

Sonia cînta sonatine. Cînd și cînd degetele ei poposeau pe luciul sonor, sprintene ca după o alergătură prin rouă, după fluturi. Atunci, piuitul cuiburilor de sub streșini îngîna candoarea sonatinelor.

La spatele Soniei, Nuni, suită pe un taburet — ca să fie mai înaltă decît clapele — privea mai mult decît asculta. Ea cunoștea *pe nume* fiecare deget al Soniei. Agerimea, felurimea mișcărilor muzicale și uneori repeziciunea lor o minunau ca o joacă de băieți.

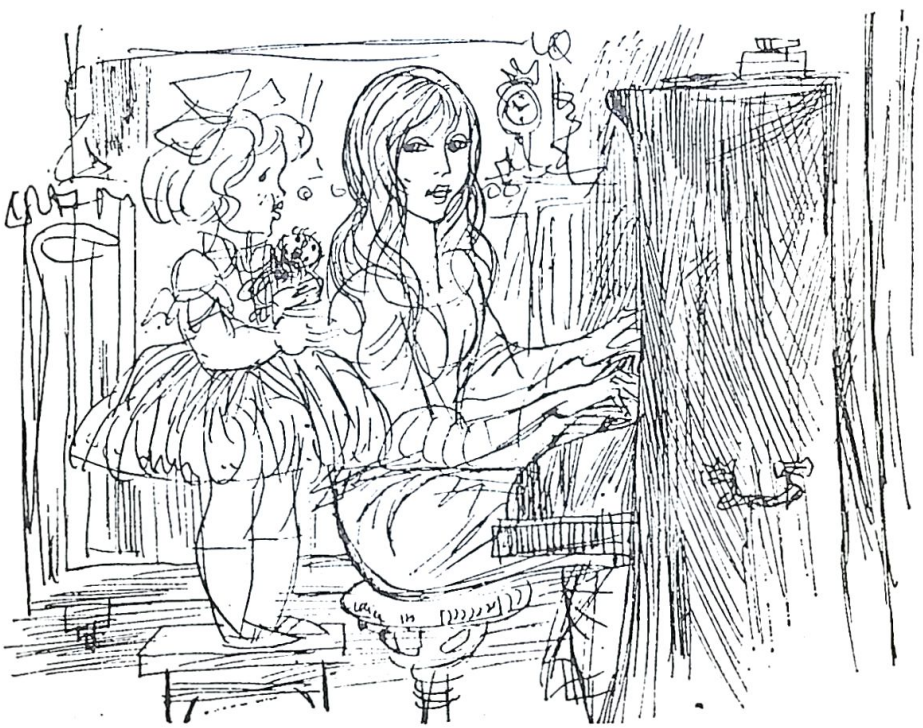

Căpuşorul ei plinuţ şi rumen de păpuşă a piersicilor se apleca pe nesimţite. Mînuţele ei pluteau ritmat deasupra acordurilor, părînd că dezmiardă şi scutură lăcrimioare îmbrobonate.

— Sonia, da' tu de ce nu porţi inele ? şopti ea la urechea Soniei, vrînd parcă să nu afle sonatina de întrebarea ei.

— Aici îmi erai, floarea-mirării ?

Lăsînd sonatina neisprăvită să murmure fărîmiţată în coardele metalice, ca o ploiţă pe un talger, Sonia înălţă pe Nuni de subţiori, aşezînd-o pe genunchii ei.

Un bondar castaniu intră pe fereastră, tîrînd în zborul lui o notă zbîrnîitoare de violoncel.

— Sonia, ne mănîncă !

Închizînd ochii, Nuni îşi ascunse capul, cu o spaimă prefăcută la pieptul Soniei... Bondarul zbură afară. Nuni învie.

— Sonia... spune-mi o poveste !

Sonia privi romanitele neastîmpărate din ochii fetiţei, îi dezmierdă părul, se gîndi, şi începu zîmbind :

— Să vezi... Era odată un motan tare cumsecade — Motanschi-Voevod — cărunt de bătrîn ce era, şi cam fudul de urechi...

— Cuum !?

— Adică auzea cam greu... Ei... şi motanul nostru şedea tolănit toată ziulica pe o canapea şi moţăia. Aşa : mo-ţă-ia... Şi şoricuţii, dacă au văzut ei şi-au văzut că Motanschi doarme mereu, au început să-i fure mîncarea.

— Aşaaa ?

Mirarea zbură din guriţa lui Nuni, lăsînd-o ca o cireaşă ciugulită.

— Aşa !... Şi bietul Motanschi, nemaiavînd de mîncare, slăbea văzînd cu ochii şi se tînguia : „Sărac de mine, sărac, mă uită stăpînii, ş-am să mă prăpădesc !"

— Săracu' ! Sonia, da' Motanschi ştia să vorbească ?

— Sigur, învăţase el asta, fiindcă era bătrîn !

— Sonia, da' de ce nu s-a plîns Motanschi stăpînilor?

— Știu eu !... Fiindcă nu vroia să-i supere... Ei, ș-atunci să vezi minune ! Zîna-Laptelui, care iubește pe motani, s-a dus tîrîș-tîrîș pînă-n cămară la Zîna-Zahărului și la Zîna-Vaniliei și le-a rugat să pedepsească pe șoricuți, că altminteri bietul Motanschi moare de foame. Și atunci...

— Ș-atunci ?

— Ș-atunci Zîna-Vaniliei, împreună cu sora ei, Zîna-Zahărului...

— Sonia, erau surori ?

— Sigur, Nuni !... Și, cum spun, Zînele amîndouă — supărate ele mai demult pe șoricuți, fiindcă șoricuții nici pe ele nu le lăsau în pace — s-au gîndit ce s-au gîndit și au născocit un pian mic, mic de tot, ca o cutiuță de bomboane, cu clape albe de zahăr și clape negre de vanilie, și l-au așezat în taină pe canapeaua lui Motanschi... Bun ! Și șoricuții, mirosind a dulce, au venit grămadă — cu mic, cu mare — s-au cățărat unul cîte unul pe canapea, au cercetat pianul cu de-amănuntul. Și unul dintre ei, mai inimos, și-a ridicat lăbuțele de dinainte, le-a lăsat pe clape și, văzînd că nu-i primejdie, a început să ronțăie feliuțele de zahăr și bastonașele de vanilie. Și pe cînd ronțăia el mai bine, iată că pianul începu să cînte. Și...

— Sonia, cum cînta șoricuțul ?

— Uite-așa, Nuni.

Luînd mînuțele fetiței în mînile ei, Sonia începu să le picure, deget cu deget, pe clapele cele cu sunet subțire.

— Ce frumos !... Sonia, și pe urmă ?

— Și pe urmă Motanschi-Voevod a deschis un ochi... Adică nu ! Pianul era fermecat, și cum a început să cînte, șoricuții au început să țupăie, să țupăie... fără să se mai poată opri. Și ce să vezi ! Un șoricuț, în focul jocului, îl calcă pe Motanschi tocmai pe coadă ! Atunci...

— ...Motanschi a deschis un ochi, urmă Nuni aprinsă.

— Daaa... L-a deschis și pe celălalt, și-a zburlit mustățile, s-a stropșit, a întins laba... și...

— Și ?

— Și iac-așa a făcut...

Încruntîndu-se amarnic, Sonia cuprinse capul fetiței cu degetele înțepenite în chip de gheare, și îl acoperi cu sărutări.

— Sonia, Sonia, se scuturâ Nuni, nu i-a mîncat Motanschi pe șoricuți ? ?

— Nu ! ! I-a iertat, fiindcă erau mititei și jucau frumos.

Nuni oftă ușurată. Apoi, gîndindu-se la încruntarea motanului și la spaima șoricuților, începu să rîdă cu toți clopoțeii hazului copilăresc.

Ștefănel, așezat pe divanul din fundul salonului, cu cartea pe genunchi, întoarse fila surîzînd. Începînd rîndul de sus al filei următoare, bâgă de seamă că asculta se povestea în loc să citească :

— Nu mai am liniște în casa asta !

Din odaia de alături se porni un ropot, o năvală. Ușa se deschise cu zgomot. Și Suzica dădu buzna în salon, urmată de Pachița, strigînd pe nerăsuflate :

— Poftim la dejun, Sonia. Eu am ajuns înaintea Pachiței !

— Vă poftește cuconița la masă — uf ! era să mă răstoarne ! Glasul gros al Pachiței și glăsușorul Suzicăi răsunară odată.

Sonia închise pianul și se îndreptă spre ușă, ținînd fetițele de mînă, de o parte și de alta a ei. Alaiul trecu prin dreptul lui Ștefănel.

— Bună-dimineața, Ștefănel. Cînd ai intrat ? Nu te-am auzit !

— Bună-dimineața, domnișoară — mai demult — citeam.

— Pachițo, ce-avem la dejun ?

— Numai poftă de mîncare să ai, duducuţă, c-avem: mămăliguţă cu caş proaspăt şi cu ochiuri, miel fript cu salată de fetică...

...După ce ieşiră toţi, Ştefănel se ridică de pe divan, morocănos : „Gălăgioşi mai sînt !" Plecînd spre uşă, zări o batistă căzută pe covor. O ridică : Iniţiala S brodată într-un colţ arăta că e a Soniei. Cu o mişcare nepregetată, de copil care priveşte prin gaura cheii, o apropie de nări : mirosea simplu, a olandă de curînd spălată şi a levănţică : „Să i-o duc... ?" Dînd din umeri, o lăsă să cadă jos. Trecînd prin faţa oglinzii, se opri : îşi trase în jos, de jur împrejur, marginile bluzei ruseşti ; îşi netezi cu amîndouă mînile părul castaniu, descoperindu-şi fruntea scurt arcuită ; se privi lung : ar fi vrut să fie foarte frumos, fără să ştie de ce ! Oare era ?...

...În salon rămase numai batista pedepsită.

*

* *

Cu capul descoperit, purtînd pe braţ pelerina cenuşie, ale cărei pulpane atîrnau prin iarbă, Ştefănel intră în livadă, lăsîndu-se în voia paşilor.

Ar fi putut merge cu ochii închişi oriunde prin livadă! Copilăria cu genunchii zgîriaţi l-ar fi călăuzit pretutindeni, din pom în pom, ca pe un voievod orb, prin potecile cucernice ale norodului său.

...Lăsase livada astă-toamnă, cenuşie de ploi, împotmolită în glodul mohorît ; o regăsea ageră, plină de cer, înmugurind.

...În cale îi ieşiră merii, vişinii, piersicii, renglozii... Şi, rînd pe rînd, buzele lui murmurau :

— Iată merii ; iată vişinii ; iată piersicii...

Aşa cum ar fi spus : bine v-am găsit, merilor ; bine v-am găsit, vişinilor ; bine v-am găsit, piersicilor...

...Ocoli întreaga livadă, şi la urmă de tot se îndreptă spre pomul dintre toţi mai drag, spre zarzărul de la

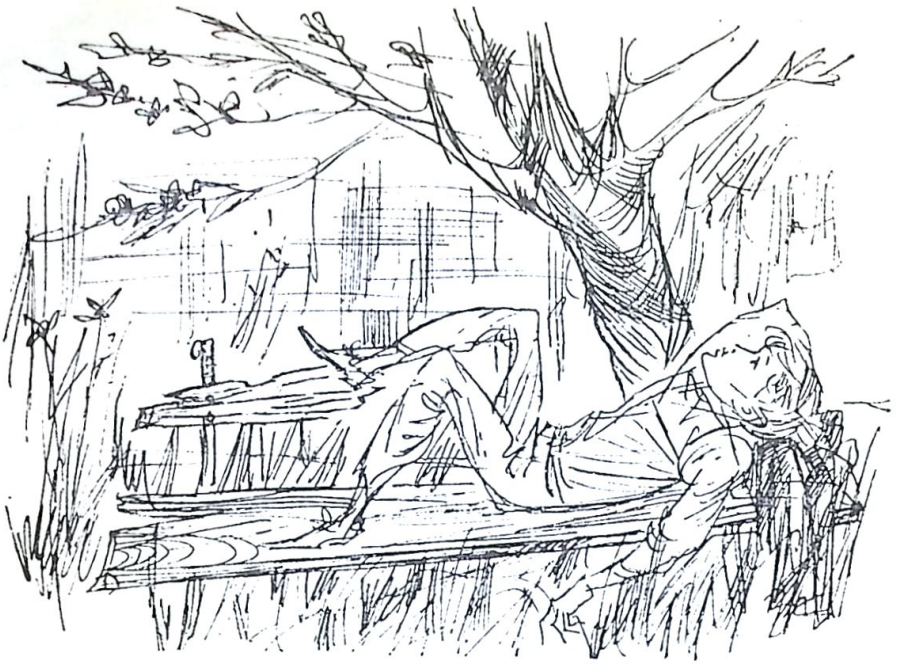

geamul fostei lui odăi. „S-a mai schimbat oare ?“ Și-l amintea de cînd era mic : și el, și zarzărul. Copilăriseră... Crescuse cu încetul, rîzînd cu dinții de lapte ai mugurilor fiecărui April, înălțîndu-se pe treptele primăverilor, spre fereastra odăii. Și într-o dimineață neuitată, copilul în cămașă de noapte și pomul în cămașă de flori își întind mînile la geam, pe pragul prin care zarzărul intra în odaie, cu vîntul și cu soarele...

...Îl văzu de departe, și-l auzi și se grăbi să-l întîmpine. Pe zidul alb, zvîntat de soare, crengile se desprindeau armonioase, cu brațele înălțate în ritmul unui început de dănțuire ; mulțimea mugurilor țesea un abur umed de mărgăritare ruginii. Părea îmbujorat zarzărul, și surîzător, ca obrajii bucuriei...

„Iată și banca !“ O biată bancă fără de spetează, putredă și zbîrcită, pusă sub zarzăr să fie uliță căderii florilor și frunzelor, tumbelor zarzărelor. Ștefănel o iubea, fiindcă ședea sub zarzăr totdeauna.

Se întinse pe bancă, cu fața în sus, așternîndu-și pelerina drept căpătîi. Soarele se sculă de pe bancă.

Închise ochii și simți mai bine, mai aproape, căldura rîzîndu-i pe față. Îi deschise : și văzu crengile și mugurii, și o vrabie, și i se păru că vede sufletul și fericirea lui oglindite în ochii albaștri ai cerului. Iar îi închise : era așa de bine și-n el, ș-afară !

Își lăsă brațele să atîrne în jos. Cu vîrful degetelor simțea clipind ierburile.

Brațele i se legănară tot mai încet, tot mai domol, pînă cînd, blînd, somnul le statornici.

...Trupul lui era o barcă, cu vîslele atîrnînd lenite, deasupra căreia primăvara învolbura pe nesimțite pînzele de flori ale zarzărului înmugurit.

*

* *

...O fată îndrăgostită de părul ei, de părul ei atît de lung, că — despletit — o plouă toată pînă la călcîie... și moale ca polenul dus de vînturi... ș-atît de cald, ș-atît de blond, că-nvăluite-n el s-ar coace piersicile mai aprins... și atît de luminos, că dacă ochii ei ar plînge, în el ar rîde curcubeie...

O fată goală, ascunsă în părul ei, își coace trupul, și cîntă, și rîde, sărutîndu-și părul : amiaza singură sub cer, soare, albine...

*

* *

...Ochii Soniei înverziră de sub gene. Se dojeni singură :

— Iar am ațipit, și la noapte n-am să mai pot dormi !

Nuni oftă uşurată, văzînd că Sonia s-a deşteptat. Ca să nu-i tulbure somnul, stătuse locului pînă atunci, vorbind păpuşii la ureche, deşi păpuşa n-avea urechi. Astfel, Nuni izbutise să-şi vorbească singură, la ureche.

Toate sunetele agonisite în căpuşorul ei se risipiră darnic în hohote de rîs, ca bănuţi de argint rostogoliţi dintr-o puşculiţă spartă.

— Ce-i, Nuni ?

Rîsul fetiţei conteni. Privind galeş păpuşa :

— Puşo, roagă tu pe Sonia să ne ducă la plimbare !

— ... ! !

Sonia se ridică de pe divan alene, cu mişcările învăluite în moliciunea somnului şi în căldura soarelui, ca în faldurile unui şal veneţian.

— Vai ! ce-i în capul meu ! !

Un vălmăşag lucios de tumbe brune nelinişti luciul oglinzii ovale : părul Soniei după somn.

Luînd de pe măsuţă un flacon şolduros, cu potcap de argint aurit, i-l încredinţă lui Nuni :

— Ţine-l bine, şi desfă-l cu băgare de seamă... dacă vrei să ne plimbăm !

În timp ce fetiţa, devenind gravă deodată, deşuruba dopul, Sonia începu să se pieptene. Pe rînd pieptenele şi peria biruiră buclele îndărătnice, pînă cînd — supuse — alunecară de o parte şi de alta a cărării, pe tîmplele palide, pe obrajii cireşii de somn, încolăcindu-se mocnit în jurul grumajilor.

Sonia înălţă ochii, pe sub sprîncene : prea era linsă !

Scuturâ capul : buclele o năpădiră ca un stol de păsări bunduce. Nuni începu să rîdă :

— Sonia, tu te joci şi Nuni face treabă !

— Lasă, Nuni, că vine şi răsplata !

Nuni zîmbi ; îşi luase singură răsplata : o pată umedă de parfum pe rochiţă.

— Sonia, cum se cheamă parfumul tău ?

— Eau de lavande.

— Levănțică ?

— Da, Nuni !

— Sonia, da' levănțica parcă-i albastră ! De ce nu-i și parfumul la fel ?

Sonia ridică din umeri, încurcată...

— Nuni dragă, nici ploaia nu-i albastră ; și doar cade din cer !

— Ce păcat !... Sonia, Sonia, îmi dai în ochi ! Sonia !

Cu fața încrețită de plăcere, fetița primea botezul dorit din mînile Soniei.

— Sonia, toarnă-mi și pe mîni !

— Na ! Na ! țigăncușo !... Îți ajunge !

O adiere călduță flutură prin toate ungherele, ș-atît de firesc se îmbină cu suflarea florilor de luncă, încît încăperea păru că respiră lung, prin geamurile deschise, îndepărtata mireasmă a cerului albastru...

*

* *

Ștefănel se deșteptă.

Două mîni calde îi apăsau ochii. Și un parfum, cunoscut parcă, îi pătrundea prin nări, neliniștindu-l.

Cine era ?

Își aminti deodată batista căzută pe covor, parfumul de levănțică... Și fiindcă nu vroi să se teamă — se temu tare, tare de tot. Închise ochii mai strîns și fugi afund în el, ducînd fiorul parfumului de levănțică.

— Tefănel, da' tu nu te mai scoli ?

— Tu erai, Nuni !... Ce-nseamnă glumele acestea ?

Sărise de pe bancă, drept în picioare. Glasul răsunase aspru, ca și privirea. Zărind-o pe Sonia la cîțiva pași de el, se înroși. Plecă ochii în jos.

— Bine, Ștefănel, de ce ești așa brutal ! Nu ți-a făcut nimica fetița !

Auzind vorbele Soniei, Nuni se hotărî să fie nenorocită și fugi, izbucnind în plîns.

— Lasă, Nuni, că nu-i nimica ! Nuni... Nuni... Sonia porni prin livadă, după fetiță.

Rămînînd singur, Ștefănel se simți, rînd pe rînd și delaolaltă, rușinat, stînjenit, mînios, nedumerit ; trist, umilit...

Se așează din nou pe bancă. Și ridicînd ochii în sus, privi lung crengile zarzărului, întrebîndu-le parcă dacă vor înflori sau vor plînge.

*
* *

— Hai, Ștefănel, împăcați-vă : cere frumos iertare lui Nuni.

De la spatele fetiței, frăgezite de plîns și de alergătură, Sonia se uita rugător la Ștefănel. Sub marginile plecate ale pălăriei de pai albastru, care-i umbreau fața, ochii ei luceau mai verzi, mai umezi...

Înălțînd-o pe Nuni în brațele ei, îi apropie obrazul de al lui Ștefănel.

O sărutare zburătoare gureșă : a lui Nuni.

Ștefănel își lipi numai buzele închise de obrazul fetiței : se sfia să sărute cu adevărat, sub surîsul buzelor de zmeură, pitit îndărătul lui Nuni, în umbra pălăriei albastre.

— Ștefănel, nu știi să săruți ! Uite-așa se sărută.

Multe, sărutările se topiră lung pe un obraz și pe celălalt. Obrajii lui Nuni răsăriră căpșunii.

— Așa ! Acum sărut-o și tu... din toată inima !

Ștefănel se aplecă spre Nuni, cu genele tremurînd... și o sărută pe frunte.

*
* *

...Pe geamul larg deschis, al zării de apus, nourii de seară își revărsau învăpăiatele căderi de măceși. Desprins din purpurile lor bogate, soarele căzu...

Amurgul se înalță învăluit în umbre albăstrii și-n luciri roșii, răspîndind miros de ierburi, ca o țigancă despletită, cu maci în păr și maci în gură...

*
* *
. . . . . .

— Mămăică, roagă tu pe Sonia să cînte ceva !

— Suzico dragă, poate că-i ostenită, poate vrea să se culce !

— Eiii, mamă ! Spune-i *tu !*

Urmată de Suzica, doamna Balș intră în salon, ținînd în mînă un sfeșnic cu lumînarea aprinsă. Sonia fuma, așezată pe divanul de lîngă geam, cu Nuni în brațe. Fetița îi șoptea ceva, alungînd cu mînuțele rotocoalele de fum, care uneori așterneau o perucă pudrată pe cîrlionții ei.

— Ce uneltiți acolo ?

— Nuni mă roagă să cînt.

Suzica izbucni :

— Și eu, și eu !

— Ce te faci, Sonia ? Cu soborul nu poți lupta !

— Mă supun... cu o condiție !

— S-o auzim !

— Cîntăm împreună.

— Sonia, Sonia ! Asta-i curată răzbunare ! Mînile mele-s bune doar pentru făcut dulceți și cozonaci! Ș-apoi nici n-am mai pus mîna pe pian de-o groază de vreme !

— Nu-i adevărat, mamă ! Cînți foarte bine !

Glasul lui Ștefănel izbucni aproape mînios. În fața Soniei, vorbele mamei lui — deși glumețe — îl umileau.

Fetițele îi ținură isonul într-un glas :

— Cîntă cu Sonia, mămăică !

— Te rog, mămăică !

— Hai, mămăică !

— Bine-bine ! M-ați asurzit. Cînt.

Suzica deschise repede pianul :

— Eu întorc filele.

— Şi eu bat măsura, adăugă Nuni de pe genunchii Soniei.

— Ce cîntăm, Sonia ? Cruţă-mă numai !

Cercetară împreună un vraf de note.

— Să încercăm Şeherazada !

— ...Fie !... Am intrat în horă, trebuie să joc.

Se aşezară la pian : Sonia, la dreapta doamnei Balş. Suzica, la dreapta Soniei pe un scaun cu trei perne — emoţionată.

— Începem ?

— Începem...

— Cuconiţă...

Glasul Pachiţei căzu din senin, păcălind tăcerea.

Toţi izbucniră în rîsete. Pachiţa, oprită în prag, nu se dumerea.

— Cuconiţă...

— Afară ! Afară ! Afară !

Pachiţa fugi de sub grindină. Rîsetele se potoliră... Urmă un răstimp de tăcere... De o parte şi de alta a pianului, masivele policandre de aramă, fluide în capetele lumînărilor aprinse, se înălţau ca doi şerpi ruginii, cu nenumărate capete de foc, păzind intrarea unei peşteri vrăjite...

...Întîiul acord împodobi tăcerea, înscriind — cu o şerpuire de rubine şi peruzele — litera muzicală de la începutul basmului celor „o mie şi una de nopţi".

„...Cadînele ! Ce grele-s genele cadînelor şi ce puternică e patima care-şi îndoaie aşa uşor zăbrelele..."

Ştefănel îşi răsturnase capul pe spate. Ochii lui visau, atît de negri, că ovalul feţei părea palid ca lumina lunii căzută pe mure.

„Mai este mult oare ?“ gîndi Nuni, care știa că după ce se isprăvește muzica vine dulceața.

„...Lasă că mă trezesc eu !“ Și căscă.

Strîngîndu-și tîmplele în mînă, Ștefănel privea noaptea cu ochii toropiți.

Înstelări fugare înfiorau zările ca scînteierea unui păr îmbelșugat, pieptănat prin întuneric.

...Acordurile întețite, frînte, dezlănțuite se năpusteau stridente, ca trupuri goale de gitane, alergînd pe pajiști lungi de jar.

...Ștefănel își strînse genunchii unul în altul, apropiindu-i de bărbie ; își apăsă mai tare tîmplele. Își ținea capul dogorît în mînile reci, ca un potir în care ard garoafe roșii, cu mireasma înverșunată de preajma furtunii...

...Cu trupul învolt de sevă, primăvara se ridicase din ierburi și intrase în odaie, ademenită de mirodeniile basmului oriental.

*

* *

— Uf ! Nu mai pot ! Ești, mulțumită de mine, Sonia ?

— Mulțumită ?... Sînt umilită !

— Fățarnico ! Suzica, spune Pachiței să aducă apă și dulceață !

Sonia se ridică de pe scaun îmbujorată, întinzîndu-și mînile ostenite :

— ...A adormit Nuni ! Priviți-o ce drăgălașă-i ! !

Fetița adormise, căzînd cu fața pe divan. Nemișcarea trupului o arăta tot sprintenă : părea doar aplecată, pentru o clipă, să sărute mîna somnului.

— Vai ! Nu mai am țigări !

Sonia privi prin salon...

— Ștefănel, fii tu bun și adu-mi din odaie cutia cu țigări : o găsești pe măsuța de scris... sau pe poliță... în sfîrșit, o găsești undeva !

— Poftim ! ?

— Bravooo ! Şi tu ai adormit, Tefănel ?

Repetă răspicat rugămintea.

Îndată ce ieşi din salon, Ştefănel se sprijini de păretele coridorului, cu ochii tulburi. O înfrigurare ascuţită îl străbătu, vuindu-i în urechi...

— Ce trebuie să fac ? ?.. A ! Să-i aduc ţigări.

Intră repede în odaia Soniei şi se opri pironit pe prag — pe pragul fostei lui odăi — ca şi cum din nebăgare de seamă ar fi intrat într-o încăpere străină, fără să bată la uşă : prin întuneric, îl întîmpinase parfumul de le-vănţică.

— Unde-s ţigările ?... Pe măsuţă... Pe măsuţa de scris.

Începură să i se deprindă ochii cu întunericul. Des-luşi măsuţa joasă — odinioară, măsuţa lui de jucării. Di-buind prin umbra din ce în ce mai străvezie se apropie de măsuţă, luă cutia şi, în loc să plece, se opri în mijlocul odăii, respirînd întunericul... O suflare răcoroasă ca de fîntînă adîncă îi netezi obrajii. Şi abia atunci luă în seamă geamul deschis, crengile zarzărului. Se deşteptă de-a bi-nelea. Uitase de zarzărul lui... şi poate înflorise, şi poate căzuse bruma pe florile plăpînde !

Încălecînd pervazul ferestrei, se aplecă spre crengi, le pipăi îndelung, căutînd cu degetele înfrigurate, de orb, surîsul chipului drag...

— N-ai înflorit încă ! Lasă că nu cade bruma ! !

*

* *

...Cu izbucniri melodioase în glas, alunecînd în curbe galeşe sau răsucindu-se-n spirale moi, zvîcnind în salturi sprintene, frîngîndu-se într-o oprire scurtă din care iară s-avîntă, Sonia venea pe coridor, cu paşi povestitori de Şeherazade...

— Vai de mine ! Ai căzut rău, duducuţă ?

Pachița, care venea domol în urmă cu lumînarea și țigările ridică pantoful zvîrlit ca din praștie, punîndu-i-l în picior.

— Cinci țigări, răsplată, pentru culegătoarea de papuci !

— Sărut mîna, da' ți-a trecut ?

— ...Știi ce, Pachițo ? Eu mă fac dansatoare și te iau cu mine !

— Doamne, duducuță ! Ce-ți mai trece prin minte !

Intrară în odaie. Sonia se azvîrli pe divan, lepădîndu-și pantofii cu o smucitură a picioarelor.

Pachița se muncea să aprindă lampa.

— Ei, Pachițo ! Vii cu mine ?

— Ira, duducuță ! Se mai poate una ca asta !

— Ira, Pachițo ! Dar eu nu ți-s dragă ?... Și unde mai pui : bani, flori, parfumuri, mătăsuri... trăim împărătește, Pachițo ! Vezi și țări străine ! Și cîte și mai cîte !

Pachița oftă din greu și murmură ca pentru sine :

— Ehei ! Ce păcat că nu-i mai mare cuconașul Ștefănel !

— Ce ?

Pachița se bătu peste gură :

— Ia, o vorbă !... Da' zău c-ar fi bine !

— De ce, Pachițo !

— Iac-așa ! Nu te-ai mai duce : ai rămînea la noi !

Lămurind, în sfîrșit, gîndul Pachiței, Sonia se încruntă în șagă :

— Cțțț, Pachițo !

— Duducuță... da' țigările ?

— Numai două-ți dau : pedeapsă fiindcă spui prostii !

Îi dădu un pumn întreg.

— De-acu' mă duc ; sărut mîna, duducuță ! Somn ușor !

— Ce-i ?

Capul Pachiței se ivise din nou prin ușa întredeschisă.

— Duducuță ! Să nu pomenești cuconiței de ce ți-am spus !

— Piei !

Sărind de pe divan, începu să se dezbrace, cu mișcări repezi, iscusite : rochia lunecă de-a lungul trupului și foșnind i se încolăci la picioare...

Amintindu-și de vorbele Pachiței, zîmbi :

— Auzi ce-i vine-n minte !

Dezbrăcîndu-se mai departe, se gîndi în treacăt la Ștefănel : îl văzu tăcut, lăuntric, cu glasul înăsprit de timiditate și de adolescență ; cu mișcările ostenite armonios de copilăria din care abia ieșea, ca după un lung înot în mare.

— Ce s-o fi ascunzînd în capul lui ?

Punîndu-și cămașa de noapte, cu brațele duse deasupra capului, zări în oglindă palida zvîcnire împietrită în sîni. Își aminti mirările nevinovate care-i îngîndurau pe atunci cînd adolescența sufla molatic în pieptul ei de copil, ca o adiere în somnul perdelelor de vară...

Îmbrăcă un kimono, micșoră lampa ; se rezemă cu coatele de pervazul ferestrei deschise...

...Primăvara era un val uriaș, care înălțase întreg pămîntul în verdele lui avînt, și care, din clipă în clipă, avea să se prăvale spart, înspumînd livezile, înverzind pădurile.

III

...Sonia se întorcea de la crîng, o ademenise plimbarea ca o primejdie, și o înfruntase.

Ca să ajungă la crîng, trebuia să răzbată prin satul plin de cîni, la capătul căruia se oprise o șatră de țigani ; să urce și să coboare spinarea blîndă a unui delușor ; ș-apoi să urce și să intre în crîng și să iasă.

...O lătraseră dulăii, silind-o să alerge prin zarva hămăirilor ca o dănțuitoare printre lănci, în zvonuri îndîrjite de talgere de-aramă. O înconjuraseră dancii, stîrniți de pașii ei, cu diavolești vîrtejuri de vorbe și de zdrențe : se dezbărase de ei, dăruindu-le toate țigările, fiindcă bani n-avea. Suise și coborîse delușorul care se da de-a dura cu vîntul și cu ierburile, cu florile și fluturii... Și intrase în crîng atît de veselă de truda ei, încît luase-n brațe cel dintîi copac și-l sărutase...

. . . . . .

...La intrarea în sat, un bou întoarse capul după ea și o privi cu atîta gravitate, încît întoarse și ea capul, cam înfricoșată, gata să-i spuie „bună-dimineața !"

— Vă sărutăm dreapta !

O ceată de țărani cu sumanele pe umeri o salutară delaolaltă, cu gestul larg și pașnic al cumpenelor de fîntîni.

...Din urmă, de departe, răsuna un trap de cal : o toacă înăbușită, mai întețită, pe măsură ce se apropia.

Abia avu răgaz să se ferească. Deasupra ei răsună smuncit, din fugă, într-un nour de colb :

— Bună dimineața, domnișoară !

— Ei, Ștefănel !... mulțumesc pentru pudră !

Ștefănel opri calul pe loc, descălecă și — ținînd într-o mînă dîrlogii, pălăria în cealaltă — se apropie de Sonia, zîmbind :

— Iartă-mă, domnișoară, te-am zărit prea tîrziu !

— Nu face nimica : mă șterge Pachița ! De unde vii ?

— De la o moșie din apropiere : *cu treburi.*

Sonia dădu din deget :

— Ștefănel ! Ștefănel ! Mă duc cu jalbă la mama !

Ștefănel se întoarse cu vioiciune spre cal, netezindu-i fruntea :

— Cuminte băiatu', cuminte.

...Intrînd pe poartă, fură întîmpinați de doamna Balș, care-i zărise apropiindu-se din cerdac.

— Ușărnico, de unde-mi vii ?

Sonia întinse pumnii plini de flori, ca o ulcică.

— Ai fost la crîng ?

— Firește !

— Vai de mine ! Singură ? !

— ...Și m-am întors teafără !

— Doamne-Doamne ! Ștefănel, ce răspuns ai adus ?

— Ne trimite semințe după-amiază, mamă. Vezi, domnișoară ! urmă Ștefănel dojenitor, către Sonia.

— Ce s-a întîmplat ?

— Nimic ! Îl necăjesc pe Ștefănel !

*

* *

„Ce-am să fac eu *toată* după-amiaza ?“ se întrebă Ștefănel sincer, urmărind pe geam alunecarea silnică a unui nouraș pornit parcă să hotărnicească cerul.

Se întinse pe pat.

— Cum îmi mai pierd vacanța !

Își încreți fața, trecîndu-și palmele peste ochi cu o apăsare ursuză.

...Murmurul albinelor stăpînea tăcerea începutului amiezii ; din ierburi se ridicase în pomi, ca un ghioc cules din valuri și dus la ureche, cu vuietul lor.

Ștefănel își ispiti urîtul, înșirîndu-și bucuriile risipite pe-afară : „Livada... zarzărul... călărie...“ O ușoară tresărire lăuntrică ; alt nimic.

— Ce om sucit mai sînt !

...Își aminti o întîmplare de la școală, din anul trecut : profesorul de limba română avea un băiat, coleg cu dînsul. În ajunul tezei hotărîtoare, pe trimestrul al patrulea, băiatul aflase întîmplător subiectul și-l destăinuise celorlalți în schimbul unei cutii cu bomboane : „Despre Epopee“. Ștefănel stăpînea literatura, mai presus de orice teză. Cei mai mulți dintre colegi, însă, făcură îndeaproape cunoștință cu epopeea și cu eroismul, de-a lungul unei nopți istovitoare. La ora nouă *fără cinci*, profesorul se așează pe catedră : „Veți scrie *Despre Epopee* : aveți un ceas întreg“. Condeiele înfrigurate începură cu : „Epopeea este...“, căci titlul înfrumusețea caligrafic fruntea paginei cu mult înainte de intrarea în clasă : pentru cruțare de timp !... Începură să se audă pălmuirile uscate ale întîielor pagini întoarse în goană ...Ștefănel privea, asculta, medita, dar nu scria nimic : atîta hărnicie se desfășura în jurul său, încît îl cuprinsese lenea. Căpătase nota unu la teza de română, fiindcă nici titlul nu-l scrisese ca lumea. În loc de „Despre Epopee“, scrisese distrat „Epopee la limba română“.

— ...Ca și atunci, gîndi Ștefănel, ascultînd murmurul necontenit de-afară.

Cineva ciocănea în partea mai de jos a ușii.

— Intră, Nuni !

O ghicise, privind neliniștea clanței.

Nuni intră, închise ușa la loc după oarecare luptă cu aceeași clanță și se apropie cu pași mărunți de patul lui Ștefănel. Era gătită : pantofi albi, cu fionguri late ; șosete albe, bine statornicite pe picior ; rochiță scurtă de mătase, tot albă, firește. Mergea cu băgare de seamă, simțindu-și găteala primejduită la tot pasul.

— Ce-i, Nuni ? E ziua ta ?

— Ei !

Fetița zîmbi tainic și recită :

— Tefănel, Sonia te poftește să iei ceaiul la dînsa în odaie, la patru (făcu o pauză pentru respirație), împreună cu *noi.*

Și nemaiputînd înăbuși *vestea,* izbucni :

— Tefănel, este înghețată de vanilie și zahăr ars. Suzica a văzut-o pe Pachița cum învîrtea, urmă ea retoric. Vii, Tefănel.

— Nu pot veni ; mă doare capul : *așa să spui.*

Fetița îl privi nedumerită :

— Cum, Tefănel ? Nu mănînci înghețată de *vanilie și zahăr ars ! ! ?*

— ...

— Lasă, Tefănel, îți aduce Nuni, hotărî fetița, alinîndu-și închipuirea de o așa de mare nenorocire.

După ce plecă Nuni, Ștefănel privi în gol, cîtăva vreme.

— Adică de ce nu mă duc la ceai ?

— Fiindcă n-am chef ?

Și ca și cum casa întreagă i-ar fi devenit deodată străină, dușmănoasă, simți nevoia să iasă cît mai degrabă, să scape de casă.

...Și se furișă afară, cu sufletul Cenușăresei din basmul de demult citit.

*

* *

...Pornind din satul alb, prin pacea asfinţitului, bătaia toacei trecu înainte, răsunînd prin tot văzduhul : paşi de căprioară deasupra cerului...

De ce-au înflorit zarzării ? Se duc la denii ?

*
* *

O furnică lucioasă i se sui pe deget, gîdilîndu-l.

Ştefănel ridică palma încrustată cu ţărînă şi fire de iarbă, privi furnica, încruntat... şi dîndu-şi bine seama cît e de uriaş, se îmbună : turtindu-şi din nou palma pe iarbă, răsfiră cinci poteci îngăduitoare pentru făptura rătăcită.

Cu multă blîndeţe, soarele apuse prin rariştea de nouri albi, a zării.

Pe-acolo cerul ridicat din ierburi se înroşi treptat-treptat, ca toamna crîngurilor de mesteacăn.

*
* *

— Bietul Corbu ! Tare-a mai îmbătrînit !

Ştefănel privi înduioşat cînele negru, care păştea cu resemnare fire de iarbă.

Cînele se apropie de Ştefănel, cu sufletul umed în ochi, şi umil întinse capul, cerşind dezmierdarea sau ocara.

— Tare-ai mai îmbătrînit, Corbule !

*
* *

...Cine ştie unde, un mieluşel cu trupul îmbrăcat în lăcrămioare de lînă, cu mers mîhnit şi şovăielnic de copil în cîrje, behăi.

Şi nimeni, şi nimeni nu întinse mîna să şteargă o lacrimă prelinsă pe genele primăverii. Cine ştie unde...

*
* *

...Şi fiindcă era singur, şi fiindcă era în iarbă, Ştefănel dezmierdă iarba...

Şi iarba îi dezmierdă mînile...

*
* *

...O zi întreagă a trecut domol, luminoasă şi s-a dus pentru totdeauna, cu clipele ei, cu clipele noastre.

Ştefănel rămase pe pămînt în urma zilei, ca un spic suflat de vînt dintr-un car cu fîn de-a pururi dus...

Noaptea ! Vine noaptea !

Poate că-i frig la noapte, poate cade bruma ! Ş-aşa-i de firavă floarea de zarzăr — ş-atît de tînără !

Luna !

Priveşte răsăritul lunii ! Priveşte cum învăluie lumina ei floarea de zarzăr.

Ca o fetiţă care-aşterne şalul ei de lînă albă de pe umeri, pe un copil care s-a dezvelit prin somn, uşor de tot, să nu-l deştepte.

*
* *

— Ştefănel dragă, ce ai ?

— Mai nimic, mamă : mă doare capul.

Doamna Balş se aşează pe marginea patului începînd să alinte, îngrijorată, fruntea lui Ştefănel.

— Slavă Domnului ! N-ai căldură ! Ce-ai făcut după-amiază ? De ce n-ai venit la Sonia ?

— Cum ! N-a spus Nuni că mă durea capul ?

— Ba da, dar am crezut că-s vorbe ! Tu unde ai fost ?

— Am citit în livadă.

— De nu-i fi răcit, Ştefănel ! Cum te doare ?

— Fruntea şi ochii, ştii.

— Nu mai veni la masă ; culcă-te ! Poate c-ai citit prea mult. Vrei să-ţi trimit ceva de mîncare ?

— Nu, mamă... mă culc.

— Să-ţi închid fereastra ?

— Las-o aşa : vine răcoare ; mă învelesc eu bine.

Turnîndu-şi cîte puţin dintr-o sticluţă cu oţet de trandafir, doamna Balş îi netezi fruntea şi tîmplele, răcorindu-i-le.

— De-acum culcă-te ; pînă mîne îţi trece. Şi mai lasă cititul, Ştefănel dragă !

Doamna Balş ieşi fără zgomot, luînd de pe măsuţă paharul cu îngheţată topită : Nuni nu-şi călcase cuvîntul.

...Deşi era întuneric, deşi era singur, deşi minţise, Ştefănel nu zîmbi.

Se simţea convalescent, fiindcă de-a lungul unei amieze de primăvară fusese trist.

*

* *

Un nouraş lunar, albind din zbor înalt adîncul unei fîntîni : visul...

— ... ?

Visul trecuse... De ce-i bătea inima ca în preajma unei fericiri ? De ce-i venea să plîngă ? Îi era dor : de cine ?

...Buzele se deschideau tremurînd, braţele se întindeau cu teamă de amăgire — spre cine ? spre cine ? — şi se deşteptase singur... Deschise ochii : nimeni, întuneric. Închise ochii : nimeni, întuneric.

— ... ?

— ...

... Ochii îi străluciră, inima îi crescu. Şi proaspăt şi plăpînd ca făclia de umbre a unui stînjenel, visul năluci : o lumină albastră care pogora îi chemase ochii. Şi desprinzîndu-se din ea, ca dintr-un nimb, un chip numai gropiţe de zîmbete şi soare se aplecase asupra lui, şi, lung şi blînd, cum ai topi un frag cu buzele, îi sărutase gura... Undeva,

pe o zare umedă, visul se stinse ; sufletul se întunecă... Visase ? Nimeni nu se aplecase asupra lui ?... Atunci pentru cine toată dragostea din el ? Pentru cine, pentru cine dorul și mîhnirile cosite-n rouă ?

...Noaptea era deasă în albăstrimea ei jilavă, ca parfumul liliecilor vineți, după ploaie.

De mult la geam, Ștefănel se aplecă întrebător și trist asupra nopții : visase ! Spre cine să-și întindă mînile ? Pe cine să înduplece ?

...În basmul cu Cenușăreasa, prințul îndrăgostit strîngea în mîni condurul mărunțel, ca un zălog.

*

* *

...Ușa abia scîrțîi. Trecu prin coridor în vîrful picioarelor ; coborî scările ; descuie ușa din față, lăsînd-o în urmă, întredeschisă.

Gravă ca suflarea unui codru, răcoarea sfîrșitului de noapte îl învălui, făcîndu-l să se strîngă în pelerină.

— Ssst, Corbu !

Gudurîndu-se, cînele se luă după el.

Ocoli casa, trecu prin fața grajdurilor, îndreptîndu-se spre livadă. Deschise, săltînd-o, poarta-naltă de nuiele împletite. Vrăbii zburlite zbughiră sfîrîind. Intră în livadă.

— Hai, Corbu !

Închise poarta la loc.

Livada înflorea...

...Prin umbrele nopții, un zarzăr în spume albe se scutură : apusul lunii.

*

* *

Atîta liniște...

Lin, Calea Laptelui curgea pe prundul stelelor : pămîntul îi asculta murmurul, îi simțea răcoarea...

...Dus pe gînduri, Ștefănel netezea în neștire, cu vîrfurile degetelor, zbîrciturile băncii. Își pironise privirile asupra cînelui încolăcit la picioarele lui.

Nu aștepta pe nimeni, nu aștepta nimic !

Ședea pe bancă palid de nesomn, cu ochii încercănați.

În jurul lui, singurătatea veghea singură.

*

* *

...Noaptea se limpezea, adînc străvezie. Abia mai pîlpîia vioriul pe pămînt... Început de luminiș într-o pădure.

O zare suflă argintiu ; noaptea se stinse. În golul fraged, suflarea zării stărui, brumînd, înfiorată...

Pe cîmpii, tăcerea își deschise ochii umezi de rouă, scuturînd o talangă.

Păsările începură să încerce, mirate, fluiere căzute în iarbă, uitate pe crengi.

...Lumina creștea firavă, ca fumul unui foc de vreascuri, pe acoperișul unei case de țară...

*

* *

...Amintindu-și de dînsul, Ștefănel se ridică de pe bancă, înfășurîndu-se în pelerină. Corbu ridică ochii în sus, cercetător.

— Da, Corbule ! Plecăm.

Făcu un pas, doi pași... se opri.

Uitase ceva ?

Se întoarse deodată, privi... își acoperi ochii cu mînile, orbit. Inima se prăbuși în el, ca un mal surpat de ape repezi.

...*Un chip numai gropițe de zîmbete și soare,* desprins, din cerul zorilor, zarzărul în floare îl chema...

— ... !

Cu un avînt în care toate izvoarele copilăriei, slobode, se dezlănțuiră, Ștefănel sări pe bancă, își cufundă fața între crengi și, cuprinzînd-o cu amîndouă mînile pe cea mai plină, o strînse așa de tare, o sărută atît de aprig... încît zarzărul începu să plîngă, albindu-i părul, obrajii, hainele și banca...

*

* *

Zorii ! Zorii !

Tînăra dimineață, cu picioarele goale în rouă și brațele goale pe cer, scutură voinicește, scutură nebunește cireșul nalt al zorilor.

Scutură, scutură cireşe coapte... cad grindini, grindini de mărgean : să aibă toate buzele cireşe şi toate bucuriile cercei.

Zorii ! Zorii !

Soarele ! Cercelul dimineţii !

IV

. . . . . .

— Sonia dragă, ai să-ţi strici mînile, ai să te plictiseşti !

— Nu, nu. Drept că nu. Dimpotrivă, mă distrează !

— Bine ! atunci să te fac gospodină. Suzica, uite cheile : du-te cu ele în iatac, deschide şifoniera şi caută în colţul din stînga al raftului de jos — ascultă ! — vei găsi un teanc de şorţuri ; alege tu unul frumos pentru Sonia.

Suzica se avîntă, mai-mai să răstoarne pe Nuni, care tocmai atunci intră încet, ţinînd cu amîndouă mînile castronul cu migdale opărite.

— Suzica ! o mustră Nuni, încruntîndu-se.

— Lasă, gospodina mamei ! Aşa-s copiii ! Mai bine spune-mi cîte ai mîncat pe drum ?

— Zău că nu, mămăică !

— Fie şi-aşa !... Atunci, tu cureţi migdalele şi iei seama, totodată, să nu mănînce Sonia şi cu Suzica stafidele : da ?

— Ei !

Suzica intră pe uşă, cu şorţul în mînă, ronţăind pe înfundate :

— Mămăică, ai uitat şocolata în şifonieră ! S-o aduc ?

— Bravo ! Ai şi descoperit-o !... Aceea nu-i pentru cozonaci, dar nici pentru botişorul tău !

Intră Pachiţa :

— Cuconiţă, am bătut la uşă, dar n-a răspuns ; să mai bat ?

— Dă-i pace băiatului, Pachiţo ! Lasă-l să doarmă !

— Cuconiţă, oule-s gata : să le aduc ? întrebă de la uşă bucătăreasa.

— Adă-le !

— Ce-i cu Ştefănel ? întrebă Sonia.

— Cred că nu-i nimica. A avut aseară o migrenă şi doarme mai tîrziu : asta nu-i strică.

Sonia abia izbuti să ocolească un zîmbet : Ştefănel bolnav ! ?

Întîmplarea îi dezvăluise o taină, prin crengile zarzărului de la geamul ei : Ştefănel, alergînd în zorii zilei prin livadă, cu pulpanele pelerinei fluturînd în vînt, cu părul cărunţit de flori, ca un copilăros arhanghel de umbră şi de argint, al fluturilor : de unde venea ? Unde-şi petrecuse noaptea ?...

— Sonia, pentru tine.

Mînuţa lui Nuni îi strecură printre buze un miez jilav de migdală.

„Ugub... ugub... ugub..." răsună în dreptul geamului deschis chemarea galeşă de contraltă a unui hulub, urmată de şuieratul picurit al curcilor.

Mărunt-mărunt, degetele Soniei şi ale Suzicăi începură să desprindă codiţele strafidelor. În răstimpuri, Suzica se apleca, obidită, ca o cusutoreasă care tot rupe în dinţi aţa mereu înnodată — şi buzele ei culegeau o strafidă.

Aşezată la loc mai ferit — la poalele feţei de masă, pe un scăunel — Nuni curăţă spornic migdalele : o migdală în farfurie, una în buzunarul şorţului... o migdală în farfurie, una în gură.

*

* *

Galbene, sinelii, roşii, vişinii, violete ; împestriţate, ouăle de Paşti, tolănindu-se uscate pe sugători sau încălecîndu-se lucii în castroane, răspîndeau în sufrageria albă zarva lor colorată de iarmaroc.

— Mor de cald ! Copii, luăm o dulceață cu apă rece ?

— Luăm, luăm !

— Pachițo, ca vîntul !

— Bună-dimineața... bună-dimineața.

Ștefănel intră în sufragerie, aplecîndu-se pe rînd, în fața Soniei, în fața mamei lui, cu obrajii vămuiți din treacăt de buzele lui Nuni, de buzele Suzicăi !

— Cum îți mai este, Ștefănel ?

— A... ! Mi-a trecut ; am și uitat.

— Ia să te văd... ești palid, Ștefănel, tare palid ! Ai dormit bine ?

— 'M ! Așa ș-așa.

Simți că privirile tuturora îl măsurau și că începe să se roșească :

— Au ieșit bine cozonacii ?

— Eiii ! Mai este ! de-abia i-am pus la cuptor ! Nu-i așa ? întrebă doamna Balș pe Pachița care intrase chiar atunci.

— Vai de mine și de mine, cuconiță ! Da' se mai întreabă una ca asta ? S-or dioche, ferească sfîntul !

Ținînd de toarte tablaua de argint, pe care paharele brumau lăcrimînd în jurul chiselei, Pachița se opri mai întîi în fața Soniei.

— De la gheață, duducuță, se mîndri ea.

— Știi că-i tîrziu, mamă : nu mîncăm ?

— Că bine zici ! M-am zăpăcit cu-atîta treabă ! Și ție trebuie să-ți fie foame cu-adevărat ! Hai, copii, repede !

Mînile tuturora forfotiră zorite spre tabla : lingurițele zăngăniră ; aurul de caise al chiselei scăzu ; paharele sunară...

— Pachițo, noi fugim să ne gătim ; tu pune masa ! Hai, copii ! Să vedem care-i gata mai degrabă !

Se răspîndiră spre ușă, glumind.

— Ștefănel, îmi torni apă de spălat pe mîni ?

— Cum nu, domnișoară !

Sonia porni înainte pe coridor, desfăcîndu-şi şorţul ; Ştefănel o urmă.

Intrară în odaie. Sonia îşi aruncă şorţul pe divan, îşi suflecă mînecile bluzei ; întinse mînile asupra ligheanului :

— Cîte puţin. Încetinel.

Degetele Soniei se adunau hazlii : vîrful fiecărui deget avea cîte o scufiţă de vopsea, colorată vioi, ca florile de portulac.

„Ce mîni de copil are Sonia !“ se miră Ştefănel, pe cînd îi turna apă.

— Îl vezi ! Uite... uite-l... Dacă nu te-ai uitat !

Gonit de suflarea Soniei, clăbucul se risipise ca năluca unui puf de păpădie...

Ştefănel surîse îngăduitor.

După ce-şi şterse mînile îndelung, deget cu deget, Sonia se opri în faţa oglinzii, luă flaconul cu levănţică, îşi turnă pe mîni, pe batistă :

— Ştefănel, vrei ?

— Mulţumesc, dar nu mai rămîne nimic.

— Nu te îngriji : mai am ! Ţine palma ; nu aşa !

Întinzînd degetul arătător, Sonia îi împunse glumeţ podul palmei, silindu-l să şi-l cufunde şi să-şi ridice degetele împreunate.

— Aşa. De ajuns ?

— Mulţumesc-mulţumesc !

— Nu da pe faţă. E prea tare. Îndărătnicule !

Cu faţa încreţită de furnicături, Ştefănel se apropie de fereastră, să se răcorească.

O adiere cu miros de faguri, un freamăt spumos îl făcură să tresară : prin arşiţa parfumului de levănţică, simţise adînc dojana blîndă a zarzărului sărutat.

*

* *

Ieşind din sufragerie în urma celorlalţi, Ştefănel zăbovi pe prag : încotro să apuce ? Spre odaia lui, singur ? Spre salon, cu ceilalţi ?...

Nu ştia cum să-şi treacă mai lesne după-amiaza, în aşteptarea nopţii.

— Iar te duci la culcare, Ştefănel ? !

— Nuu, domnişoară ! Veneam spre salon !

Şi în aceeaşi clipă se simţi umilit : nu minţise cum trebuie.

„De ce n-am răspuns : mă duc să citesc la mine !“

Înainte de a intra în salon, se opri nehotărît, cumpănind : „Adică ce-ar fi dacă tot m-aş duce la mine ?... Nu : ar fi necuviincios !“ Şi intră.

*

* *

Storurile lăsate în jos și zumzetul molcom dindărătul lor vesteau o zi văratică, răzleţită printre zilele primăverii.

Pe un divan Sonia fuma, jucîndu-se cu fumul. Buzele ei, dinadins rotunjite, aruncau inele mai mici, pentru degetul lui Nuni, așezată la dreapta ei — inele mai măricele, pentru degetele Suzicăi, așezată la stînga ei.

Fetiţele ţineau socoteala cu glas tare :

— Eu am cincisprezece rotocoale !

— Eu, șaptesprezece !

Degetele lor iscoditoare păreau că se gîrbovesc din ce în ce, sub povara covrigeilor brumării.

— Am cincizeci de rotocoale ! hotărî Suzica, nerăbdătoare, ridicînd degetul spre adeverire.

— Nu-i adevărat, Suzica ! Nu încap atîtea pe un deget ! *Eu* am șaizeci : pe fiecare deget cîte zece.

— Firește, fiindcă tu ai cîte șase degete la o mînă ! adăugă Ștefănel, care urmărise jocul.

— De ce te amesteci, Tefănel ! se oțărî Nuni.

— Lasă, Nuni, tu ai cîștigat ! Drept răsplată ia-mi ţigara și arunc-o în sobă.

Nuni luă ţigara, cu ifos, și se-ndreptă spre sobă, aruncînd Suzicăi o privire cu mult înţeles.

*

* *

— Ștefănel, știi concina ?

— Care concină, domnișoară ? Știu mai multe !

— Cea simplă : cărţile, două puncte ; concina cea mare, tot două ; concina cea mică și treflele, cîte un punct. Iei popă cu popă, damă cu damă ; cu valet iei toate cărţile. Nu-i voie să trișezi, îl amenință Sonia cu degetul.

— Da' noi ce facem ? cerură socoteală într-un glas fetiţele.

— Voi priviţi !

Văzîndu-le că se întunecă, Sonia urmă :

— Adică, staţi ! Am găsit. Tu, Nuni, du-te la mama şi cere-i un pumn de stafide ; tu, Suzica, cere-i un pumn de migdale. Care pe care ? Aţi înţeles ?

...Dintr-o grămadă de cărţi amestecate, Ştefănel începu să aleagă şi să împerecheze cincizeci şi două, pentru concină.

Între timp, fetiţele se înapoiară cu cîte o ceşcuţă de cafea neagră : plină cu strafide, a lui Nuni ; cu migdale, a Suzicăi.

— Strafidele să vie la mine !

Cu ceşcuţa încrustată în pumn, Nuni se ghemui pe divan, îndărătul Soniei. Suzica se aşeză la marginea divanului, lîngă Ştefănel, punîndu-şi ceşcuţa pe covor.

Jocul începu. Sonia dădea cărţile. Ştefănel şi le desfăcu rotat între degete, pe-ale lui.

— Avem fante ! proclamă Suzica.

Cu fantele, Ştefănel strînse cărţile de jos. Suzica le gospodări.

Auzind glasul Suzicăi, Nuni înţelese *ceva,* şi mîncă o strafidă.

Concina cea mare luată de Ştefănel momi cîştigul. Cărţile de lîngă el sporeau necontenit. Bucuria zugrăvea pe obrajii Suzicăi doi mari aşi de cupă, din ce în ce mai aprinşi.

— Sonia, cum stăm ? întrebă Nuni, care nu ştia jocul.

— Răău, Nuni dragă ! Ne bat migdalele !

Nuni oftă şi se tupilă tainic în fundul divanului.

— ...Am cărţile, începu Ştefănel, cu un zîmbet modest. Una, două, trei, patru, cinci, şase, şapte, opt : şi treflele le am ! Plus concina cea mare...

— Nuni, dă strafidele ! porunci Suzica.

— Poftim ! răsună răspunsul resemnat, însoţit de ceşcuţă.

— Nuni !... Să ştii că *te spun* mămăicăi !

Ceşcuţa era goală.

Rîsetele lui Ştefănel şi ale Soniei măguliră zîmbetul lui Nuni.

...Dîndu-şi seama că e foarte bine dispus, Ştefănel se posomorî.

*

* *

Rugată de Sonia, Suzica se aşeză la pian şi începu să cînte un menuet de curînd învăţat pe dinafară...

„...Deseară, după ce se culcă toţi, mă strecor în livadă..."

Gîndul se opri o clipă, îmbătat de presimţirea dragostei, ca nările de-aroma zmeurii...

...Cu şovăiri graţioase şi line lunecări de picături de-a lungul coapselor unei amfore, sunetele menuetului se fugăreau...

„...Mă apropii prin întuneric.. mă aplec pe sub crengile piersicilor..."

Un istovitor tril de privighetoare vesti gîndul aplecat sub piersici : bătăile inimii.

...O pauză... şi-acordurile menuetului se înfiorară sprinten, ca ţîşnirea apelor unui havuz...

„...Şi mă aşez pe bancă..."

Cuminte de atîta fericire, gîndul se lăsă pe bancă...

...Un acord aproape grav... şi sunetele menuetului se risipiră mai zglobii, ca surîsul unei fetiţe de după evantaiul desfăcut.

„Şi stăm pe bancă..."

Ca doi copii îndrăgostiţi fără să ştie, lăsaţi să stea singuri în grădină — şi stînd alături împreună, aplecaţi pe-o carte pe care n-o citesc, ca să fie mai alături... şi fericiţi că vîntul le amestecă şuviţele de păr, dezmierdîndu-i cu sfiala şi parfumul lor — gîndul şi cu zarzărul şedeau pe bancă...

Suzica isprăvi menuetul cu un acord fals şi cu un zîmbet pocăit.

Sonia se ridică de pe divan, îndreptîndu-se spre fereastră.

...Ştefănel deschise ochii şi plecă de pe divan, fiindcă simţise deodată că şedea singur pe bancă.

*

* *

...Asupra zărilor trandafirii şi violete, asfinţitul pogora tremurător, ca roiuri dese de albine pe piersici înfloriţi.

Din zarzării livezii curgea înspre prisacă un rîu de murmure, îngînînd că a trecut o zi de primăvară şi că mierea nouă în faguri e surîsul melancoliei florilor de zarzăr...

*

* *

...Se frămînta în lung şi-n latul odăii, necontenit.

Se oprea în treacăt la uşă, asculta, iar pornea ; se oprea la fereastră, privea, şi iar îşi începea colinda, în lung şi-n lat.

...Trecură paşi pe coridor ; răsunară glasuri, rîsete : se amestecară, se răsfirară, se îndepărtară... Izbituri de uşă, apoi cheile întoarse hotărniciră liniştea de noapte.

Ştefănel stinse lumînarea. Îşi ghemui neliniştea pe pat, aşteptînd încă... Nimeni nu ştia şi nimeni nu trebuia să afle că el se întîlneşte noaptea, în livadă, cu cineva...

Cîte o teamă fără de rost îi închidea ochii, adunîndu-i privirile în el, spre zarzărul de lîngă bancă ; nu plecase, firește ! Ca un fum de tămîie în lumina lunii, zarzărul albea în el. Ce bine-i în odaia Soniei ! Zarzărul e lîngă geam : întinzi mîna şi-l alinţi ; de pe divan îl poţi privi pînă adormi... Oare se culcase Sonia ?... Sonia ! Şi o ne-

dumerire mîhnită îl cuprinse, descoperind că zarzărul iubit din zori n-avea nume...

Singurătatea întinsese buzelor lui un fluier mut.

...Două aripi crunte săgetară larg în dreptul lunii.

Văzduhul se întunecă, pămîntul se mistui. Şi prin prăpastia adîncă, prăbuşirea îngerului negru, blestemat de lună, fîlfîi...

Ştefănel se repezi la geam : se stîrnise furtuna ?

— Nu ! trecuse doar un nour.

Ce spaimă !

Ce uşurare !

*

* *

...Culcată pe pervazul ferestrei, Sonia încercă, apăsînd cu tot braţul, tăria unei crengi. Deşi mlădie, creanga era voinică. Se aplecă mai tare în afară, rezemîndu-şi obrajii, încrezătoare, pe maramele zarzărului.

Tresăriri de aripi, zboruri sperioase, o legănată roire fumurie vestiră cuibul nou, oblăduit de crengi.

Iscodi cu privirea prin livadă : se vedea bine, şi nimeni n-o putea descoperi acolo. În odaie stinsese lumina.

...Închise ochii, îmbinîndu-şi genele cu florile. Clipi. Zîmbi... În răstimpuri limpezi, mlădiţele îi adiau parfumul lor dulce, umed, ca suflări de copii adormiţi.

Desprinse o floare cu buzele ; o alungă cu suflarea.

Culese altă floare, alta, înşirînd mătăniile uşoare de pe braţul crengii.

...Auzi lămurit poarta livezii deschizîndu-se, apoi, paşi. Se dădu îndărăt la adăpostul florilor. Ascultă : paşii se apropiau. Iar se aplecă, pîndind. Îl zărise pe Ştefănel : se îndrepta spre bancă.

Sonia se uită în jos, sub zarzăr : nimeni pe bancă ! Atunci aştepta pe cineva !

Ce ridicase de pe iarbă ? O scrisoare mototolită ?

...Părea o batistă de departe grămăjoara de flori scuturate.

Abia le culese şi le risipi, deschizînd pumnul dezamăgit — şi repede le culese iară ; erau doar florile zarzărului !

Aşa păţea mai demult cu pînea ! Bunica îl învăţa : „Ştefănel, e *păcat* să arunci pînea pe jos..." ...El uita povaţa bunicii şi arunca rămăşiţele de la masă, oriunde se nimerea : pe-afară, după vrăbii ; prin odaie, după muşte. Şi cum le vedea împrăştiate, îşi aducea aminte, se temea de mînia Cerului, şi se trudea să adune de pe jos ceea ce risipise în joacă, fără socotinţă !...

. . . . . .

...Un fulger violet înflori şi se scutură pe zare, ca o uriaşă tufă de lilieci nervoşi. Pămîntul începu să miroasă a ploaie.

...Ştefănel îşi aminti cu mirare avîntul care-l aruncase în crengile zarzărului.. fericirea din zori...

Întinzînd mîinile reci, cuprinse o creangă, o aplecă spre el... tot mai încet... şi îi dădu drumul, neştiind ce să facă cu ea.

Ce se întîmplase ? Se înstrăinase de zarzăr ?

Cu o înfrigurare deznădăjduită, închise ochii, căutînd, chemînd, cerşind : zarzărul, visul, zarzărul...

Dar înlăuntrul lui, un orb buimac întindea mînile în neştire, şi pe mînile lui cădea întuneric, obidă.

O zare se cutremură, gemînd înăbuşit. Orbitoare lumini de fulger viscoliră cerul. Şi la lumina lor biciuitoare, Ştefănel se simţi atît de singur, atît de părăsit, încît mînile i se împreunară de la sine, fruntea i se aplecă şi începu să murmure, cu negrăită umilinţă, rugăciunea amarului lui : să se îndure de el ; să nu vie încă furtuna ; să-l mai lase lîngă zarzăr ; să nu i-l scuture, săracul! Şi

să aibă milă de el, şi să-i dea îndărăt dragostea lui — măcar o clipă să i-o dea îndărăt !...

De-a valma, fulgerele desţeleneau noaptea : cînd negre, cînd vinete, cînd sure...

Ierburile tremurau ; cînd palide, cînd negre.

...Din funduri căscate — rupînd în dinţi zăbala unui trăsnet — un vînt porni în goana mare, prăvălindu-se bubuitor pe o zare spartă.

Şi vînturile toate se dezlănţuiră : cînd palide, cînd vinete, cînd sure...

Miresme crude alergau tîrîte-n vînturi.

Se apropia.

Şi deodată — cu sîngerii şi zvîcnitoare vine de trăsnete — năprasnica inimă neagră bătu, bătu, bătu...

Ploaia !

— Ştefănel ! Ştefănel ! Sai repede pe geam !

Tresări.

— Ştefănel, degrabă !

Boabe reci îi ciuruiau tîmplele.

Petele albe se învolburau în pîlpîirea fulgerelor, ca fulgii deasupra unui măcel de lebede.

O răsucire, un salt şi, sfărîmînd în picioare spaima florilor, intră în zarzăr.

O creangă îl zgîrie : o frînse.

Din zborul florilor, o smucitură îl aruncă pe marginea ferestrei. Cuprinzîndu-l de mîini, Sonia îl trase înlăuntru. Abia mai avu răgaz să închidă geamul pe pumnii ploii.

— Duducuţă ! Duducuţă !

— St, Ştefănel ! şopti Sonia, punîndu-i mîna pe gură.

— Scoală, duducuţă ! Dă-mi drumul să-nchid geamul.

— L-am închis, Pachiţo. Te poţi duce liniştită.

Ştefănel făcu doi paşi şi, ameţit, se aşeză pe covor la marginea divanului.

— Ştefănel, nu ţi-e bine ?

— ...

La lumina fulgerelor, petalele-i sclipeau în păr, pe haină, ca o lunară zale sfîşiată.

Sonia îngenunche cu faţa spre el, punîndu-i mînile pe umeri :

— Uită-te la mine, Ştefănel : ce ai ?

— ...

I se învălmăşeau în minte vîrtejuri repezi, frînte : zarzărul, Sonia, visul, furtuna, levănţica...

Cuprinzîndu-i capul, de sub bărbie, Sonia îl înalţă spre ea... Doi ochi mari, mari, şi genele iute se plecară.

Strîngîndu-şi deodată tîmplele cu pumnii, Ştefănel începu să tremure de hohote înăbuşite.

— Hai, Ştefănel ! Lasă, Ştefănel !

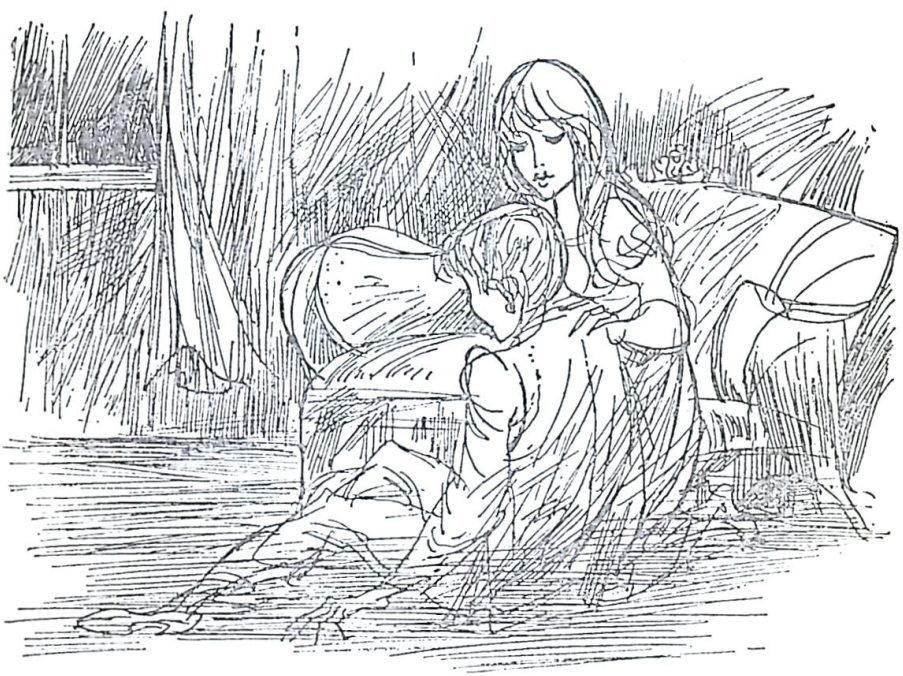

...Lacrimi rotunde îi înstrugurau obrajii, se strîngeau spre bărbie, de unde picau grele.

— Eşti băiat mare, Ştefănel !... *Te-a uitat, n-a venit !* Nu-i nimica. Asta trece.

Mînile Soniei îi învăluiau fruntea, tîmplele. Mînile Soniei îl dojeneau, îl mîngîiau...

Şi el plîngea, plîngea ca să-l aline încă un chip numai gropiţe de zîmbete şi soare.

Osteni stînd în genunchi. Se aşeză pe covor, lîngă Ştefănel, sprijinindu-se de divan.

Cuprinzîndu-i vîrful degetelor, cercă să-i descopere obrazul. Îşi simţi mîna culeasă de mînile umede, lipită de obrazul ud : i-o lăsă.

Căzînd, un tunet bubui deasupra casei : geamurile se cutremurară.

Sonia tresări înfricoşată, trăgîndu-şi mîna ; cu ea îşi aduse pe piept capul lui Ştefănel : îl păstră.

Curgeau şuvoaiele ploii duduind pe acoperiş, ropotind în geamuri, sfîşiindu-se departe, cu şuiere sirepe de codri îndîrjiţi...

— Ţi-a trecut, Ştefănel ?

Se strînse mai tare în pieptul Soniei, copilăreşte : să nu-l alunge !

Florile de zarzăr încălzite în părul lui miroseau proaspăt.

I se păru Soniei că în braţele ei înflorise o creangă de zarzăr. Cu blîndeţă îşi încolăci braţele goale în jurul grumajilor supuşi.

Ştefănel îşi ţinu răsuflarea.

Inima Soniei îi zvîcnea în urechi, pe tîmple, pe inima lui, ca o ploaie de vară...

*

* *

Cîntecul streşinilor, cîntecul crengilor...

Cu fluierul pe buze, luna cînta frăgezimea primăverii după ploaie.

Încercănaţii ochi de cicoare ai seninului visau.

*

* *

...Prin somnul lui uşor, sărutarea căzu ca o garoafă într-o fîntînă... Înfiorat, deschise ochii : visase ?

Mîna Soniei îi acoperi ochii :

— Dormeai aşa de frumos !... Mai plouă ?

...Sonia descuie uşa, o deschise cu încetul ! înaintă pe coridor în vîrful picioarelor... Ascultă : tăcere — toţi dormeau. Înapoindu-se în odaie, un val umed îi răcori obrajii aprinşi, îi spulberă şuviţele de păr.

— Unde eşti, Ştefănel ?

— ...

Zvîrlită de afară, prin geamul deschis, o creangă de zarzăr căzu pe covor, risipindu-şi florile şi picăturile de ploaie...

V

— Bună-dimineaţa, domnişoară, îngînă Ştefănel, aplecîndu-se în faţa Soniei.

Şi în adîncul sufletului — ca pe o iconiţă de lemn sfînt atîrnată cu un lănţujel pe căldura pieptului gol — Ştefănel simţi numele pe care buzele nu-l rostiseră.

— Sonia, mai fă-mi un castel ! Vezi ce-ai făcut, Tefănel !

Jalnică, Nuni arătă ruinele castelului de cărţi de joc, nimicit din greşeală de Ştefănel.

— Lasă, Nuni, că-ţi fac eu !

Luînd înaintea Soniei, care tocmai vroia să se aplece, Ştefănel se aşeză alături de Nuni pe covor şi strînse căr-

ţile împrăştiate, laolaltă. Apoi, sub ochii neîncrezători ai fetiţei, închipui din două cărţi — iscusit sprijinite una-n alta — un cort, pe care-l întări cu alte două cărţi proptite de pe lături. După multă migăleală, castelul începu să se înfiripe.

Ştefănel se înfierbîntase.

— Nuni, mai adă-mi o pereche de cărţi ! Să vezi ce frumos ţi-l fac !

Nuni plecă, umblînd cu sfială, de teamă să nu tulbure bicisnicele ziduri.

Rămînînd numai cu Sonia, Ştefănel se grăbi să îndrepte o carte cam şubred aşezată. Castelul leşină... şi rămase turtit.

Sonia începu să rîdă :

— Fugi, Ştefănel ! Nu te pricepi ! Lasă-mă pe mine !

Se aşeză pe covor alături de el.

Vroi să şi înceapă, dar o supăra părul.

Cuprinzîndu-şi cu amîndouă mînile buclele care îi năvăliseră pe obraji, le grămădi îndărăt, după urechi... năvăliră la loc, atîrnîndu-i pînă pe grumaji, ca cercei rotunzi şi grei de abanos şi de mahon.

— Cum a putut oare *Meşterul Manole* să zidească în mănăstire pe iubita lui ? se întrebă pe sine dragostea lui Ştefănel.

*

* *

Veni şi Suzica să privească. Mai dărîmă şi ea castelul, cu o făţarnică suflare dinadins :

— Nu eu, Nuni ! Zău că bate vîntul !

Sonia îl începu din nou, născocind o temelie mai trainică.

— Păcat că n-are geamuri ! oftă Suzica, cu gînd să necăjească pe castelana Nuni.

— Tu nu vezi că are ! ? îi răspunse Nuni îndată. Numai că-s storurile trase, fiindcă bate soarele. Sonia dădu dreptate lui Nuni. Întorcînd pe față una din cărțile laterale :

— Cum nu, Suzica ! Se poate să n-aibă geamuri ! Uite un Fante care tocmai stă la geam.

Și așezînd tot pe față un zece de cupă din mînă :

— Privește. Vezi coșul cu cireșe din cămara castelului ?

Suzica se dădu bătută.

În jurul Soniei, încetul cu încetul se adună și lumini de soare și liniște, blajină liniște de covor bătrîn. Fetițele urmăreau cu luare-aminte sporul clădirii. Zburdălniciile izgonite ciripeau la geamuri...

Sprijinit într-o mînă, Ștefănel respira pe furiș părul Soniei, privind cu părere de rău desăvîrșirea castelului rîvnit de Nuni. Abia începuse, și iată că se și apropia de sfîrșit fericirea lui de levănțică.

*

* *

Pachița se ivi pe prag, cu vorbe, tulburînd pașnica micime a celor de pe covor.

— Vă poftește cuconița la dejun.

Ce repede trecuse dimineața !

— Ștefănel, mi-am uitat chihlimbarul în salon ; adă-mi-l, te rog !

Se întoarse în salon, luă șiragul. Sonia îl aștepta pe coridor.

— Poftim... domnișoară.

Un zîmbet lăuntric învioră ochii Soniei.

— Ștefănel, de ce nu-mi spui pe nume ?

— Fiindcă...

Și se înroși.

Cum să-i spuie că numele ei era o taină pe care n-o putea destăinui, ziua, în fața tuturora !

*

* *

Aromă trîndavă a căldurii de cuptor mirosul cozonacilor domnea în sufragerie.

După ce se așezară în jurul mesei, doamna Balș se îndreptă spre bufet și cu oarecare solemnitate glumeață ridică fața de masă, descoperind crîngul castaniu și puhav al cozonacilor proaspeți.

— Cum îți par, Sonia ?

— Strașnici !

— Mămăică, dă-mi-l pe-al meu !

— Și mie, mămăică !

— Bine, Nuni, da' tu nu știi ce păcat mare e să mănînci cozonaci în săptămîna Patimilor ?

— ...Am să fac mătănii, mămăică !

Neștiind să se împotrivească, doamna Balș luă din fruntea cozonacilor pe mezinul lor și-l dădu lui Nuni.

— Iaca și ție, Suzica.

Suzica luă în primire pe gemenul bosumflat al celui dintîi, ciupindu-i egreta de migdale de pe boneta brună.

— Sonia, și pe tine te-am pus în rîndul copiilor : îl vrei acum ?

— Mulțumesc, nu ! Eu îs cuminte... și mă înfrupt din păcatul lui Nuni.

— Dar tu, Ștefănel ?

— Nici eu, mamă.

La masă, Ștefănel își avea locul între Nuni și Suzica. Își lăsase cozonacul să stea lîngă al Soniei.

*

* *

După prînz, Ștefănel intră la el în odaie și rămase acolo.

Sonia se plimba în livadă cu mama lui și cu fetițele. Sonia era a celorlalți, după-amiază. De aceea el venise în odaia lui : mîhnit ? Nu. Dimpotrivă.

Și-n el era o livadă și o bancă, pe care așteptarea scutura flori tinere.

*

* *

— Zarzărul...

Cum murmuri numele unui copil, care ți-a fost tovarăș bun de joacă și nu-ți mai poate fi prieten, căci a rămas copil — și nu mai ești... și-ți pare rău că te desparți de el, și-ți pare bine că ești mare...

*

* *

...Își aminti — și surîse unei uitate dimineți de primăvară... Fugea prin livadă, fugărindu-și cercul. În toiul alergăturii, de după trunchiul unui piersic, zarzărul îi răsărise în față atît de înflorit, încît, mirat, scăpase cercul din mîni : niciodată nu văzuse atîția fluturi strînși laolaltă. Era ca într-un basm : toți fluturii livezii învăluind zarzărul, gata să-l ducă în nouri.

Dintîi chibzuise să-i sperie, azvîrlind în crengi bețișorul cu care-și mîna cercul. Apoi se hotărîse să prindă cît mai mulți. Se apropiase tiptil, se suise pe bancă, întinsese mîna către crenguța cea mai joasă — și... în loc să prindă și să sperie fluturii, scuturase flori !

Cîți ani avea pe-atunci ?... Cinci ani ?... Alunga cercul, prindea fluturi...

Zîmbi... Era ora lecției de pian...

În loc să se ducă în salon, unde îl aștepta pianul deschis și mama, se cățărase în zarzăr cu praștia în mînă, cu buzunarul doldora de pietricele.

Fugise, fiindcă nu-și învățase lecția. Așa se întîmpla primăvara.

Mama îl strigase pe-afară, prin odaia lui. De unde să-i treacă prin minte că el era în zarzăr !

Ora lecției de pian trecuse ușor. Dar isprăvise și pietricelele și pe deasupra se temea să nu fie pedepsit.

Şi o albină binevoitoare îl înţepase în deget, scăpîndu-l, o săptămînă încheiată, de lecţii de pian şi de mustrări.

...Se înroşi : sărutase zarzărul... Era naiv pe *atunci !*

Se înroşi mai tare : cu cîtă uşurinţă, cu cîtă nepăsare rupsese o creangă înflorită !... O dăruise Soniei. Zîmbi...

Se întrebă : ce-ar face dacă ar trebui să aleagă între Sonia şi zarzăr ? Ar tăia zarzărul ca să rămîie Sonia mereu la ei ?

— Aş ruga-o frumos pe Sonia să-l îngăduie la fereastră, — şi Sonia l-ar cruţa.

— Bietul meu zarzăr !

O carte de basme cu poze stîngace, citită în copilărie şi aruncată şi uitată într-un colţ, pe care-o mai deschizi o dată, răsfoind-o îndelung cu înduioşare, fiindcă în foile ei ai ascuns şi ai găsit întîia scrisoare de dragoste.

*
* *

De cînd o iubea pe Sonia ?

Străbătu noaptea furtunii, noaptea visului, îmbinate una în alta : trecu înainte.

Din flori în flori, din flori în muguri, străbătu împrimăvărarea zarzărului ; trecu mai departe.

...Cît de dragă-i era Sonia !

Înotătorul care spinteca împotrivirea rîului, înălţîndu-şi braţele spre soare, se răsuci... şi, cufundîndu-se, din nou, se lăsă dus de goana revărsării apelor...

*
* *

...Chiuie primăvara prin lumini tomnatice.

În crama zării de apus, scuturîndu-şi chica roşcovană, soarele arămiu la trup calcă apăsat, strivind puternic

ciorchine umbroase de coarnă : must vișiniu — rumene clăițe de busuioacă : must ruginiu.

Și noaptea desculță vine de departe, din vii roditoare, din viile lunii, cu brațele pline de struguri brumați de argint și viespi pofticioase de aur.

— Gheorghe, vra să zică ne-am înțeles. Mîni dis-de-dimineață mi-l aduci pe Roibu la scară.

— Da, cuconașule.

— Vezi să fie bine potcovit.

— N-ai teamă, cuconașule ! Am eu grijă de toate.

— Gheorghe, și încă ceva : dacă vezi că întîrzii, trimite-o pe Pachița să-mi bată la ușă. Nu uita ! Ține-o tu din scurt. Noapte bună.

— Sărut mîna, cuconașule.

Ștefănel se grăbi spre casă, îngîndurat...

Trebuia neapărat s-o vadă pe Sonia înainte de culcare ! Trebuia neapărat să-i vorbească... să-i spuie... Ce să-i spuie ?

Se opri sperios pe scara cerdacului, din față, mai-mai să se întoarcă îndărăt. Dacă-i răsărea Sonia deodată, în față ? Ea singură cu el ! Ce i-ar fi spus ? I-ar fi spus... i-ar fi șoptit din toată inima : „Sonia !“ — și-ar fi fugit... Dar nu se arăta nimeni în cerdac !

Intră în casă. Prin coridor era întuneric. Se opri. Ce copil era ! Dacă i-ar fi ieșit Sonia înainte, i-ar fi luat mînile, i le-ar fi strîns aprig — cum strîng marinarii, în preajma plecării pe mare, mînile iubitelor lor — și i-ar fi spus, privind-o drept în ochi :

— Sonia ! eu plec mîne dimineață ! *O zi întreagă* o să fim despărțiți...

Și-ar fi simțit atunci mînile ei îndurerate de strînsoarea nemiloasă.

Dîndu-și seama de sălbăticia lui, Ștefănel își mușcă buzele pînă la sînge și dezmierdă — neîndrăznind să le sărute — ca pe niște aripioare de flutur bolnav, mînuțele vătămate de închipuirea lui...

— Cine-i ?

— Vai !... Cum m-am speriat, cuconaşule !

— Tu erai, Pachiţo ?

— Of ! eu eram !

— ...Pachiţo, dumnealor s-au culcat ?

— Numai duducuţele cele mici ; cuconiţa şi cu duducuţa se plimbă afară.

Ştefănel respiră adînc şi intră în salon.

Se întinse pe divan de-a dreptul, fără să mai aprindă lampa, cuminţit ca după o primejdie... în aşteptarea alteia.

*

* *

— De ce nu se culcă mama ?

Nu mai veneau ; nu mai veneau.

Măcar o clipă s-o zărească ! Să-i spuie doar bunăseara ! S-ar fi mulţumit şi cu atîta !... Să n-o mai vadă pînă mîne seară !

Se sculă de pe divan. Lipindu-se de uşa salonului ascultă... Nu mai putea gîndi nimic. Începu să numere, fărămiţîndu-şi zbuciumul în numărătoarea tăcută.

Ca un ceasornic de nisip :

— Una, două, trei, patru, cinci...

Uniform, migălos, monoton.

...Portiţa cerdacului scîrţîi ; se auziră paşi pe coridor — un glas :

— Pachiţo...

— Dacă nu ies din salon, i se întîmplă Soniei o nenorocire, se îmbărbătă Ştefănel.

Deschise uşa.

— Aici erai, Ştefănel ! N-ai văzut-o pe Pachiţa ?

— Nu, mamă : ai nevoie de ea ?

— Da — adică nu ! Du-te tu atunci în livadă şi du-i Soniei paltonul. Eu mă culc... Stai, Ştefănel ! Unde te duci ? N-ai auzit ce ţi-am spus ? *Du-i Soniei paltonul.*

— A ! da ! !... Unde-i paltonul ?

— Unde vrei să fie ? În cuier, Ştefănel !

...Smulse un palton din cuier şi, abia înfrînîndu-şi pornirea de fugă, ieşi din casă. Odată afară, o luă la goană. Se opri la intrarea în livadă, sprijinindu-se de poarta deschisă, cu suflarea tăiată : iar se temea ! Simţind paltonul de pe braţ, îl strînse mai tare, ca braţul cuiva care-l putea ocroti.

— După cine fugeai, Ştefănel ? îl întrebă Sonia pe neaşteptate.

N-o auzise apropiindu-se.

— M-a trimis mama...

Întinse paltonul.

Sonia îl luă, îl desfăcu, privindu-l cu tot mai multă nedumerire şi, nemaiputîndu-se stăpîni, începu să rîdă, să rîdă...

— Mie mi l-ai adus ?

Era paltonul Suzicăi.

— ...Nu te mai osteni degeaba, Ştefănel ! Mă duc eu... să mă culc. Noapte bună. Tu mai rămîi.

Ştefănel încleştă pumnii, împlîntîndu-şi unghiile în podul palmelor ; îşi pironi ochii în pămînt şi surghiuni din el răsunetul paşilor care se depărtau.

Ar fi vrut să-şi zvîrle inima ca o piatră după Sonia : s-o lovească.

„*Tu mai rămîi*". Da ! Rămînea : livada era a lui ! Putea să stea şi singur în livadă, de-a lungul unei nopţi întregi, fără de poruncă batjocoritoare — de dragul livezii !

Şi singur, fără ţintă, plecă dincolo, despărţindu-se de locul umilinţei.

...Îngrămădiţi unii în alţii, iezii, coborîţi din stîna lunii, dormeau cu botul în ierburi... Chipuri de umbră cu ochi verzi, în glugi de flori — prunii şi cireşii păstoreau turmele lunii.

Desfăcîndu-şi haina şi cămaşa, şi ţinîndu-le în lături cu mînile, Ştefănel grăbi pasul. Răcoarea îi sufla de-a dreptul în pieptul gol.

Mai tăioasă, mai aprigă ar fi vrut să fie răcoarea nopţii : să-l nimicească.

S-ar fi dus aşa, cu pieptul gol, cu capul drept, pînă în faţa Morţii şi, închinîndu-i-se, ar fi stat să-i sufle şi să-i stîngă ea flacăra roşie din piept.

Şi-n urma lui să sufere toţi — şi Sonia.

...Şi se trezi lîngă zarzăr.

Cînd plînge un copil, cu capul în pernă înăbuşit — să nu-l audă şi să nu-l ştie nimeni... şi cînd îl descoperi îngenuncheat pe patul lui, făcîndu-şi rugăciunea, cu faţa plină de lacrimi şi ochii plini, nu-i trist ?

Banca şi iarba erau albe de flori : din crengi se prefirau florile, şiroaie încete, fără de vînt. Atîta singurătate şi tăcere !

Ştefănel îşi încheie hainele, se alipi de trunchiul zarzărului... şi, fără mînie, începu să plîngă.

...Lumina lunii abia adia — albă... viorie... albă — în perdelele străvezii.

Sonia dădu la o parte perdelele cu dosul palmelor, cum despici o undă, şi se culcă de-a lungul pervazului ca pe un mal.

Noaptea întindea peste toate o lene de apă limpede, în care se stingeau plîngînd zorii argintii ai florilor de zarzăr şi mijeau înfiorați zorii fragi ai florilor de piersic.

...Să-ţi culci pe noapte trupul gol, ca pe o apă, să ţi-l mlădii... şi să te tot duci... şi să te tot ducă...

...Ştefănel îşi şterse ochii, ca să nu mai plîngă.

Zarzărul făcea un alb descîntec pentru mîhnirea lui : lunecau din crengi, lucind, florile, şi se stingeau în ape albăstrii...

...Căderea unei stele îi aplecă ochii spre zarzăr.

Căderea florilor îi călăuzi privirile spre Ştefănel.

— Plînge ?... Plînge ! Din pricina mea ?... Din pricina mea !

Un copil plîngea la geamul ei. Cu o singură vorbă, fie dojană, fie orice, l-ar fi alinat.

Respirînd aroma de lacrimi a nopţii, îşi plecă zîmbind capul într-o parte şi privi...

Crude şi fermecătoare, mînile primăverii iroseau zarzărul, picurîndu-l floare cu floare, cum storci un fagur plin de dragul belşugului.

VI

...Pulberi palide !... raze frînte... scînteieri aurii... viscoliri blonde... fumegări chihlimbarii : soarele.

Așa răsări soarele care pesemne se rostogolise prin lanul de cicoare al cerului.

Roibu răscolea pămîntul umed, măcinînd salturi.

Împărtășindu-i neastîmpărul, Ștefănel îl îmbie, lovindu-l cu mîna :

— Hai, Roibule !

Trecură poarta în trap învălurit. Roibu încordă capul. Copitele ropotiră ; țărna roi.

Înălțîndu-se în scări, Ștefănel întoarse capul spre geamurile îndărătul cărora dormea Sonia.

Fără voie, smuci dîrlogii.

Roibu cabră nechezînd, ca săgetat de viforul unui galop dezlănțuit spre casă, și îndîrjit se năpusti.

...Scăpărînd albine, de o parte și de alta a drumului, livezile se întreceau în goană de argint.

*

* *

„...Eu, slavă Domnului, sînt voinică.

Toate bune, numai pe tine de te-aș ști înzdrăvenită de-a binelea ! Caută de te îngrașă, Sonia ! Hrănește-te cîte puțin, de mai multe ori pe zi ; stai cît mai mult afară, la soare ; nu te osteni din cale-afară cu pianul ; și mai lasă fumatul : asta-ți strică pofta de mîncare !

Mult mi-ar tihni să te știu măcar o lună la țară. Atîrnă numai de bunul tău plac : Zoe te iubește și te răsfață, desigur, ca pe copiii ei..."

— Duducuță...

— Intră, Pachițo.

— Duducuță, întreabă cuconița dacă vrei mata să mergi cu dumneaei pînă la tîrg după cumpărături ?

— Da. Spune că merg... Adică... știu eu ! Poate să m-aștepte ?

— Cum nu, duducuță ! Mai este vreme berechet ! Nici n-au pus caii la trăsură !

— Bine, Pachițo ! Atunci pregătește-mi repede baia.

— Îndată, duducuţă !

Zăbovind dezbrăcată, pe marginea divanului, Sonia se grăbi să isprăvească scrisoarea, căutînd totodată să-şi nimerească papucii cu vîrful picioarelor.

„...Doctorul se interesează statornic de sănătatea ta : ce om cumsecade ! Îţi trimite multe complimente şi urări de sănătate ! Ai putea să-i scrii măcar un rînd de mulţumire !

Nu uita să transmiţi Zoei, din partea mea, cele mai bune urări de sfintele sărbători.

Ce mai fac fetiţele ? Am pregătit pentru ele o sumedenie de jucării, între care două păpuşi înzestrate de mîinile mele cu toate cele trebuitoare. Nu mă încumet să le expediez prin poştă : mă tem că s-or strica. Dacă vine încoace vreun om de la moşie, îndreaptă-l pe la noi, să-i încredinţez pachetul. Tot prin el scrie-mi cam ce socoţi că i-ar face plăcere băieţelului. Îţi spun drept că nu ştiu ce să-i cumpăr.

Sărută pe toţi din partea mea. Pe tine te sărută cu multă dragoste,

Mama."

Rîndurile dinspre sfîrşitul scrisorii treziră treptat pe obrazul Soniei un zîmbet, curmat de îndată de o îngîndurare posomorîtă. Se ghemui pe divan, ţinîndu-şi bărbia în mîini...

— ...Nu, nu... trebuie să plec numaidecît : *trebuie.*

— Gata baia, duducuţă.

— Pachiţo...

— Poftim ?

— Pachiţo... eu plec !

— Unde, duducuţă ?

— Acasă.

— Cum asta ! Rîzi de mine, duducuţă ! Doar acum ai spus că mergi la tîrg ?

— Nu... nu mai pot merge ! Trebuie să plec... mă cheamă de-acasă... e bolnavă mama. Du-te şi spune cuconiţei că mă cobor îndată... Hai, Pachiţo ! Doară nu mă duc la moarte !

— Iaca mă duc ! Dar ştii una, duducuţă ? Tare m-am deprins cu mata : are să-mi vie greu.

— Ce să fac ? ! Dacă trebuie ! Şi mie-mi pare rău, Pachiţo !

Pachiţa ieşi.

Sonia se opri în mijlocul odăii, dusă pe gînduri...

...Părea că priveşte ochii unei căprioare care-şi frînsese picioarele venind spre ea.

*

* *

Zvîcneau copitele agere, scăpărînd.

Grindina trapului bătea drumul de-a lungul, stîrnind pulberi.

Una cu trupul calului, Ştefănel privea zarea, neclintit, poruncindu-i să vie înspre el, să se apropie mai repede aşa cum porunceau pe mări şi oceane chipurile săpate în prora străvechilor trireme...

...Plute de vînt, umbrele norilor lunecau pe linul cîmpiilor... cîrmeau... şi se pierdeau sorbite în livezile satelor...

— Sonia !

Ca o rîndunică avîntată din inima lui : Sonia...

...La o cotitură, sprinten ca saltul de zvîrlugă dintr-un salt de val, verde, un plop izbucni, se mistui...

...În goană săltată intră ; în goană săltată ieşi, lătrat de cîni.

Satul vuia, vuia, de parcă s-ar fi prăbuşit prin sat, turburat, clopotul bisericii...

Un șuier lung.

Cu soare-n geamuri, fumegînd, cu roțile de-a rostogolul, trenul venea. Părea că șarpele de beznă și funingine al tunelelor, izgonit, fugea, cu lancea soarelui sfărîmată în coaste.

Ștefănel încreți fruntea : bariera lăsată îi stăvilea drumul.

Roibul scutură capul, sforăind.

Așteptară ca pe-o punte pe sub care, vijelioasă, goana lor îi îndemna mereu.

...Un soldat scuipă o sămînță... un copil scoase limba... un domn își îndreptă ochelarii... un frînar își aruncă țigara... un chip...

— Sonia !

*

* *

Nuni adormise pe un colț de divan, strîngîndu-și păpușa la piept.

Păpușa nu plînsese, dar căzuseră lacrimi darnice și pe obrajii ei. Obrajii păpușii erau la fel cu ai lui Nuni : rotunzi, îmbrobonați și aprinși.

În odaie nu mai era alt nimeni, decît plecarea Soniei și somnul lui Nuni.

Fusese și un zarzăr înflorit la geam : acum — ca rochia de mireasă a unei străbunice, mîncată de molii într-atît, că o suflare îi spulberă mătasa uscată, cu dantelele prăfuite, atîrnînd ca pînza de păianjeni vechi.

Florile veștede răspîndeau o melancolie de veac mort prin geamul deschis asupra lor, ca un capac de cufăr cu vechituri și amintiri...

O lacrimă izbuti să alunece din colțul umbrit al genei, pînă la colțul gurii.

Nuni adormise suspinînd. Prin somn, rînd pe rînd, suspinele se potoliseră. Doar cîte unul se mai răzlețea...

trecea... și suflarea lui Nuni curgea mai departe, liniștită, ca un izvor care-a sălțat peste un vreasc.

Apusul soarelui tremură prin zarzăr și intră în odaie.

O lumină aurie prăfui luciul oglinzii.

Sfinții se coborîseră de pe icoane, să-și privească în oglindă bătrînețele de aur.

Nuni visa...

Brațele ei se îndreptară. Păpușa căzu pe covor... și fiindcă nu mai era culcată, deschise ochii pe jumătate : numai degetul lui Nuni ridica de-a binelea pleoapele păpușii.

Deschise ochii. Clipi, clipi... și, văzînd că păpușa căzuse, începu să rîdă :

— Ai căzut, Puşo ! Dacă nu stai cu Nuni !

Adormise plîngînd, se deșteptase rîzînd, ca o crenguță de piersic înflorită prin somn.

Nuni privi cu smerenie flaconul cel frumos : Sonia i-l dăruise ei, aproape plin.

Își aduse aminte cît de rău îi părea că Sonia plecase : da !... dar acum avea flaconul *ei* cu levănțică.

Turnîndu-și cu multă băgare de seamă puțintică apă din flacon, își umezi amîndouă palmele ; apoi își umezi și părul cu ceea ce rămăsese pe mîni ; pe urmă și le șterse de rochiță : așa făcea și Sonia.

— Suzica n-are parfum !

Nuni dezmierdă flaconul, și, uitînd de păpușă, ieși grăbită din odaie, ducîndu-se să închidă în dulăpiorul ei *ceea ce nu avea Suzica !*

În încăperea deșartă, păpușa uitată pe covor — cu brațele țepene și ochii pe jumătate deschiși — nu putea să plîngă.

*

* *

Un zumzet tot mai pierdut, mai depărtat, tremura deasupra înfloririlor.

Şerpuind răsfirate pe seninul încă luminat, cîrduri călătoare intrau în primăvara nouă.

Înserarea mijea.

...De dincolo de zare, soarele scăpase un zmeu făcut din stînjenei prăfuiţi de polen : se spulberau petale vinete, albastre, viorii ; slăbea murmurul zbîrnîitoarei ; şi vîntul despletea şi împletea în voie cozile slobode...

*

* *

...Cum şi-ar fi schimbat trupul şi sufletul, cu zarzărul de lîngă el ; aşa veştejit cum era !

Să fi rămas el în livadă pentru totdeauna — şi zarzărul, în locul lui, să se ducă la şcoală... să aibă părinţi, surori... să se cheme Ştefănel... s-o iubească pe Sonia...

Şi cu banca ar fi schimbat !

Legănat de vînt, geamul scîrţîi.

Ştefănel întoarse capul, privi printre crengi către odaie... plecă iar capul spre pămînt, mai abătut.

Încăperea pustie intrase în sufletul lui : simţea acu' delaolaltă că Sonia plecase şi florile se trecuseră — nimeni în odaie, şi zarzărul la geam...

Oare zarzărul putea fi înduioşat ?

Dacă ar fi fost el zarzăr, cîtă milă ar fi avut de Ştefănel, şi cum ar fi duşmănit-o pe Sonia.

Nu, nu... şi cîtă nepăsare ar fi avut pentru Sonia !

O minge-i căzu pe umăr, săltă pe bancă, şi de acolo căzu drept în braţele lui Nuni care, oprindu-se dintr-o dată, răsări înflorită la capătul alergăturii ei.

— Tefănel ! Tefănel ! Nu ştii !? Şi Nuni merge deseară la Înviere !

— Lasă-mă, Nuni !

Fetița ridică sprîncenele mirată.

Dumerindu-se că-l supărase, se apropie de el și, împăciuitoare, începu să-i dezmierde mîna.

— N-am dat înadins : din greșeală ! Te-ai supărat, Tefănel ?

Răspîndea tainice adieri de levănțică. Din părul, de pe rochița, de pe mînuțele ei, creștea amărăciunea lui Ștefănel.

Întoarse capul încet, ferindu-se de privirea lui Nuni. Colțurile buzelor i se plecară în jos. Își apăsă ochii pe furiș, cu vîrful degetelor.

— Lasă, lasă, Tefănel ! suspină fetița, trîntindu-și mingea de pămînt.

Mingea pîcîi de cîteva ori și se opri, mirată.

Plîngea. Tăcea toată livada.

„Nu ți-a făcut nimica fetița !“ Dojana Soniei se risipi ca un șirag rupt de la gîtul lui... Cîte zile trecuseră de-atunci ?

Sonia avea o pălărie albastră, cu margini plecate ; o ținea pe Nuni în brațele ei : zîmbea...

— Hai, Ștefănel, împăcați-vă ! Cere frumos iertare lui Nuni !

Limpezindu-și ochii împăienjeniți, Ștefănel întoarse capul. Nuni plîngea cu tot trupul, stînd în picioare ; își acoperise ochii cu mînuțele, ținînd coatele pieziș în afară.

Aplecîndu-se, cuprinse capul fetiței și sărută pe frunte — cu sufletul departe — mărunțica troiță, așezată de primăvară la răspîntia de unde se desparte copilăria de tinereță.

CUPRINS

Cuvînt înainte — Demonstene Botez . . 5
ÎN CASA BUNICILOR 9
ULIȚA COPILĂRIEI 71
Bunicii 73
Uliţa copilăriei 76
Vacanţa cea mare 88
Cel din urmă basm 108

În colecția
BIBLIOTECA PENTRU TOȚI COPIII
au apărut .

1.	ION CREANGĂ	Amintiri din copilărie
2.	MARK TWAIN	Tom Sawyer detectiv
		Tom Sawyer în străinătate
3.	M. EMINESCU	Basme
4— 5.	JULES VERNE	Căpitan la 15 ani
6.	M. SADOVEANU	Măria sa Puiul Pădurii
7.	I. TURGHENIEV	Din povestirile unui vînător
8.	IONEL TEODOREANU	Ulița copilăriei
9.	JACK LONDON	Colț Alb
10.	DANIEL DEFOE	Robinson Crusoe
11.	E.T.A. HOFFMANN	Urciorul de aur
12.	EMIL GÎRLEANU	Cea dintîi durere
13.	I. AGÎRBICEANU	File din cartea naturii
14.	EDMONDO DE AMICIS	Cuore
15.	***	Voinicul Ineluș
16.	I. L. CARAGIALE	Cănuță, om sucit
17.	BENEDEK ELEK	Capra năzdrăvană
18—19.	JULES VERNE	Copiii căpitanului Grant
20.	IOAN SLAVICI	Floriția din codru
21.	CALISTRAT HOGAȘ	Pe drumuri de munte
22.	M. SADOVEANU	Nada florilor
23.	MARK TWAIN	Aventurile lui Tom Sawyer
24.	KENNETH GRAHAME	Vîntul prin sălcii
25.	V. VOICULESCU	Căprioara din vis
26.	FRIEDRICH WOLF	Basme
27.	IONEL TEODOREANU	Hotarul nestatornic
28.	ASZTALOS ISTVÁN	De ce mărul e rotund ?
29.	A. GAIDAR	Comandantul cetății de zăpadă
30.	V. I. POPA	Sfîrlează cu fofează
31.	PANAIT ISTRATI	Căpitan Mavromati
32.	H. CHR. ANDERSEN	Crăiasa zăpezii
33.	Al. I. ODOBESCU	Doamna Chiajna
34.	JULES VERNE	800 de leghe pe Amazon
35.	JULES VERNE	Testamentul unui excentric

36.	V. KATAEV	**O pînză în depărtare**
37.	ION CREANGĂ	**Poveşti, povestiri, amintiri**
38.	MARK TWAIN	**Aventurile lui Huckleberry Finn**
39.	P. ISPIRESCU	**Alcodor împărat**
40.	J.R.R. TOLKIEN	**O poveste cu un hobbit**
41.	N. NOSOV	**Vitea Maleev la şcoală şi acasă**
42.	***	**Zîna Onda**
43—44.	VICTOR HUGO	**Oamenii mării**
45.	CEZAR PETRESCU	**Fram, ursul polar**
46.	LEWIS CARROLL	**Peripeţiile Alisei în ţara minunilor**
47—48.	CH. DICKENS	**Aventurile lui Oliver Twist**
49.	B. ŞT. DELAVRANCEA	**Palatul de cleştar**
50.	E. CAMILAR	**Povestiri eroice**
51.	MARK TWAIN	**Prinţ şi cerşetor**
52.	ANTON BACALBAŞA	**Moş Teacă**
53.	I. M. SADOVEANU	**Taurul mării**
54.	OCTAV PANCU-IAŞI	**Mai e mult pînă deseară ?**
55.	I. L. CARAGIALE	**Momente, schiţe, povestiri**
56—57.	H. BEECHER-STOWE	**Coliba unchiului Tom**
58.	A. DAUDET	**Frumoasa Niverneză**
59.	***	**Vestea cea mare**
60—61.	AL. MITRU	**Legendele Olimpului**
62.	FRAŢII GRIMM	**Poveşti**
63.	N. BATZARIA	**Poveşti**

Lector : DELIA DAMIRESCU
Tehnoredactor : VALERIA POSTELNICU

Bun de tipar 30.IV.1979. Apărut 1979.
Tiraj 150 000. Coli de tipar 11 1/2.

Comanda nr. 80 127
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
Piața Scînteii nr. 1, București
Republica Socialistă România

IONEL TEODOREANU s-a născut la Iași, în anul 1897. Debutează în 1919 la revista «Însemnări literare» cu poeme în proză și intră curînd în cercul revistei «Viața Românească» condusă de G. Ibrăileanu. În același timp își începe cariera de avocat. Primul său roman, «Ulița copilăriei», apare în 1923 după care urmează «La Medeleni» (1925—1927), «În casa bunicilor» (1938), «Prăvale Baba» (1934). «Masa umbrelor» (1946) și altele. Moare în anul 1954.

EDITURA ION CREANGĂ - BUCUREȘTI

Lei 7